

**Západočeská univerzita v Plzni  
Fakulta filozofická**

**Diplomová práce**

**Syrští uprchlíci v Libanonu a jejich  
ekonomická situace**

**Bc. Martina Votavová**

Plzeň 2015

**Západočeská univerzita v Plzni  
Fakulta filozofická**

**Katedra blízkovýchodních studií**

**Studijní program Mezinárodní teritoriální studia**

**Studijní obor Blízkovýchodní studia**

**Diplomová práce**

**Syrští uprchlíci v Libanonu a jejich ekonomická  
situace**

**Bc. Martina Votavová**

*Vedoucí práce:*

Mgr. Ivan Ramadan, Ph.D.

Katedra historických věd

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen  
uvedených pramenů a literatury.

*Plzeň, květen 2015* .....

Ráda bych poděkovala Mgr. Ivanovi Ramadánovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a vstřícnost při vedení mé diplomové práce. Zároveň bych chtěla poděkovat své rodině za podporu při studiu.

<b>1 ÚVOD</b> .....	<b>7</b>
<b>2 VYMEZENÍ POJMŮ</b> .....	<b>10</b>
<b>2.1 Uprchlík</b> .....	<b>10</b>
<b>2.2 Vnitřně přesídlené osoby</b> .....	<b>10</b>
<b>2.3 Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce</b> .....	<b>11</b>
<b>2.4 Významné mezinárodní organizace zabývající se     problematikou migrace</b> .....	<b>12</b>
2.4.1 Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky .....	12
2.4.2 Dětský fond Organizace spojených národů .....	12
2.4.3 Světový potravinový program .....	13
2.4.4 Mezinárodní organizace práce .....	13
2.4.5 Rozvojový program OSN.....	13
<b>2.5 Základní ekonomické pojmy</b> .....	<b>14</b>
2.5.1 Hrubý domácí produkt (HDP) .....	14
2.5.2 Chudoba .....	14
2.5.3 Index lidského rozvoje (HDI).....	15
2.5.4 Nezaměstnanost.....	15
2.5.5 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo .....	15
2.5.6 Inflace .....	16
2.5.7 Platební bilance a zahraniční dluh.....	16
2.5.8 Dolarizace.....	16
<b>2.6 Syrská arabská republika</b> .....	<b>17</b>
<b>2.7 Arabské jaro</b> .....	<b>19</b>
2.7.1 Arabské jaro v Sýrii .....	20

<b>3</b>	<b>EKONOMIKA SÝRIE V OBECNÝCH RYSECH.....</b>	<b>22</b>
<b>3.1</b>	<b>Vybrané sociální indikátory .....</b>	<b>24</b>
3.1.1	Nezaměstnanost.....	24
3.1.2	Vzdělání.....	26
3.1.3	Zdravotní péče.....	27
<b>3.2</b>	<b>Ekonomická situace Sýrie .....</b>	<b>28</b>
3.2.1	Před rokem 2011 .....	28
3.2.2	Ekonomická situace po vypuknutí krize.....	29
3.2.3	Rok 2014 .....	31
<b>3.3</b>	<b>Rozvojová a humanitární pomoc .....</b>	<b>32</b>
<b>3.4</b>	<b>Sankce.....</b>	<b>34</b>
<b>4</b>	<b>SYRŠTÍ UPRCHLÍCI V LIBANONU .....</b>	<b>36</b>
<b>4.1</b>	<b>Celkový počet uprchlíků ze Sýrie .....</b>	<b>36</b>
<b>4.2</b>	<b>Libanon .....</b>	<b>36</b>
<b>4.3</b>	<b>Časová osa a počty uprchlíků .....</b>	<b>38</b>
4.3.1	Údolí Biqá <sup>c</sup> .....	40
<b>4.4</b>	<b>Historický vývoj Libanonu ve vztahu k demografii země .....</b>	<b>42</b>
4.4.1	Občanská válka .....	43
4.4.2	Demografie Libanonu .....	45
<b>4.5</b>	<b>Ekonomika Libanonu.....</b>	<b>46</b>
4.5.1	Rozvojová a humanitární pomoc .....	49
4.5.2	Ekonomická situace obyvatel Libanonu před rokem 2011 .	50
4.5.3	Ekonomická situace obyvatel po roce 2011 .....	52
<b>4.6</b>	<b>Syrští uprchlíci a vybrané sociální indikátory .....</b>	<b>52</b>
4.6.1	Zaměstnanost syrských uprchlíků.....	53

4.6.2	Přístup ke vzdělání .....	55
4.6.3	Přístup ke zdravotní péči .....	58
4.6.4	Životní podmínky - ubytování.....	61
4.6.5	Veřejné služby .....	63
4.6.6	Potravinová pomoc.....	65
<b>4.7</b>	<b>Právní postavení syrských uprchlíků a jejich status .....</b>	<b>67</b>
4.7.1	Státní příslušnost .....	69
4.7.2	Palestinští uprchlíci ze Sýrie.....	70
<b>5</b>	<b>SHNUTÍ EKONOMICKÝCH A SOCIÁLNÍCH DOPADŮ SYRSKÉ KRIZE NA SITUACI SYRSKÝCH UPRCHLÍKŮ V LIBANONU .....</b>	<b>72</b>
<b>6</b>	<b>ZÁVĚR .....</b>	<b>75</b>
<b>7</b>	<b>SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....</b>	<b>77</b>
<b>8</b>	<b>RESUMÉ.....</b>	<b>93</b>
<b>9</b>	<b>PŘÍLOHY .....</b>	<b>94</b>

# 1 ÚVOD

Od roku 2010 probíhá na Blízkém východě bouřlivá transformace, která má za následek politické i ekonomické změny. V Sýrii jsme svědky ozbrojeného konfliktu, který již pět let ovlivňuje životy miliónů obyvatel.

Tato diplomová práce se bude zaměřovat na syrské uprchlíky v Libanonu. Obsah práce bude směřovat k posouzení platnosti hypotézy, podle které měl ozbrojený konflikt negativní dopad na syrskou ekonomiku. Hlavním cílem práce je zjištění povahy a míry dopadu syrské krize na ekonomickou a sociální situaci syrských uprchlíků v Libanonu. Stěžejní hypotéza práce je následující: ekonomická situace Syřanů v Libanonu je velmi neuspokojivá a jejich životní úroveň rapidně poklesla. Práce bude zkoumat hlavní makroekonomické ukazatele, mezi něž patří především hrubý domácí produkt, či míra nezaměstnanosti, stejně jako sociální ukazatele hodnotící kvalitu sociálního prostředí, tj. přístup ke zdravotní péči, ke vzdělávání či dostupnost a kvalita veřejných služeb. Dílčím a souvisejícím cílem práce je také zmapování syrské a libanonské ekonomiky a porovnání jejich vývoje ve vztahu k současné syrské krizi.

V první části vysvětlím jednotlivé pojmy důležité pro kontext celé diplomové práce, vymezím pojem uprchlík v mezinárodním právu a zmíním organizace zabývající se situací uprchlíků, jak se věnují pomoci uprchlíkům a čím přesně se zabývají. Objasním základní ekonomické pojmy, protože tato diplomová práce se zaměřuje na ekonomickou situaci syrských uprchlíků a analyzuje, mimo jiné, ekonomiky Sýrie a Libanonu. Dále v první části přiblížím čtenáři moderní historii Sýrie, jaký byl politický vývoj země za prezidenta Háfize al-Asada a poté za jeho syna Baššára al-Asada, stejně jako vymezím pojem tzv. Arabského jara a přiblížím jeho počátky a průběh v Sýrii.

Druhá část se bude věnovat ekonomice Sýrie, jaké jsou její všeobecné charakteristiky a jak se vyvíjela s nástupem Baššára al-Asada do prezidentského úřadu. Jaké ekonomické reformy aplikoval a jakým výzvam čelil. Druhá část se bude dále dělit na podkapitoly, zabývající se celkovou nezaměstnaností, nezaměstnaností mladých lidí a situací žen na trhu práce, dále pak vzděláním a zdravotní péčí jako vybranými ekonomickými a sociálními



indikátory. Jaká byla ekonomické situace před rokem 2011 a její vývoj v letech po vypuknutí krize. Na závěr druhé části se budu zabývat rozvojovou a humanitární pomocí Sýrii, ale i sankcemi uvalenými, jak USA, tak Evropskou unií.

Stěžejní je třetí část, kde se budu věnovat syrským uprchlíkům v Libanonu, v jakých oblastech se nachází a žijí a v jakém počtu. Nastíním stručnou chronologii událostí vedoucí k odchodu syrských uprchlíků. V dalších podkapitolách představím Libanon a jeho stručnou historii se zaměřením na občanskou válku a demografické složení obyvatelstva pro pochopení kontextu přijímání syrských uprchlíků. Další podkapitoly budou pojednávat o libanonské ekonomice a ekonomické situaci obyvatel Libanonu. Poté provedu analýzu vybraných sociálních a ekonomických indikátorů, na základě kterých potvrdím nebo vyvrátím hlavní hypotézu této diplomové práce. Na závěr přidám podkapitoly týkající se právního postavení syrských uprchlíků a problematiky státní příslušnosti. Také zmíním palestinské uprchlíky ze Sýrie.

Závěrečná kapitola se bude věnovat shrnutí ekonomických a sociálních dopadů syrské krize na situaci syrských uprchlíků v Libanonu.

Čerpat budu převážně z elektronických zdrojů. Vzhledem k povaze tématu diplomové práce převažují elektronické zdroje, ale v roce 2014 vyšla publikace *Arabské jaro: příčiny, průběh, důsledky. II. díl: Sýrie a Arabský poloostrov* od Daniela Křížka, Zbyňka Taranta a kolektivu. Jedná se o ojedinělou českou odbornou monografii, kde nalezneme kapitolu Ivana Ramadana *Sýrie* s detailním popisem aktuálního dění v Sýrii a jeho dopady na syrskou ekonomiku. Jako další monografie lze zmínit *Syria under Bashar al-Asad: Modernisation and the Limits of Change* od Volkera Perthese a *The struggle for power in Syria: politics and society under Asad and the Ba'th Party* od Nikolaose van Dama. Obě publikace pojednávají o politické situaci v Sýrii v době, kdy byla v čele státu rodina al-Asad. Hlavním zdrojem práce budou dokumenty a výroční zprávy publikované na internetových stránkách organizace UNHCR. Dále budu čerpat z internetových článků zveřejňovaných dalšími organizacemi pomáhajícími syrským uprchlíkům. Informace k částem práce zabývajících se ekonomickými charakteristikami zemí a jejich vývoji použiji ekonomické statistiky, výroční zprávy a dokumenty zveřejňované

Světovou bankou nebo na českém portále pro podnikání a export BusinessInfo.cz.

U přepisu arabských termínů do češtiny budu vycházet z transkripce uvedené v knize *Duchovní cesty islámu* od Prof. Luboše Kropáčka.<sup>1</sup> Jen u pojmů, které mají českou variantu, ustoupím od přepisu.

---

<sup>1</sup> KROPÁČEK, L. (2006: 275).

## 2 VYMEZENÍ POJMŮ

V následující kapitole se zaměřím na vysvětlení základních pojmů z mezinárodního práva, ekonomiky a představení mezinárodních organizací, které působí v Sýrii či Libanonu. Dále stručně představím Syrskou arabskou republiku a navážu s vysvětlením pojmu tzv. Arabského jara. A na závěr krátce popíši průběh arabské jara v Sýrii.

### 2.1 Uprchlík

Právní definice se opírá o dokument Úmluva o právním postavení uprchlíků z roku 1951. S postupem času se objevily nové situace uprchlíků, a proto byl v roce 1967 ustanoven Protokol týkající se právního postavení uprchlíků.<sup>2</sup>

Podle zmiňovaných protokolů je uprchlík osoba, která: *„se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti; totéž platí pro osobu bez státní příslušnosti nacházející se mimo zemi svého dosavadního pobytu následkem shora zmíněných událostí, a která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit.“*<sup>3</sup>

### 2.2 Vnitřně přesídlené osoby

Pokud běženci neopustí svůj stát, ale jen se přemísťují na jiné místo v rámci svého státu, které je pro ně bezpečnější, hovoříme o vnitřních uprchlících. Jejich definice podle právně nezávazného dokumentu The Guiding

---

<sup>2</sup> Příručka k postupům pro určování právního postavení uprchlíků a vybraná doporučení UNHCR z oblasti mezinárodní ochrany. Praha: Úřad Vysokého komisaře pro uprchlíky, 2006.

<sup>3</sup> Úmluva o právním postavení uprchlíků. *Informační centrum OSN v Praze* [online]. © 2005 [cit. 2014-12-11]. Dostupné z: [www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/uprchlici.pdf](http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/uprchlici.pdf)

Principles on Internal Displacement zní: „*vnitřně přesídlené osoby jsou osoby nebo skupiny osob, které byly násilně či jinak nedobrovolně donuceny opustit své domovy nebo místa svého obvyklého pobytu, a to zvláště v důsledku nebo ve snaze vyhnout se důsledkům ozbrojeného konfliktu, násilí, porušování lidských práv, přírodních katastrof či katastrof způsobených lidmi, a které nepřekročily mezinárodně uznávané hranice státu*“.

Problém je, že lidé, kteří prchají před ozbrojeným konfliktem, v důvodu násilí či jiné katastrofy v rámci hranic svého státu, nejsou podle mezinárodního práva bráni jako uprchlíci.<sup>4</sup>

### 2.3 Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce

Humanitární pomoc je definována jako: „*činnost vládních i nevládních orgánů a organizací, dobročinných spolků a jednotlivců konaná ve prospěch obyvatelstva určitého regionu, postiženého krizovou situací. V mezinárodním měřítku, pak i pomoc obyvatelstvu regionů na území jiného státu, strádajícího v důsledku vnitřních či mezinárodních konfliktů*.“<sup>5</sup>

Rozvojová spolupráce je na rozdíl od humanitární pomoci „*koncipovaná jako dlouhodobá a jejím cílem je zlepšení sociálních a ekonomických podmínek*.“ Dělí se na vládní a nevládní

Oficiální rozvojová pomoc je: „*jakýkoliv tok kapitálu či veřejných financí ve formě půjček nebo grantů do jiných zemí, který splňuje dvě kritéria:*

1. *Tento kapitál nemá, z pohledu dárce, komerční určení.*

<sup>4</sup> UNHCR: *The UN Refugee Agency* [online]. © UNHCR 2001 - 2015 [cit. 2014-12-11]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/43ce1cff2.html>

<sup>5</sup> Humanitární pomoc. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. © 2015 [cit. 2015-05-13]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/humanitarni-pomoc.aspx>

2. V případě půjček jde o kapitál, poskytovaný za zvýhodněných (koncesionálních) podmínek; úroková míra a doba splatnosti pro zapůjčený kapitál by měly být výhodnější než za běžných podmínek.“<sup>6</sup>

## 2.4 Významné mezinárodní organizace zabývající se problematikou migrace

### 2.4.1 Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky

Podle rezoluce Valného shromáždění OSN byl 1. ledna 1951 založen Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky. Anglicky *United Nations High Commissioner for Refugees*, zkratka UNHCR. „Nejdůležitější úlohou UNHCR je tzv. mezinárodní ochrana, tedy zabezpečení dodržování lidských práv uprchlíků, včetně možnosti ucházet se o azyl, a garanci, že nikdo z nich nebude proti své vůli vrácen do země, kde mu hrozí perzekuce. UNHCR rovněž podporuje mezinárodní dohody o uprchlících, monitoruje dodržování mezinárodního práva ze strany vlád a poskytuje uprchlíkům základní materiální pomoc, jako je jídlo, voda, přístřeší a lékařská péče. Usiluje o dlouhodobé řešení problémů uprchlíků prostřednictvím dobrovolné repatriace, integrace v zemích, kde našli prvotní azyl, nebo usazení se v třetí zemi.“<sup>7</sup>

### 2.4.2 Dětský fond Organizace spojených národů

Anglicky *United Nations Children's Fund*, zkratka UNICEF, byl založen v roce 1946. Zabývá se ochranou dětí, podporuje vzdělání a zdraví dětí. Řídí se podle Úmluvy o právech dítěte, což je mezinárodně nejvíce uznávaná konvence stanovující občanská, politická, ekonomická, sociální a kulturní práva

<sup>6</sup> *Oficiální rozvojová pomoc (ODA)* [online]. © AMO 2011 [cit. 2015-05-13]. Dostupné také z: [http://www.studentsummit.cz/data/1408812209517GA\\_Oficialni-rozvojova-pomoc-\(ODA\).pdf](http://www.studentsummit.cz/data/1408812209517GA_Oficialni-rozvojova-pomoc-(ODA).pdf)

<sup>7</sup> Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR). *Informační centrum OSN v Praze* [online]. © 2005 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/system-osn/programy-a-dalsi-organy-osn/?i=103>

děti. „Činnost UNICEF je založena na přesvědčení, že péče o děti a ochrana jejich práv je základním kamenem pokroku lidstva.“<sup>8</sup>

### 2.4.3 Světový potravinový program

Anglicky World Food Programme, zkratka WFP, vznikl v roce 1963 a nyní je největší humanitární organizací na světě. Ročně poskytuje zhruba čtyři tuny potravin v rámci svých programů. „*Jeho primárním úkolem je pomoc chudým obyvatelům rozvojových zemí v boji s hladem a chudobou. Prostřednictvím potravinové pomoci podporuje ekonomický a sociální rozvoj.*“ V případě přírodních katastrof nebo války se WFP zaměřuje na rychlou pomoc obětem.<sup>9</sup>

### 2.4.4 Mezinárodní organizace práce

Anglicky *International Labour Organization*, zkratka ILO, založena v roce 1919 a od roku 1946 je specializovanou organizací OSN. „*Její hlavním cílem je prosazování sociální spravedlnosti a mezinárodně uznávaných lidských a pracovních práv. ILO formuluje mezinárodní politické přístupy a programy na zlepšení pracovních podmínek a životních podmínek, vytváří mezinárodní pracovní standardy, organizuje rozsáhlý program technické spolupráce a provozuje školící, vzdělávací a výzkumné programy.*“<sup>10</sup>

### 2.4.5 Rozvojový program OSN

Anglicky *United Nations Development Programme*, zkratka UNDP. Rozvojový program OSN dnes působí ve 166 zemích světa, kde „*podporuje*

<sup>8</sup> Dětský fond OSN (UNICEF). *Informační centrum OSN v Praze* [online]. © 2005 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/system-osn/programy-a-dalsi-organy-osn/?i=104>

<sup>9</sup> Světový potravinový program (WFP). *Informační centrum OSN v Praze* [online]. © 2005 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/system-osn/programy-a-dalsi-organy-osn/?i=105>

<sup>10</sup> Mezinárodní organizace práce (ILO). *Informační centrum OSN v Praze* [online]. © 2005 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/system-osn/specializovane-agentury/?i=116>

*řešeních globálních i místních rozvojových problémů. Zasazuje se o změny a výměnu informací, zkušeností a zdrojů mezi státy.“<sup>11</sup>*

## **2.5 Základní ekonomické pojmy**

### **2.5.1 Hrubý domácí produkt (HDP)**

Ukazatel hrubého domácího produktu se používá v makroekonomii k určení výkonnosti ekonomiky státu za určité časové období, zpravidla 1 rok. HDP jako ukazatel, který *„měří celkový objem veškeré finální produkce vyrobené v dané zemi během daného období výrobními faktory umístěnými v dané zemi bez ohledu na to, kdo tyto výrobní faktory vlastní.“<sup>12</sup>*

### **2.5.2 Chudoba**

Jednoznačnou definici chudoby v literatuře nenajdeme, chudoba bývá rozdělována na absolutní a relativní. Absolutní chudoba označuje stav, kdy si člověk nezajistí základní životní potřeby z důvodů nedostatku prostředků. Jako základní lidské potřeby lze uvést například potraviny, přístřeší, oblečení. Relativní chudoba vyznačuje stav, kdy jedinec uspokojuje svoje potřeby na nižší úrovni, než je průměrný stav v dané společnosti. Mezinárodním měřítkem extrémní chudoby je méně než 1 USD na den.<sup>13</sup>

Světová banka chudobu definuje takto: *„neschopnost jedince zajistit si základní životní standard“*. Podle Rady Evropského společenství: *„chudí jsou ti lidé, domácnosti, skupiny osob, které disponují tak malým objemem*

---

<sup>11</sup> Rozvojový program OSN (UNDP). *Informační centrum OSN v Praze* [online]. © 2005 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/system-osn/programy-a-dalsi-organy-osn/?i=99>

<sup>12</sup> SLANÝ, A. (2003: 91).

<sup>13</sup> Poverty. *UNESCO* [online]. © UNESCO 2009 - 2014 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/international-migration/glossary/poverty/>

*materiálních, kulturních a sociálních prostředků, že jsou vyloučeni ze způsobu života, který je v zemi, ve které žijí, přijatelný jako minimum.“<sup>14</sup>*

### 2.5.3 Index lidského rozvoje (HDI)

Ukazatel lidského rozvoje srovnává tři veličiny: životní standart, přístup ke vzdělání a délku a zdraví života. HDI vzniká jako geometrický průměr těchto tří veličin. Vypovídá o kvalitě života obyvatel. Je jedním z nejvyužívanějších ukazatelů ekonomického stavu země, od roku 1990 nalezneme HDI v každoroční zprávě OSN. Je to ovšem jen jeden z ukazatelů vypovídající o kvalitě života. Nejvyužívanějším ekonomickým ukazatelem zůstává HDP.<sup>15</sup>

### 2.5.4 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je stav, když si aktivně hledající osoby nemohou najít placené zaměstnání. Míru nezaměstnanosti definujeme jako „*procento nezaměstnaných lidí z celkového počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva.*“<sup>16</sup> Rozlišujeme tři formy nezaměstnanosti: frikční, cyklickou a strukturální. Frikční nezaměstnanost je krátkodobá, kdy se lidé přesouvají z jednoho zaměstnání do druhého. Cyklická nezaměstnanost je spojena s poklesem v hospodářském cyklu, kdy poptávka po práci výrazně převyšuje nabídku a tím pádem vzrůstá nezaměstnanost. Strukturální nezaměstnanost vzniká na základě rozporu mezi poptávkou a nabídkou práce.<sup>17</sup>

### 2.5.5 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo

K měření nezaměstnanosti je potřeba si rozdělit obyvatelstvo na ekonomicky aktivní a ekonomicky neaktivní. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo

---

<sup>14</sup> KONTÝNKOVÁ, M. (2007: 7).

<sup>15</sup> Human Development Index (HDI). *Human Development Reports* [online]. 2014 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi>

<sup>16</sup> SAMUELSON, P. A.; W. D. NORDHAUS. (2007: 411).

<sup>17</sup> RUSMICOVÁ, L. (1997: 22).



(někdy se můžeme setkat s označením pracovní síla) se dělí na zaměstnané osoby starší 15 let, které mají placenou práci a nezaměstnané osoby.

Osoby, které nejsou ani zaměstnané ani nezaměstnané vytvářejí skupinu ekonomicky neaktivních obyvatel. Mezi ekonomicky neaktivní obyvatele řadíme děti do 15 let, studenty, důchodce či matky na rodičovské dovolené.<sup>18</sup>

### 2.5.6 Inlace

Inlace se formuluje jako: *„projev ekonomické nerovnováhy, jehož vnějším znakem je právě růst cenové hladiny (tj. všeobecná úroveň cen).“* Existuje několik forem inflace, podle kvalitativního pojetí rozlišujeme mírnou (plíživou) inflaci, pádivou (cválací) inflaci a extrémní situace pádivé inflace se označuje jako hyperinflace.<sup>19</sup>

### 2.5.7 Platební bilance a zahraniční dluh

*„Platební bilance je systematický zápis veškerých ekonomických transakcí mezi rezidenty a nerezidenty sledované země za určité období.“* Ekonomické transakce jsou reálné (pohyb statků a služeb) a finanční (pohyb finančních aktiv). Rezidentem je míněn ten, kdo má centrum ekonomického zájmu v dané zemi.

Zahraniční dluh je spojen s platební bilancí. *„Zahraniční dluh je objem dluhu rezidentů vůči zahraničním subjektům.“*<sup>20</sup>

### 2.5.8 Dolarizace

Úplná dolarizace ekonomiky znamená opuštění vlastní měny a přijetí amerického dolaru legálním platidlem země. V rozvojových zemích najdeme

---

<sup>18</sup> PAVELKA, T. (2007: 116-117).

<sup>19</sup> RUSMICOVÁ, L. (1997: 82-83).

<sup>20</sup> PAVELKA, T. (2007: 182-193)

neoficiální podobu dolarizace, obyvatelé často schraňují své úspory ve formě dolarových depozit. V některých zemích můžeme najít dolar jako běžné platidlo, zpravidla v zemích s vysokou inflací. Značí to hospodářskou nestabilitu země.<sup>21</sup>

## 2.6 Syrská arabská republika

Sýrie je prezidentskou republikou, v ústavě z roku 1973 je specifikována jako demokratická, národní, socialistická a suverénní. V čele státu stojí prezident, je navrhován stranou Ba<sup>ċ</sup>th a jmenován parlamentem. Syrský lid ho poté schvaluje v referendu. Prezidentovi pravomoci jsou obsáhlé – je nejvyšším velitelem ozbrojených sil, jmenuje viceprezidenty, ministry, ministerského předsedu, může rozpustit parlament, vyhlásit výjimečný stav, je jedním z pěti členů ústavního soudu a ostatní členy jmenuje. Rozhoduje o všech klíčových otázkách v rámci vnitřní, zahraniční politiky, hospodářství a bezpečnosti státu.

<sup>22</sup>

Jak jsem již zmínila, prezident je navrhován stranou Ba<sup>ċ</sup>th, tato strana se v Sýrii dostala k moci převratem 8. března 1963. Založena byla již v roce 1947, jejím sloganem bylo: „Jednota, svoboda, socialismus“. V roce 1970 se ujal vlády Háfiz al-Asad, někdy je toto období označováno jako „nápravné hnutí“ kvůli probíhajícím rozporům mezi vojenským výborem strany Ba<sup>ċ</sup>th, vedené právě novým prezidentem a civilní frakcí. V roce 1973 byla změněna ústava a straně Ba<sup>ċ</sup>th zde byla dána jedinečná vedoucí úloha ve státě a společnosti. Členská základna strany se rychle rozrůstala. Do roku 1981 vstoupilo do strany na 375 tisíc lidí a do roku 2010 se měl jejich počet zvýšit na 1,2 miliónů (tzn. téměř 10% populace). Až v roce 2012 byla změněna ústava a její článek o

<sup>21</sup> Full Dollarization. In: *ECONOMIC ISSUES* [online]. Washington: International Monetary Fund, 2000 [cit. 2015-04-28]. 24. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/issues/issues24/>

<sup>22</sup> *Syria: Constitution*. © 1994 - May 29th, 2010 [cit. 2015-01-27]. Dostupné z: [http://www.servat.unibe.ch/icl/sy00000\\_.html](http://www.servat.unibe.ch/icl/sy00000_.html)

Ba<sup>c</sup>th, jako jediné řídicí složce společnosti, byl zrušen. Nově byl zaveden politický pluralismus. Avšak stále nejsilnější postavení si držela strana Ba<sup>c</sup>th.<sup>23</sup>

Prezident Háfiz al-Asad si během své vlády vytvořil mocenskou základnu, opíral se o prominentní důstojníky, kteří zaujímali důležité posty v armádě, zpravodajských službách a elitních útvarech. Nejvyšší vojenští představitelé často pocházeli ze stejné náboženské menšiny jako Háfiz al-Asad - <sup>o</sup>alawíja.<sup>24</sup> Nejednalo se však o snahu upřednostnit jednu náboženskou minoritu před majoritou, ale spíše úsilí o upevnění moci. Háfiz al-Asad byl sekulární socialista a zastával zájmy především ekonomicky slabších, hlavně rolníků. Během jeho vlády se podařilo stabilizovat vnitropolitickou situaci v Sýrii, která byla od roku 1949 nestabilní a plná vojenských převratů. Bývá mu však vytýkáno, že jak levicové, tak i pravicové politické strany a hnutí nemohly v Sýrii svobodně působit. Sice založil tzv. Národní pokrokovou frontu, která sdružovala socialisticky orientované strany, ty ale neměly prakticky žádný vliv na politické dění v Sýrii. Političtí odpůrci byli často uvězněni na několik let bez řádného soudního řízení. Podle některých názorů parlamentní a prezidentské volby neprobíhaly úplně bez manipulací. Svědčí o tom i velmi vysoká čísla hlasů pro určité kandidáty. Během třicetiletého období vlády Háfize al-Asada se Sýrie stala silným hráčem v blízkovýchodním regionu, docílila poměrně vysoké ekonomické soběstačnosti. Prezidentova realistická a pragmatická politika nicméně nesla silné klientelistické prvky a prudce stoupala moc armády a bezpečnostních složek.<sup>25</sup>

Když v červnu 2000 náhle zemřel prezident Háfiz al-Asad, syrský parlament zareagoval rychle. Během několika hodin se sešel a odhlasoval snížení minimálního věku pro nástup do funkce prezidenta ze 40 na 34 let. Tak mohl být jako jediný prezidentský kandidát během dvou týdnů nominován Baššár al-Asad. Za šest týdnů byl pak zvolen v lidovém referendu, v němž získal 97,3% hlasů novým syrským prezidentem. Před zvolením do

---

<sup>23</sup> Profile: Syria's ruling Baath Party. *BBC* [online]. 9 July 2012 [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-18582755>

<sup>24</sup> VAN DAM, N. (2011: 118-125)

<sup>25</sup> KŘÍŽEK, D. (2014: 144-145).

prezidentského úřadu, byl jmenován do funkce nejvyššího velitele ozbrojených sil a generálního tajemníka strany Ba<sup>c</sup>th.<sup>26</sup>

Vnitropolitické uspořádání v Sýrii by se dalo seřadit do čtyřstupňové mocenské pyramidy. První úroveň zaujímá prezident, druhou asi třicet vysokých důstojníků – šéfů bezpečnostních a zpravodajských služeb a velitelů elitních útvarů. Třetí stupeň tvoří regionální vedení strany Ba<sup>c</sup>th a čtvrtý ministři, vysocí byrokraté a guvernéři provincií.<sup>27</sup>

V Sýrii platil od dubna 1964 výjimečný stav, vyhlášen byl, v reakci na povstání Muslimského bratrstva, ve městě Hamá. Poté nebyl odvolán kvůli trvání válečného stavu s Izraelem.<sup>28</sup> Byl zrušen až v dubnu 2011 v reakci na požadavky demonstrantů.<sup>29</sup>

## 2.7 Arabské jaro

Pojmem Arabské jaro bývá označována série povstání, protestů a revolucí, které započaly v prosinci 2010 v Tunisku a v některých zemích probíhají až do současnosti. Termín byl propagován médii s odkazem na dění v Evropě na konci 80. let, kdy se začaly hroutit komunistické režimy pod tlakem masových demonstrací. Následoval dominový efekt a většina zemí se brzy vydala cestou demokratického zřízení státu s převážně tržní ekonomikou. Ovšem na Blízkém východě byl vývoj událostí poněkud odlišný. Generalizace se zdá být problematická, vývoj v každé zemi musíme studovat v kontextu lokálních reálií. Často se tak setkáváme s kritikou pojmu „Arabské jaro“, jakožto zjednodušujícího a nepřesného vyjádření dění na Blízkém východě. Mezi obecnější příčiny, které lze sledovat, patří špatná ekonomická situace, s ní

---

<sup>26</sup> PERTHES, V. (2004: 7).

<sup>27</sup> GOMBÁR, E. (2001: 22-23).

<sup>28</sup> Tamtéž, str. 44-45.

<sup>29</sup> Sýrie oznámila zrušení výjimečného stavu. *Český rozhlas* [online]. 19. dubna 2011 [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: [http://www.rozhlas.cz/zpravy/blizkyvychod/\\_zprava/syrie-oznamila-zruseni-vyjimecneho-stavu--881524](http://www.rozhlas.cz/zpravy/blizkyvychod/_zprava/syrie-oznamila-zruseni-vyjimecneho-stavu--881524)

spojená nezaměstnanost, korupce a nespokojenost s dlouholetou diktaturou mnohdy jedné osobnosti, či jedné politické strany.<sup>30</sup>

### 2.7.1 Arabské jaro v Sýrii

Za počátek protestů v Sýrii se považuje datum 15. března 2011, kdy proběhla protestní demonstrace ve městě Dar<sup>á</sup>. Vypukla v reakci na zatčení skupinky asi 15 studentů, kteří psali hesla proti režimu na zeď školy. O den později následovalo protestní shromáždění v hlavním městě, které požadovalo propuštění politických vězňů.<sup>31</sup> Na počátku povstání v Sýrii byla nejdůležitější demonstrace po páteční modlitbě v Umajjovské mešitě v Damašku. Následovala série protestů po pátečních modlitbách v blízkosti mešit, a to především v příhraničních městech jako právě Dar<sup>á</sup> při hranicích s Jordánskem, dále pak Džizr aš-Šughúr v blízkosti turecké hranice, az-Zabadání u hranice s Libanonem nebo Al-Búkamál nacházející se u iráckých hranic. Opoziční skupiny zvyšovaly tlak na vládu, jejíž reakcí bylo tvrdé potlačení protestů. Podle opozice probíhaly počáteční demonstrace v poklidu, syrská vláda uvedla, že mezi protestujícími byli provokatéři a v mešitě al-Umarí v Dar<sup>á</sup> byly objeveny nelegálně držené zbraně.<sup>32</sup> 30. března 2011 pronesl Baššár al-Asad první projev v syrské státní televizi, kde prohlásil, že „*Sýrie je terčem velkého spiknutí zvenčí*“. Měl tím na mysli, že mezi protestujícími jsou najatí provokatéři.<sup>33</sup> V dalším projevu přislíbil ústupky v podobě větší svobody tisku, boje s korupcí, snížení daní, zvýšení platu vládním

---

<sup>30</sup> Definition of the Arab Spring: Middle East Uprisings in 2011. About News [online]. © 2015 [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://middleeast.about.com/od/humanrightsdemocracy/a/Definition-Of-The-Arab-Spring.htm>

<sup>31</sup> Daraa: The spark that lit the Syrian flame. CNN [online]. March 1, 2012 [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2012/03/01/world/meast/syria-crisis-beginnings/index.html>

<sup>32</sup> KRÍŽEK, D. (2014: 154-155).

<sup>33</sup> Syria's President Assad vows to defeat 'plot'. BBC [online]. 30 March 2011 [cit. 2015-04-02]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-12904156>

zaměstnancům a více pracovních příležitostí.<sup>34</sup> Demonstrace však pokračovaly napříč zemí, střety mezi některými ozbrojenými demonstrujícími a syrskou armádou se postupně proměnily v ozbrojený konflikt. V září roku 2011 vznikla sjednocením dvou vojenských seskupení tzv. Syrská svobodná armáda, která zahájila otevřený ozbrojený boj proti armádě Syrské arabské republiky.<sup>35</sup>

---

<sup>34</sup> Dozens of Syrians reported killed in Daraa. *CNN* [online]. April 26, 2011 [cit. 2015-04-02]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2011/WORLD/meast/03/25/syria.unrest/index.html>

<sup>35</sup> KŘÍŽEK, D. (2014:135).

### 3 EKONOMIKA SÝRIE V OBECNÝCH RYSECH

Syrská ekonomika je založená na paralelní existenci státního, soukromého a smíšeného sektoru. Klíčová odvětví jako jsou těžba, zpracování a prodej ropy a zemního plynu, energetika a obchod s důležitými zemědělskými produkty - bavlnou a obilím spadají pod státní správu. Stát reguluje finanční oblast a zahraniční obchod. Soukromý sektor převažuje ve stavebnictví, zemědělství, dopravě a ve zpracovatelském průmyslu.<sup>36</sup>

V polovině 90. let ekonomika Sýrie prošla významnými strukturálními změnami. Ekonomická reforma, implementovaná v posledních letech na pozadí měnících se politických a ekonomických podmínek, znamenala významný odklon od centrální plánované ekonomiky směrem k volnému trhu. Původním cílem byla snaha podpořit hospodářskou soutěž soukromého sektoru.<sup>37</sup> Od roku 1991 se mohl soukromý sektor zapojit do průmyslového odvětví, které bylo doposud výhradně v rukou státu.<sup>38</sup> Změny byly zaneseny v investičním zákonu č. 10 z května 1991. Liberalizace syrské ekonomiky probíhala však velice opatrně. Ekonomickou transformaci nastartoval již Háfiz al-Asad. Po nástupu Baššára al-Asada do prezidentské funkce ekonomická reforma a modernizace pokračovaly, zasadil se o mnoho změn směrem k částečné liberalizaci. Od počátku se ale setkával s konzervativními názory mocenské elity. Prezident se snažil podporovat soukromý sektor, byl vydán například zákon umožňující vznik soukromých bank, probíhala tvorba programů pro sociální stabilitu a daňové reformy.<sup>39</sup> Velké naděje vkládané do Baššára al-

<sup>36</sup> Sýrie: Souhrnné teritoriální informace. *Businessinfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 11. 3. 2015 [cit. 2015-01-21]. Dostupné z:<http://www.businessinfo.cz/cs/zahranicni-obchod-eu/teritorialni-informace-zeme/syrie.html>

<sup>37</sup> Step by Step to an Open Economic System: Syria Sets Course for Liberalization. *British Journal of Middle Eastern Studies* [online]. 1996, roč. 23, č. 2, str. 183. [cit. 2015-01-21]. Dostupné z:<http://www.jstor.org/discover/10.2307/195533?sid=21105738421451&uid=4&uid=2&uid=3737856>

<sup>38</sup> Tamtéž, str. 201.

<sup>39</sup> PERTHES, V. (2004: 30-31).

Asada směřovaly k jeho modernizačním reformám. Během prvních dvou let vyměnil  $\frac{3}{4}$  z 60 vysoce postavených úředníků a vojenských funkcionářů. Přivedl na scénu mladší generaci, často inženýry a ekonomy vzdělané v západních zemích, kteří měli pomoci modernizaci Sýrie.<sup>40</sup> Více než šest set politických vězňů bylo propuštěno na amnestii. Díky těmto krokům si zasloužil přízeň mnoha Syřanů. Nastalo období uvolnění, které se označuje jako „Damašské jaro“.

Společnost však očekávala větší svobodu projevu, tisku a politickou otevřenost.<sup>41</sup> K reformám došlo ale spíše v ekonomické sféře. Hlavním cílem prezidenta bylo zajistit vnitropolitickou stabilitu Sýrie. Baššár al-Asad čelil tlaku na vytvoření nových pracovních míst, protože syrská populace je mladá - více než 40% populace je pod 15 let, 52% pod 20 let. Dalším úkolem bylo omezení závislosti syrské ekonomiky na ropném průmyslu, protože 60 – 70% syrských devizových příjmů a 12% HDP záviselo právě na ropě. Ekonomické reformy a modernizaci si stanovil nový syrský prezident jako své největší priority již ve své inaugurační řeči.<sup>42</sup>

V červnu 2000 se konal 9. regionální sjezd strany Ba<sup>c</sup>th, kde zazněla také kritika ekonomické stagnace. V prosinci vydala strana novou průmyslovou politiku, odsouhlasila příchod soukromých bank na syrský trh, ustanovila burzu cenných papírů a zrušila systém pevných kurzů syrské libry. Problém byl ale v tom, že nebylo stanoveno přesné datum realizace těchto opatření.<sup>43</sup>

---

<sup>40</sup> Tamtéž, str. 8 – 9.

<sup>41</sup> Bylo formulováno tzv. Memorandum 99, které podepsalo 99 syrských intelektuálů, žádali zrušení stanného práva, milost pro všechny politické vězně, svobodu tisku, projevu a shromažďování a možnost účasti všech občanů na rozvoji a prosperitě země. (Statement by 99 Syrian Intellectuals. *Middle East Intelligence Bulletin* [online]. 27 September 2000, roč. 2, č. 9 [cit. 2015-01-21]. Dostupné z: [http://www.meforum.org/meib/articles/0010\\_sdoc0927.htm](http://www.meforum.org/meib/articles/0010_sdoc0927.htm))

<sup>42</sup> PERTHES, V. (2004: 29-32).

<sup>43</sup> GOMBÁR, E. (2001: 78-79).



### 3.1 Vybrané sociální indikátory

V následujících podkapitolách zmapují vybrané sociální a ekonomické ukazatele.

- Jaká byla nezaměstnanost Syřanů obecně a poté se zaměřením na mladé obyvatele a ženy.
- Srovnání zaměstnanosti žen a mužů a obyvatel podle úrovně dosaženého vzdělání.
- Dostupnost zdravotní péče pro obyvatele Sýrie a změny stavu zdravotnictví v průběhu let.
- Jaké vzdělání nabízela Sýrie, počty žáků zapsaných do škol a dostupnost vzdělání pro uprchlíky

#### 3.1.1 Nezaměstnanost

Dle údajů Syrského statistického úřadu nezaměstnanost v Sýrii se pohybovala mezi lety 2003 - 2012 v průměru kolem 10,58% mezi lety 2003 - 2012. Nejnižší hodnoty dosáhla v roce 2005 a to 8% a historicky nejvyšší 14,9% v roce 2011 (Příloha č. 1).<sup>44</sup> Zjistit přesné údaje o současné situaci je obtížné. Podle Syrského ekonomického fóra se nezaměstnanost v posledních třech letech prudce zvýšila v reakci na politickou situaci v Sýrii. Podle zprávy britského časopisu *The Economist*. V roce 2012 byl odhad nezaměstnanosti 48,8% a v roce 2013 mělo číslo dosáhnout až k 60%. Státní sektor nabízel 73% pracovních míst a soukromý 27%. Podle průzkumu Syrského ekonomického fóra dosáhlo na konci roku 2013 procento nezaměstnaných v soukromém sektoru 88%.<sup>45</sup>

<sup>44</sup> Syria Unemployment Rate. *Trading economics* [online]. ©2015 [cit. 2015-01-25]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/syria/unemployment-rate>

<sup>45</sup> High Unemployment Rates in The Syrian Crisis. *Syrian economic forum* [online]. 2013 [cit. 2015-01-25]. Dostupné z: <http://www.syrianef.org/En/?p=3594>

### 3.1.1.1 Nezaměstnanost mladých lidí

V březnu 2011 vypuklo tzv. Arabské jaro ve formě protivládních protestů. Jednou z příčin je uváděna vysoká nezaměstnanost a nespokojenost mladých lidí. Růst nezaměstnanosti u mladých lidí<sup>46</sup> byl šestkrát rychlejší než u starších. Navíc míra účasti syrské mládeže na trhu práce byla podstatně nižší než je celosvětový průměr (0,66% oproti 0,79%). Podle průzkumu 75% mladých lidí shánějících aktivně práci strávilo více než rok hledáním.<sup>47</sup> Je to úzce spjaté s demografickým problémem, protože 58% populace v Sýrii byla tvořena lidmi mladšími 24 let. Dalším problémem byla genderová rovnost. Míra nezaměstnanosti mezi mladými ženami byla téměř čtyřikrát vyšší než u mladých mužů. Navíc 66% mladých mužů nad 15 let bylo v zaměstnání, zatímco 75% mladých žen ve stejné věkové kategorii nebylo ani v zaměstnání ani ve škole. Rozdíl v přístupu k zaměstnání je ještě vyšší ve vesnických oblastech. Tam se nacházela více než polovina – 54,2% všech nezaměstnaných. Míra nezaměstnanosti mezi mladými muži se základním vzděláním byla nižší než u absolventů vysokých škol. Mezi ženami byl trend opačný.<sup>48</sup>

### 3.1.1.2 Zaměstnanost žen

Syrská ústava zaručuje stejná práva i povinnosti pro muže a ženy. V roce 2003 Sýrie podepsala Úmluvu o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW), sporné byly body týkající se především manželství a dětí. Zaměstnanost žen se v různých zdrojích lišila, mohlo to být způsobeno tím, že mnoho žen pracovalo v rodinném zemědělství nebo bylo v domácnosti. Nejvíce žen bychom našli v zemědělství, školství a ve zdravotnictví. Sýrie nastavila ochranu práv žen pomocí zákonů, které je chránily od propuštění ze

---

<sup>46</sup> Mladí lidé tzn. 15 – 24 let.

<sup>47</sup> Youth exclusion in Syria: Social, economic and institutional dimensions. *Journalist's resource: Research on today's news topics* [online]. 2011 [cit. 2015-01-27]. Dostupné z: <http://journalistsresource.org/studies/international/development/youth-exclusion-in-syria-economic#>

<sup>48</sup> SYRIAN ARAB REPUBLIC. 2011 [cit. 2015-01-27]. Dostupné z: <http://www.ifad.org/events/gc/34/nen/factsheet/syria.pdf>

zaměstnání během těhotenství a mateřské dovolené. Ženy jak ve státním, tak soukromém sektoru měly nárok na 120 dní mateřské dovolené s prvním potomkem, 90 dnů při druhém dítěti a 75 při třetím. Ve veřejném sektoru byla většinou k dispozici služba péče o dítě. Ženy měly možnost během pracovní doby strávit jednu hodinu denně kojením. V čele domácnosti byli povětšinou muži, ovšem v případech, kdy byla v čele domácnosti žena, většinou tato domácnost žila na hranici chudoby. Podle výzkumu Rozvojového programu OSN (UNDP) žen vydělávajících minimální mzdu bylo 40%, oproti 16 % mužů. Na druhou stranu v roce 2003 patřilo ženám v parlamentu 30 křesel z celkových 250 a 12% syrských soudců tvořily ženy. Procento žen účastnících se politického života bylo mnohem vyšší v porovnání s ostatními arabskými zeměmi.<sup>49</sup>

### 3.1.2 Vzdělání

V článku č. 37 Ústavy Syrské arabské republiky je zaneseno, že základní vzdělání je povinné a bezplatné. Stát se zavazuje podporovat vzdělání – článek 22 a 23. V roce 1981 byl vydán zákon č. 35 o povinné školní docházce, který ukládal povinnou šestiletou docházku. Obsahoval také sankce, které by hrozily při jejím nedodržení.<sup>50</sup> Školství je v Sýrii rozděleno do tří úrovní: primární, sekundární a terciární. Ústavou je zajištěno bezplatné studium na státních školách, na soukromých se platí školné v průměru 500 USD za rok na primárním stupni a až 4000 USD na terciárním stupni.<sup>51</sup>

Podle zprávy OSN o lidském rozvoji se v Sýrii celková hodnota HDI zvýšila mezi lety 1980 – 2012 o 29%. Ve výpočtech je zahrnuto i vzdělání a to jak předpokládaná délka vzdělávání, tak průměrná délka vzdělávání. Obě čísla

<sup>49</sup> *The Importance of Gender Mainstreaming in Syria* [online]. 2006, str. 10 -14. [cit. 2015-04-26]. Dostupné z:<http://pogar.org/publications/other/undp/gender/syria-gender-toolkit-06e.pdf>

<sup>50</sup> World Data on Education. *International Bureau of Education* [online]. 2011 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z:[http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user\\_upload/](http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user_upload/)

<sup>51</sup> AL-KHALIDI, Ashraf, Sophia HOFFMANN a Victor TANNER. *Iraqi Refugees in the Syrian Arab Republic: A Field-Based Snapshot* [online]. Washington DC: The Brookings Institution, June 2007, str. 33 – 34. [cit. 2015-04-25].

se během sledovaných třiceti let neustále zvyšovala. Například ve školním roce 2005/2006 bylo na primárním stupni zapsáno 91,5% chlapců a 88,9% dívek.<sup>52</sup>

Vlivem událostí v Iráku od americké invaze v roce 2003 a následné vlně násilí a rozhoření sektářského konfliktu, přišlo podle odhadů 1,2 – 1,4 miliónů iráckých uprchlíků do Sýrie mezi lety 2003 – 2007.<sup>53</sup> Irácké děti mohli zdarma navštěvovat syrské školy. Ročně zaplatili asi 100 USD za školní potřeby a uniformy. Pokud žák nastoupil do školy na začátku školního roku, obdržel učebnice zdarma.<sup>54</sup>

### 3.1.3 Zdravotní péče

Zdravotní péče je poskytována zdarma a podle zprávy UNDP z roku 2006 70% obyvatel žilo ve vzdálenosti do půl hodiny od zdravotního centra. Došlo ke zvýšení přístupu ke zdravotní péči na venkově. V roce 1993 podle šetření 62,3% žen z venkovských oblastí mohlo poskytnout svým dětem lékařskou péči a v roce 1999 to bylo již 81,2% na venkově a ve městě to bylo 87% žen.<sup>55</sup>

Na údajích syrského ministerstva zdravotnictví můžeme na vybraných indikátorech pozorovat výrazný pozitivní vývoj zdravotní péče mezi lety 1970 – 2009. Pokles kojenecké úmrtnosti ze 132 novorozenců na 1000 narozených dětí v roce 1970, na 17,9 z 1000 novorozenců v roce 2009. Úmrtnost dětí do pěti let se snížila ze 164 na 21,4 na 1000 dětí. Podle informací o výskytu

---

<sup>52</sup> Syrian Arab Republic. In: *UNDP* [online]. 2013 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/sites/default/files/Country-Profiles/SYR.pdf>

<sup>53</sup> O'DONNELL, Kelly a NEWLAND. *The Iraqi Refugee Crisis: The Need for Action* [online]. Washington DC: Migration Policy Institute, 2008, str. 11. [cit. 2015-04-25].

<sup>54</sup> AL-KHALIDI, Ashraf, Sophia HOFFMANN a Victor TANNER. *Iraqi Refugees in the Syrian Arab Republic: A Field-Based Snapshot* [online]. Washington DC: The Brookings Institution, June 2007, str. 33 - 34. [cit. 2015-04-25].

<sup>55</sup> *The Importance of Gender Mainstreaming in Syria* [online]. 2006, str. 13. [cit. 2015-04-26]. Dostupné z: <http://pogar.org/publications/other/undp/gender/syria-gender-toolkit-06e.pdf>

nemocí se v Sýrii neobjevovaly nemoci jako cholera, malárie, spalničky nebo záškrť. 89,7% obyvatel mělo přístup k pitné vodě.<sup>56</sup>

### 3.2 Ekonomická situace Sýrie

V následujících třech podkapitolách detailně popisují vývojové trendy ekonomických ukazatelů syrské ekonomiky.

- Jaký byl stav ekonomiky před vypuknutím syrské krize.
- Provedu zhodnocení hospodářského vývoje a zaměstnanosti v jednotlivých sektorech.
- Změny po roce 2011 podle makroekonomických ukazatelů – HDP a vývoj objemu HDP. Tyto změny jsou důsledkem politické situace v zemi a zasahují do každodenní reality obyvatel Sýrie.

#### 3.2.1 Před rokem 2011

Nejproduktivnějším odvětvím syrské ekonomiky byl před rokem 2011 průmysl, který tvořil 30% HDP a poskytoval zaměstnání pro 14,2% obyvatel. Nejdůležitějším sektorem byl ropný průmysl, který například v roce 2010 tvořil 39% celkových příjmů státu. Mimořádný růst v průmyslové výrobě byl zaznamenán u výroby léků. V roce 1988 bylo pouze 8% léčiv vyráběných v Sýrii, v roce 2010 to bylo už 90%. Zemědělství vytvářelo pracovní příležitost pro 30% populace a představovalo 13% HDP. V pohostinství našlo zaměstnání 16% obyvatel. Turistický průmysl tvořil pro Sýrii oblast druhého nejvyššího devizového příjmu. Výnosy z turismu se zvyšovaly spolu s přílivem turistů, v první polovině roku 2009 navštívilo Sýrii 2,41 miliónů turistů, ve stejném období následujícího roku to bylo již 3,92 miliónů. Doprava představovala 10% z celkového HDP a poskytovala pracovní místa 7% Syřanů.

---

<sup>56</sup> Health Indicators. *Syrian Ministry Of Health* [online]. © 2015 [cit. 2015-04-26]. Dostupné z: <http://www.moh.gov.sy/Default.aspx?tabid=248&language=en-US>

Podle dat Světové banky z roku 2009 tvořily služby 45%, průmysl 34% a zemědělství 21% z celkového HDP země. Soukromý sektor stále rostl a vytvářel 70% HDP.<sup>57</sup>

HDP ve skutečných (reálných) cenách rostl při srovnáních v jednotlivých letech následovně: v roce 2001 činil 20,6 mld. USD, v roce 2003 22,9 mld. USD a v roce 2005 23 mld. USD.

Avšak HDP na obyvatele lehce klesl, v roce 2001 byl 1234 USD a v roce 2005 1210 USD.<sup>58</sup>

Reálný růst HDP se zvýšil ze 4,5% v roce 2008 na 6% v roce 2009, ale v roce 2010 spadl na 3,2%.

Inflace byla stačena dolů regulací cen základních potravin. Z 10,9% v roce 2008 klesla na 3,9% v roce 2009, v roce 2010 se mírně zvýšila na 4,4% a v roce 2011 dosahovala hodnoty 4,8%.<sup>59</sup>

HDP ve skutečných cenách, reálný růst HDP, inflace spotřebitelský cen, zahraniční dluh, podíl na tvorbě HDP podle odvětví a vývoj komponentů HDI viz Příloha č. 2, 3, 4.

### 3.2.2 Ekonomická situace po vypuknutí krize

Jak jsem již nastínila v podkapitole Arabské jaro v Sýrii, v březnu roku 2011 započaly v Sýrii demonstrace v rámci tzv. Arabského jara. Dění v Sýrii přerostlo v ozbrojený konflikt, který přetrvává do současnosti. Negativní dopad

---

<sup>57</sup> Sýrie: Ekonomická charakteristika země. *Businessinfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 11. 3. 2015 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/syrie-ekonomicka-charakteristika-zeme-17636.html>

<sup>58</sup> *Statistical Abstract of the ESCWA Region* [online]. 28. vyd. 2005 [cit. 2015-04-18]. ISBN 978-92-1-128327-3 09-0197. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?isbn=9211283272>

<sup>59</sup> Ekonomická charakteristika země. *Ministerstvo zahraničních věcí české republiky* [online]. 01.04.2010 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: <http://www.export.cz/blizky-vychod/syrie/syrie-ekonomicka-charakteristika-zeme/2242-syrie-ekonomicka-charakteristika-zeme>

syrského ozbrojeného konfliktu na ekonomický stav země názorně představím na poklesu HDP, HDI a masivním nárůstu chudoby.

Syrský ozbrojený konflikt představuje katastrofu pro většinu syrských občanů. Sýrie má nyní nejrychleji rostoucí počet uprchlíků na světě. Podle zprávy Syrského centra pro politický výzkum (SCPR) z dubna – června 2013 žije více než polovina obyvatel<sup>60</sup> v chudobě a z toho 4,4 miliónů lidí v extrémní chudobě.<sup>61</sup> Výše indexu lidského rozvoje (HDI), který vypovídá o kvalitě života, klesl o 20,6% své hodnoty ve srovnání s rokem 2010. Hrubý domácí produkt (HDP) se snížil o 34,3% v období ledna – března 2013 a o 39,6% v dubnu – červnu 2013. Ztráta HDP od dubna do června 2013 se pak odhaduje na 47,9 mld. amerických dolarů. Syrská ekonomika zažila celkovou ekonomickou ztrátu 103,1 mld. USD do období duben – červen 2013, což představuje 174% HDP roku 2010.<sup>62</sup> Ztráty na HDP jsou jen jednou stranou z celkového odhadovaného ekonomického úbytku, další škody lze pozorovat na tzv. základním jmění. V důsledku trvajících ozbrojeného konfliktu a zničení obchodních společností, továren atd. jsou škody odhadovány na 88,7 mld. USD. Toto číslo se skládá ze tří složek: za prvé snížení z čistých investic 16,6 mld. USD, které již byly započítány v odhadu HDP ztrát. Za druhé z nečinného základního kapitálu vyplývajícího z fyzického kapitálu, ten byl také zahrnut do výpočtu ztrát HDP ve výši 22,5 mld. USD. A třetí složkou je částečné nebo úplné zničení veřejného a osobního majetku, vybavení bytových i nebytových prostor, které nebylo započítáno do odhadů ztrát HDP, a proto se musí započítat do celkové ekonomické ztráty. Podle odhadů by se mělo jednat o 49,6 mld. USD (Příloha č. 5). A proto se celkové ekonomické ztráty odhadují na

---

<sup>60</sup> Podle údajů Světové banky byl počet obyvatel Sýrie v roce 2011 20,820,311. (Population: total in Syria. *Trading economics* [online]. ©2015 [cit. 2015-04-03]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/syria/population-total-wb-data.html>)

<sup>61</sup> V roce 2006 žilo 11,9 % obyvatel pod hranicí chudoby. (The World Factbook: Middle East: Syria. *Central Intelligence Agency* [online]. 2014 [cit. 2015-04-03]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sy.html>)

<sup>62</sup> *Syria: War on development: socioeconomic monitoring report of Syria: Second quarterly report (April – June 2013)* [online]. October 2013 [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: [http://scpr-syria.org/att/1382759391\\_c6yBX.pdf](http://scpr-syria.org/att/1382759391_c6yBX.pdf)

103,1 mld. USD. Ve výpočtech ztrát HDP nejsou zahrnuty rostoucí vojenské výdaje. Předpokládá se, že v roce 2011 vzrostly vojenské výdaje o 2,2% HDP, v roce 2012 o 8,8% a v první polovině roku 2013 o 13,2%.<sup>63</sup>

### 3.2.3 Rok 2014

Podle zprávy SCPR se odhadují celkové ekonomické ztráty od propuknutí konfliktu do konce roku 2014 na 202,6 mld. USD, což odpovídá téměř čtyřnásobku HDP roku 2010. Mimo to se HDP snížilo v roce 2014 o 9,9%. Schodek rozpočtu se zvýšil na 40,5%, což představuje další zvýšení veřejného dluhu. Vzhledem k aktuálnímu HDP zřetelně narůstá veřejný dluh a to z 104% v roce 2013 na 147% v roce 2014. Syrská vláda proto reagovala snížením dotací základních potravin a služeb. Slibuje si od toho růst příjmů do státní pokladny. Omezení dotací ale znamenalo značné zhoršení socio-ekonomických podmínek Syřanů a to hlavně těch z ekonomicky slabší vrstvy. V zemi prudce vzrostla nezaměstnanost, podle průzkumu 57,7% obyvatel v současnosti nemá práci. Výše indexu lidského rozvoje se snížila o 32,6% od začátku konfliktu a Sýrie spadla na světovém žebříčku zemí kvality života obyvatel ze 113. příčky na 173. z celkových 187. Průměrná délka života se snížila ze 75,9 let v roce 2010 na přibližně 55,7 let koncem roku 2014.<sup>64</sup>

Kromě výše uvedených ekonomických ztrát byly na Sýrii uvaleny nové zahraniční sankce, jak ze strany USA, zemí Evropské unie, tak i ze strany některých členských států Ligy arabských států.

Během ozbrojeného konfliktu došlo ke značnému zničení infrastruktury, byla pozastavena těžba ropy, zemědělská i průmyslová výroba. Všechny zmíněné faktory mají negativní dopad na ekonomiku země a životní úroveň občanů. Rapidně narostla nezaměstnanost, ceny základních potravin se několikanásobně zvýšily. Podle OSN 80% obyvatel přišlo o práci, každý druhý

---

<sup>63</sup> Tamtéž, str. 18-19.

<sup>64</sup> *Launching of "Syria: Alienation and Violence" Report: Impact of Syria Crisis 2014* [online]. 10th of March 2015[cit. 2015-03-22]. Dostupné z: [http://scpr-syria.org/att/Press\\_Release\\_Alienation\\_2014\\_En.pdf](http://scpr-syria.org/att/Press_Release_Alienation_2014_En.pdf)



Sýřan pak potřebuje humanitární pomoc. Lidé bojují s nedostatkem potravin, vody a zdravotnického materiálu.<sup>65</sup> Nárůst cen je patrný například ze zdražení chleba, který na začátku roku 2011 stál 15 syrských lir a v polovině roku 2013 150 až 200 syrských lir. Za kilogram skopového masa zaplatila syrská rodina v roce 2011 800 syrských lir, v červenci 2013 2000 syrských lir.<sup>66</sup> Organizace OSN, Světový potravinový program (WFP), který zajiřtuje potravinovou pomoc v Sýřii, byl nucen snížit objem potravinové pomoci o 20% v důsledku tohoto nárůstu a především z nedostatku potřebných finančních prostředků, přičemž podle odhadů počet obyvatel, kteří budou potřebovat pomoc, stále poroste.<sup>67</sup>

### 3.3 Rozvojová a humanitární pomoc

Od začátku 90. let do vypuknutí ozbrojeného konfliktu získala Sýřie rozvojovou pomoc přibližně 4 mld. USD, tj. asi 130 mil. USD ročně. Finance v podobě darů nebo zvýhodněných půjček obdržela Sýřie převážně z fondů zemí Perského zálivu (Arab Fund for Economic and Social Development, Saudi Fund for Development a Kuwait Fund for Arab Economic Development) a dále pak z Japonska a Evropské unie. Sýřie použila tyto finanční prostředky především do rozvoje infrastruktury, energetiky nebo na podporu malého a středního podnikání.<sup>68</sup>

Podle výroční zprávy Evropské unie poskytla humanitární finanční pomoc jak obětem války v Sýřii, tak i lidem, kteří vlivem konfliktu uprchli do okolních zemí. Za rok 2012 činila celková finanční pomoc 149,3 miliónu euro. Směřovala jak přímo do Sýřie pro vnitřně vysídlené osoby, hostitelské komunity

<sup>65</sup> Sýřie. *Člověk v tísni* [online]. © 2013 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.clovekvtsni.cz/cs/humanitarni-a-rozvojova-pomoc/zeme/syrie>

<sup>66</sup> KRÍŽEK, D. (2014: 199).

<sup>67</sup> Syria: Food crisis set to worsen as drought returns. *Economist Intelligence Unit* [online]. April 9th 2014 [cit. 2015-04-02]. Dostupné z: <http://country.eiu.com/article.aspx?articleid=151710999&Country=Syria&topic=Economy>

<sup>68</sup> Sýřie: Ekonomická charakteristika země. *Businessinfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 11. 3. 2015 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/syrie-ekonomicka-charakteristika-zeme-17636.html>

a pro palestinské uprchlíky v Sýrii. Tak pro uprchlíky do sousedních zemí. Finance pomáhaly zajišťovat humanitární programy v oblasti zdravotní péče, potravinové a výživové pomoci, vody, zajišťování přístřeší a potřeb na zimu.<sup>69</sup> Na konci ledna 2015 odsouhlasila Evropská komise navýšení humanitární pomoci Sýrii a okolním zemím přijímajícím syrské uprchlíky z důvodů zhoršující se humanitární situace. Jedná se o 136 mil. €, z čehož polovina poputuje do Sýrie a druhá polovina se rozdělí mezi Turecko, Libanon, Jordánsko a Irák. Komisař Evropské komise Johannes Hahn při své oficiální návštěvě v Bejrútu uvedl: *„Evropská unie bude i nadále stát po boku syrských občanů i zemí hostujících syrské uprchlíky - Libanonu a Jordánska, jež potřebují veškerou pomoc, kterou mohou dostat v této hrozně krizi. Kromě humanitární pomoci, kterou jsme dnes odsouhlasili, bych chtěl znovu zdůraznit závazek EU podporovat Libanon a Jordánsko v jejich snahách o zvládnutí rostoucího počtu uprchlíků ze Sýrie a umožnění přístupu syrských uprchlíků k základním službám, jako je vzdělávání a zdravotní péče.“*<sup>70</sup>

Česká republika také každoročně poskytuje humanitární finanční pomoc Sýrii i sousedním státům přijímajícím syrské uprchlíky. V roce 2014 vyčlenila ČR více než 40% (35 mil. Kč) svého humanitárního rozpočtu na pomoc zemím zasaženými konflikty. Sýrie spolu s Libanonem a Jordánskem, které přijímají syrské uprchlíky, obdrželi finanční podporu z humanitárního rozpočtu Ministerstva zahraničních věcí ČR ve výši 20 mil. Kč. ČR podpořila také program zdravotní péče v Sýrii poskytovaný Charitou ČR, přeshraniční pomoc

---

<sup>69</sup> *Report from the Commission to the European Parliament and to the Council: Annual Report on the European Union's Humanitarian Aid and Civil Protection Policies and their Implementation in 2012* [online]. 25. 9. 2013[cit. 2015-04-30]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/files/media/publications/annual\\_report/2012/COM\\_2013\\_658\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/echo/files/media/publications/annual_report/2012/COM_2013_658_en.pdf)

<sup>70</sup> *European Commission - Press release: EU steps up humanitarian assistance to Syria crisis* [online]. 29 January 2015[cit. 2015-04-30]. Dostupné z: [http://europa.eu/rapid/press-release\\_IP-15-3883\\_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-3883_en.htm)

organizace Člověk v tísni z Turecka na sever Sýrie a pomoc jordánským uprchlickým táborem prostřednictvím Care ČR a Diakonie ČCE.<sup>71</sup>

### 3.4 Sankce

V roce 2004 byl vydán americkou vládou tzv. Syria Acountibility Act, který měl zarazit „syrskou podporu terorismu“, odvrátit údajnou výrobu zbraní hromadného ničení v Sýrii a ukončit přítomnost syrských vojáků v sousedním Libanonu. Tento zákon ukončil ekonomickou pomoc USA Sýrii. Další ekonomické sankce uvalily na Sýrii Spojené státy americké v roce 2006. Department of the Treasury vydalo nařízení, podle kterého nebylo americkým bankám i jejich neznárodním pobočkám dovoleno udržovat platební styk s Centrální syrskou bankou. Jako důvod bylo uvedeno podezření z možnosti, že se zde „perou peníze“ na financování terorismu.<sup>72</sup>

Od roku 2011 zave

---

<sup>71</sup> Humanitární pomoc ČR poskytnutá do zahraničí v roce 2014. *Ministerstvo zahraničních věcí ČR* [online]. 09. 04. 2015 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z:[http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni\\_vztahy/rozvojova\\_spoluprace/humanitarni\\_pomoc/vyrocní\\_souhrny\\_hp/humanitarni\\_pomoc\\_cr\\_poskytnuta\\_do\\_1.html](http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/humanitarni_pomoc/vyrocní_souhrny_hp/humanitarni_pomoc_cr_poskytnuta_do_1.html)

<sup>72</sup> KŘÍŽEK, D. (2014: 194-195).

dla Evropská unie sankce proti čelním představitelům syrského režimu. Od roku 2012 EU spolu se Spojenými státy zvětšily sankce proti Sýrii. Sankce se týkaly jednak zmražení účtů vybraných jednotlivců, dále pak zákazu dovozu luxusního zboží, zbraní, sankce, zákaz importu syrské ropy a plynu. Nové sankce byly i proti vládním institucím včetně syrské televizní stanice, uvaleny byly i na Syrskou mezinárodní islámskou banku. Liga arabských států vyloučila Sýrii a zakázala všechny transakce s vládou Sýrie i se Syrskou centrální bankou. Stejně tak Turecko zakázalo transakce s vládou i s centrální bankou. Sankce uvalilo dále i Švýcarsko, Austrálie, Kanada.<sup>73</sup>

---

<sup>73</sup> Mezinárodní sankce uvalené na Sýrii. 2015. *Kurzycz* [online]. [cit. 2015-05-05]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/tema/detail/mezinarodni-sankce-uvalene-na-syrii-998799.html>

## 4 SYRŠTÍ UPRCHLÍCI V LIBANONU

### 4.1 Celkový počet uprchlíků ze Sýrie

Podle dat UNHCR ke dni 21. 3. 2015 bylo registrováno 3,922,860 syrských uprchlíků.<sup>74</sup> Z toho 1,718,147 v Turecku<sup>75</sup>, 1,176,054 v Libanonu<sup>76</sup> a v Jordánsku 626,357<sup>77</sup>. Nalezneme je i v dalších zemích, ale již v mnohem menším počtu. Počet vnitřně přesídlených obyvatel se odhaduje na 7,6 miliónů.<sup>78</sup>

### 4.2 Libanon

Podle informací UNHCR 80% uprchlíků žijících na 1700 místech v Libanonu musí měsíčně zaplatit v průměru 200 dolarů za ubytování. Neexistují žádné oficiální uprchlické tábory pro Syřany. Většina lidí si nemůže dlouhodobě dovolit pronajímat si byty, a proto více než polovina všech příchozích ze Sýrie žije v provizorních přístřešcích nebo ve stanech v

<sup>74</sup> Syria Regional Refugee Response: Inter-agency Information Sharing Portal. *UNHCR: The UN Refugee Agency* [online]. 2015 [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>

<sup>75</sup> Syria Regional Refugee Response: Inter-agency Information Sharing Portal. *UNHCR: The UN Refugee Agency* [online]. 2015 [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=224>

<sup>76</sup> Syria Regional Refugee Response: Inter-agency Information Sharing Portal. *UNHCR: The UN Refugee Agency* [online]. 2015 [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=122>

<sup>77</sup> Syria Regional Refugee Response: Inter-agency Information ShariSyria Regional Refugee Response: Inter-agency Information Sharing Portal. *UNHCR: The UN Refugee Agency* [online]. © UNHCR 2001 - 2015 [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=107>

<sup>78</sup> Regional situation report for syria crisis. In: *UNFPA* [online]. November 2014 [cit. 2014-12-11]. Dostupné z: <http://syria.unocha.org/sites/default/files/UNFPA%20Regional%20SitRep%201%20-%2030%20November%202014%20%20%23%2027.pdf>

neoficiálních osadách. Další alternativou pro ně je přestěhování se do palestinských táborů nebo do opuštěných budov. Problematické jsou především zimní měsíce, kdy se lidé musí vypořádat se sněhem a záplavami.

Syrští uprchlíci jsou rozptýleni po celém Libanonu, nejvíce se jich nachází na východě, v údolí Biqá<sup>c</sup> (412,000), potom kolem Bejrútu (339,000), na severu (285,000) a v jižním Libanonu (140,00).<sup>79</sup>

Syrský konflikt má dalekosáhlý dopad na situaci v Libanonu. Počet uprchlíků je neúměrný vzhledem k velikosti země, vzrůstá sektářské napětí, zhoršuje se ekonomická zátěž a bezpečnostní situace v zemi. Počet obyvatel je téměř na úrovni odhadů, které byly pro rok 2050. Libanon má nyní největší počet uprchlíků na jednoho obyvatele státu na světě. Dalo by se to připodobnit situaci, jako kdyby přišlo 2,5 miliónů lidí za 18 měsíců do Švýcarska nebo kdyby se 100 miliónů Mexičanů přestěhovalo do USA. Syrští uprchlíci nyní představují čtvrtinu populace Libanonu.<sup>80</sup> Podle odhadů by se jejich počet mohl zvýšit až na jednu třetinu vzhledem k populaci Libanonu. Vzhledem k tomu, že Libanon nezřídil uprchlické tábory, Syřané se museli usídlit v libanonských městech a vesnicích, které se většinou nacházejí v chudších oblastech Libanonu. V důsledku toho bylo pro syrské uprchlíky mnohem těžší sehnat si práci.<sup>81</sup> Navíc téměř 80% uprchlíků tvoří ženy a děti, ve čtvrtině syrských domácností stojí v čele rodiny žena.<sup>82</sup>

<sup>79</sup> Humanity, hope and thoughts of home: Syrian refugees in southern Lebanon. *UNHCR* [online]. 25 February 2015 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/54ede4b16.html>

<sup>80</sup> Podle údaje z roku 2014 byl počet obyvatel Libanonu 4,354 miliónů. (Libanon: Základní informace o teritoriu. *BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 29. 9. 2014 [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/libanon-zakladni-informace-o-teritoriu-19022.html#sec3>)

<sup>81</sup> UN: Lebanon's Syrian Refugee Crisis Could Explode into Sectarian Violence. *Voice of Amerika* [online]. July 14, 2014 [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: <http://www.voanews.com/content/syrian-refugee-crisis-in-lebanon-could-explode-into-sectarian-violence/1956988.html>

<sup>82</sup> Life goes from bad to worse for Syrians after Lebanon tightens border controls. *Theguardian* [online]. 12 March 2015 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2015/mar/12/syrians-lebanon-border-controls-un-refugee>

### 4.3 Časová osa a počty uprchlíků

Počet syrských uprchlíků přicházejících do Libanonu se zvyšoval spolu s eskalujícím násilím a to především v oblastech Homsu, Aleppa, Damašku, Hamá, Dajr az-Zawru a Idlibu. V prosinci 2011 to bylo kolem 5000 osob, na začátku dubna již 15 800 a v polovině května 2012 33 142. Velký počet uprchlíků nebyl oficiálně registrován a proto čísla, která jsou publikována, nejsou nikdy úplná. Lidé se často obávali registrace na úřadech, neboť jejich jména jsou předávána nejdříve libanonským a poté i syrským úřadům. Situace se postupně lepší, lidé se častěji registrují, což jim zajišťuje také potravinovou pomoc a lékařskou péči, která je určena jen registrovaným uprchlíkům.<sup>83</sup>

Už s počátkem roku 2012 se začal konflikt rozšiřovat i do dalších oblastí, například do okolí Damašku. Jedni z prvních, kteří hojně odcházeli, byli obyvatelé Homsu, jelikož syrská armáda zde bombardovala povstalce. Homs je třetím největším městem Sýrie a bombardování zde zasáhlo mnoho civilistů. V květnu a červnu došlo k několika masakrům v provinciích Homsu a Hamá, což předznamenalo další vlnu uprchlictví. V srpnu 2012 bylo již 57,482 registrovaných syrských uprchlíků na území Libanonu. Těžké boje zasáhly syrské hlavní město a na počátku září hlavně Aleppo, kde syrská armáda zasahovala proti opozičním silám. Při bojích zemřelo mnoho civilistů, z čehož se navzájem obviňovala syrská armáda s opozičními ozbrojenými skupinami.<sup>84</sup> Nejednotné opoziční frakce se v listopadu 2012 v katarském Dawhá dohodly na vytvoření Národní koalice pro syrské revoluční a opoziční síly. Tento krok byl reakcí na rostoucí tlak ze zahraničí sjednotit opozici, protože Syrská národní rada byla vnímána jako neefektivní.<sup>85</sup> Na konci prosince 2012 byl počet syrských uprchlíků 175,042.

---

<sup>83</sup> NAUFAL, HALA. *Syrian Refugees in Lebanon: The Humanitarian Approach under Political Divisions*. San Domenico di Fiesole (FI): European University Institute, 2012.

<sup>84</sup> Syria's refugee exodus. *BBC* [online]. 29 May 2014 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-24900116>

<sup>85</sup> Guide to the Syrian opposition. *BBC* [online]. 17 October 2013 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-15798218>

Počátek roku 2013 znamenal dosavadní největší odchod obyvatel z oblastí Homsu, Aleppa, Damašku a Dar<sup>c</sup>á. Syrské vládní síly vedly protiofenzívu proti opozičním skupinám. V Libanonu se nacházelo 398,478 Syřanů. Během dalšího půl roku se téměř zdvojnásobil počet uprchlíků, na 775,991 na konci září.<sup>86</sup> 21. srpna se odehrály chemické útoky v Ghútě, na svědomí měly mnoho obětí, převážně civilistů včetně dětí.<sup>87</sup> Potvrdilo se, že byl použit nervový plyn sarin, přeživší vypovídali, jak viděli mnoho lidí ležet na zemi buď v bezvědomí, nebo mrtvých. Následovalo vyostření situace a nová hrozba od amerického prezidenta Baracka Obamy, že vojensky zasáhne v Sýrii.<sup>88</sup> Počty uprchlíků přestaly strmě růst po dohodách o zničení chemických zbraní a s tím došlo k odvrácení americké operace v Sýrii.<sup>89</sup>

Na konci února 2014 se v Libanonu nacházelo 950,479 syrských uprchlíků, v dubnu jejich počet překročil miliónovou hranici (Příloha č. 6). Syrské vládní síly obsadili většinu opozičních oblastí v Homsu, armáda zvolila obléhací taktiku, a tak byli povstalci odříznuti od zásob. Civilisté mohli v rámci příměří z města odejít.<sup>90</sup>

Ve druhé polovině roku 2014 se počet uprchlíků již nezvyšoval. Největší nárůst můžeme sledovat během celého roku 2013, kdy do Libanonu přišlo více než 650 tisíc syrských uprchlíků. Počáteční boje v Sýrii se soustředily v severní části země, avšak v roce 2013 byly už rozšířeny po celé zemi, což mělo za

---

<sup>86</sup> Syria's refugee exodus. *BBC* [online]. 29 May 2014 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-24900116>

<sup>87</sup> *Report: The United Nations* [online]. 14. 9. 2013 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: [http://www.un.org/disarmament/content/slideshow/Secretary\\_General\\_Report\\_of\\_CW\\_Investigation.pdf](http://www.un.org/disarmament/content/slideshow/Secretary_General_Report_of_CW_Investigation.pdf)

<sup>88</sup> Syria chemical attack: What we know. *BBC* [online]. 24 September 2013 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-23927399>

<sup>89</sup> Obama welcomes Syria chemical weapons deal but retains strikes option. *Theguardian* [online]. 14 September 2013 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2013/sep/14/barack-obama-syria-chemical-weapons-deal>

<sup>90</sup> Syria's refugee exodus. *BBC* [online]. 29 May 2014 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-24900116>



následek strmý nárůst uprchlíků nejen ze severu, ale i ostatních částí Sýrie.<sup>91</sup> Ve výročních zprávách Human Rights Watch se uvádí, že jak vládní tak i protivládní síly v této době zintenzivnily útoky a to i v civilních oblastech. V bojích pokračovaly i navzdory přibývajícimu počtu civilních obětí. Obě strany jsou obviňovány ze systematického porušování lidských práv a nedodržování rezolucí Rady bezpečnosti.<sup>92</sup>

Na jaře roku 2014, kdy počet registrovaných uprchlíků překročil milión osob, byl Libanon podle slov OSN na pokraji kolapsu. Podle libanonského ministra zahraničí „*krize ohrožovala existenci země.*“<sup>93</sup> Na začátku června mnoho humanitárních organizací reagovalo na zhoršující se situaci v Iráku po zesílení bojů a ofenzivě Islámského státu. V Libanonu pocítili syrští uprchlíci oslabení pomoci mezinárodních organizací například omezením zdravotní a potravinové pomoci a omezeny byly i některé rozvojové programy.<sup>94</sup>

#### 4.3.1 Údolí Biqá<sup>c</sup>

Údolí Biqá<sup>c</sup> se rozkládá na východě Libanonu a sousedí se západní částí Sýrie. Vzhledem ke své poloze se údolí stalo cílem uprchlíků z hlavního města Damašku a okolí a i z dalších velkých měst jako jsou Homs nebo Hamá. Na příkladě údolí Biqá<sup>c</sup> lze zřetelně vidět vzrůstající počet uprchlíků a to nejenom do této oblasti, ale následně i do dalších lokalit. Dodnes v údolí Biqá<sup>c</sup> nalezneme největší počet syrských uprchlíků v Libanonu.

V roce 2011 přicházeli uprchlíci především do severního Libanonu do Wádi Chálid a Tripolisu. Od března 2012 začali proudit Syřané do údolí Biqá<sup>c</sup>,

<sup>91</sup> LEBANON. *Syrian Refugees: A snapshot of the crisis – in the middle east and europe* [online]. 2014 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: [http://syrianrefugees.eu/?page\\_id=72](http://syrianrefugees.eu/?page_id=72)

<sup>92</sup> Syria. *WORLD REPORT 2015* [online]. 2015 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.hrw.org/world-report/2015/country-chapters/syria>

<sup>93</sup> Million Syria refugees registered in Lebanon - UN. *BBC* [online]. 3 April 2014 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-26864485>

<sup>94</sup> DANIEL, Jan. Bez vyhlídky na budoucnost. *A2larm* [online]. 5. 12. 2014 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <http://a2larm.cz/2014/12/bez-vyhlidky-na-budoucnost/>

především z Homsu, Zabadani, Hamá a Qusajru. S eskalací násilí přibývalo i rodin prchajících ze Sýrie právě sem. 1. dubna 2012 se počet rodin odhadoval na 825, tj. přibližně 5000 osob. Dvě třetiny z nich se usadily v semi-urbánních oblastech a zbytek ve vesnicích. Jen 14% syrských uprchlíků hostily libanonské rodiny, to je velký rozdíl oproti 90% přijatých Syřanů hostitelskými rodinami ve Wádi Chálid. Další místa, kam uprchlíci směřovali, byla libanonská města °Arsal a Ba°albak. Syřané se zde potýkali s nedostatkem pracovních příležitostí a následným nedostatkem finančních prostředků pro obživu rodiny a nedostatkem míst ve školách pro děti.

K 1. květnu 2012 se počet uprchlíků odhadoval na 7000 až 8000 osob. V Libanonu se nacházelo 1370 rodin, každá přitom čítala od 5 do 15 osob. V polovině května to bylo zhruba 9000 osob, ale o čtyři měsíce později, v září 2012 vzrostl počet syrských uprchlíků na 35000.<sup>95</sup> Velký nárůst můžeme sledovat po bombovém útoku 18. července 2012 v Damašku, při kterém bylo usmrceno několik vysokých představitelů státu a švagr Baššára al-Asada. Následovala protiofenzíva, která zasáhla hlavně Damašek a Aleppo.<sup>96</sup>

#### 4.3.1.1 °Arsal

Podle údajů OSN mělo před rokem 2011 libanonské město °Arsal v údolí Biqá° 35 tisíc obyvatel. Avšak po propuknutí konfliktu v sousední Sýrii v roce 2011 stoupl počet lidí obývajících město tak, že na konci roku 2013 mělo město 77 778 obyvatel. Největší počet příchozích následoval po těžkých bojích mezi syrskou armádou a ozbrojenými opozičními skupinami, které započaly 15. listopadu 2013 ve městě Qara v provincii Ríf Dimašq. UNHCR zaregistroval více než 4800 rodin syrských uprchlíků a musel jim zajistit zimní oblečení, teplo a příkrývky, protože v dané oblasti nebyly příznivé klimatické podmínky. Uprchlíkům bylo poskytnuto dočasné přístřeší ve stanech, avšak podmínky, ve

<sup>95</sup> NAUFAL, HALA. *Syrian Refugees in Lebanon: The Humanitarian Approach under Political Divisions*. San Domenico di Fiesole (FI): European University Institute, 2012.

<sup>96</sup> Timeline: Exodus into Lebanon following Damascus fighting. *Syrian refugees: A snapshot of the crisis – in the middle east and europe* [online]. July 18, 2012 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: [http://syrianrefugees.eu/?page\\_id=163](http://syrianrefugees.eu/?page_id=163)

kterých museli lidé přebývat, nebyly uspokojivé.<sup>97</sup> Dalších více než 10 tisíc Syřanů přijelo do °Arsalu mezi 9. – 17. únorem 2014 kvůli pokračujícímu ostřelování a bombardování.<sup>98</sup>

V lednu 2014 bylo město zasaženo raketovými střelami ze Sýrie. Nebylo zjištěno, kdo je vypálil, zasaženy byly polní nemocnice a uprchlické tábory se Syřany. Zabito bylo nejméně sedm lidí včetně šesti dětí.<sup>99</sup>

V srpnu 2014 se stalo město °Arsal cílem islámských radikálů z hnutí Islámského státu. Libanonská vláda proti nim nasadila i dělostřelectvo, při bojích mezi libanonskou armádou a ozbrojenci zemřelo nejméně sto Syřanů. Mnoho jich muselo být evakuováno a jejich tábory byly těžce poškozeny. Jednalo se o nejvážnější přelévání syrského konfliktu na území sousedního Libanonu.<sup>100</sup>

#### 4.4 Historický vývoj Libanonu ve vztahu k demografii země

Od konce první světové války spadalo území Sýrie a Libanonu pod mandátní správu Francie. V roce 1920 byl mandát rozdělen do šesti států. První ústava byla přijata v roce 1926, o rok dříve byl Libanon oddělen od Sýrie. V roce 1943 byla vyhlášena nezávislost, ale francouzská vojska odešla ze

---

<sup>97</sup> LEBANON: Arsal Influx Inter-Agency Update. In: *Syria Regional Refugee Response* [online]. 12 December 2013 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/documents.php?page=1&view=grid&Settlement%5B%5D=194>

<sup>98</sup> LEBANON: Arsal Influx Inter-agency Update. In: *Syria Regional Refugee Response* [online]. 18 February 2014 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/documents.php?page=1&view=grid&Settlement%5B%5D=194>

<sup>99</sup> Syria rockets kill 7, mostly children, in Arsal. *The Daily Star: Lebanon* [online]. Jan. 17, 2014 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://www.dailystar.com.lb/News/Lebanon-News/2014/Jan-17/244335-syria-rocket-attack-wounds-five-in-lebanons-arsal.ashx>

<sup>100</sup> Syrian fighters pull out of Lebanon's Arsal. *ALJAZEERA* [online]. 07 Aug 2014 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/08/syrian-fighters-pull-out-lebanon-arsal-201487105723472949.html>

země až v roce 1946. V roce 1943 byl přijat tzv. Národní pakt, což byla nepsaná dohoda o politickém uspořádání v zemi. Moc byla rozdělena na základě konfesního klíče následovně: prezidentem se stal maronita, předsedou vlády ší'ita a premiérem sunnita. Toto uspořádání však vycházelo ze sčítání lidu v roce 1932, kdy bylo nejvíce křesťanských obyvatel, méně sunnitů a nejméně ší'itů. Sčítání bylo ovšem častokrát označováno „za pochybné“. Podle náboženského složení obyvatelstva byl rozdělen i poměr křesel v parlamentu 6:5 – křesťané ku muslimům.<sup>101</sup> V roce 1948 přišlo do země na sto tisíc palestinských uprchlíků, další vlny následovaly po šestidenní válce v roce 1967 a v roce 1970 po tzv. Černém září v Jordánsku. V roce 1970 se spolu s palestinskými uprchlíky do Libanonu přestěhovalo i sídlo Organizace pro osvobození Palestiny (OOP).<sup>102</sup> OOP vznikla již v roce 1964 jako politický zástupce Palestinského lidu a ve své chartě si ustanovila hlavním cílem osvobození Palestiny.<sup>103</sup> Z jižní části Libanonu podnikaly milice OOP útoky na pohraniční oblasti Izraele, libanonská vláda ztratila kontrolu nad jižní částí země, začalo se jí přezdívat „Fatah Land“. Útoky podnikané z libanonského území zhoršovaly vztahy mezi Libanonem a Izraelem, postupně tak byl Libanon nedobrovolně vtažen do izraelsko-palestinského konfliktu. Palestinští uprchlíci představovali uzavřenou komunitu, která si vytvořila téměř vlastní autonomii. Problematika palestinských uprchlíků rozdělovala muslimy a maronitské křesťany sdružené ve Falangistické straně. Muslimové chtěli nabídnout pomoc palestinským uprchlíkům, ale křesťané byli proti. V roce 1975 se nakonec záminkou počátku občanské války stal atentát u maronitského kostela v Bejrútu a následný odvetný útok falangistů na autobus plný palestinských rodin.

#### 4.4.1 Občanská válka

V roce 1976 vyslala Sýrie na žádost libanonského prezidenta do Libanonu 40 tisíc vojáků na pomoc falangistům. Falangisté nakonec Sýrii obvinili z postraních úmyslů získat větší vliv na Blízkém východě a obrátili se

<sup>101</sup> JEŽOVÁ, M.; BURGROVÁ, H. (2011: 91-94).

<sup>102</sup> ČEJKA, M. (2005: 151-153).

<sup>103</sup> BECKER, J. (1984: 39).

proti ní. Libanon byl rozdělen a operovalo zde několik muslimských frakcí. Hlavní město bylo rozděleno na muslimskou a křesťanskou část a při bojích bylo z velké části zničeno. V roce 1978 podnikl Izrael invazi do Libanonu známou pod označením „Litani“. Obsadil celý jižní Libanon až po řeku Litani. Po rezoluci č. 425 Rady bezpečnosti OSN se izraelská vojska stáhla a byly vytvořeny jednotky UNIFIL (United Nations Interim Force in Lebanon). Situace se na krátkou dobu zklidnila, ale od roku 1981 opět zesílily teroristické útoky na Izrael. Záminkou pro opětovnou invazi se stal atentát na izraelského velvyslance v Londýně 3. června 1982, hned následující den byla zahájena operace „Mír pro Galileu“. Izraelská vojska postupovala dále, za hranici, ze které ohrožovaly Izrael palestinské útoky. Nakonec obléhaly a ostřelovaly hlavní město Bejrút. To vzbudilo vlnu nesouhlasu, protože 90% obětí byli civilisté. Následovaly mírové snahy mezinárodního společenství, Izrael se stáhl, v zemi byly rozmístěny mezinárodní síly a OOP přesunulo své ústředí do Tuniska. Válka byla oficiálně ukončena 1. září 1982. Avšak i přes oficiální ukončení občanské války se stále v zemi objevovalo násilí. Nejzávažnějším bylo zavraždění libanonského prezidenta a zároveň proizraelského vůdce falangistů Bašíra Džumajila. V reakci na to obsadila izraelská vojska západní Bejrút a situace využily také jednotky falangistů, které vnikly do palestinských táborů Sabra a Šatíla, v nichž zmasakrovaly uprchlíky. Izraelská armáda byla tvrdě kritizována, že masakru přihlížela a nezasáhla proti němu. Násilnosti přetrvávaly i během 80. let. Válku ve skutečnosti ukončila až tzv. Tá'ífská dohoda, která byla podepsána za podpory Ligy arabských států 22. října 1989 v Saudské Arábii.<sup>104</sup>

Tá'ífská dohoda mimo jiné způsobila poupravení libanonské ústavy, byl změněn poměr zastoupení v parlamentu ve prospěch muslimů, byli zrovnoprávněni s křesťany v zastoupení 1:1. K úpravě rozdělení politických funkcí ale nedošlo. V dohodě bylo také zahrnuto, že po určité době odejde syrská armáda ze země. Vnitropolitická situace nebyla optimální, téměř dva roky trvalo, než se podařilo odzbrojit jednotlivé strany a skupiny. V květnu 1992 proběhla několikadenní generální stávka v Bejrútu, ta poukázala na velice

---

<sup>104</sup> ČEJKA, M. (2005: 153-160).

špatný ekonomický stav země, vleklá občanská válka se neblaze podepsala na hospodářství země.<sup>105</sup>

Jednak špatný stav ekonomiky a celého hospodářství, jednak i strach a obavy z toho, že se bude opakovat historie, způsobily to, že Libanon odmítá zřizovat uprchlické tábory pro Syřany. Pokud by existovaly oficiální uprchlické tábory, zvýšila by se i pravděpodobnost, že Syřané v Libanonu zůstanou. Libanon se obává, aby se v zemi nezformoval exilový odpor Syřanů.<sup>106</sup>

#### 4.4.2 Demografie Libanonu

Libanon byl od počátku nábožensky nejednotný, oficiálně registrovaných náboženských skupin v současné době můžeme nalézt 17. Nejvíce zastoupeni jsou křesťané, přibližně 39%, ti se ovšem dělí na dalších několik různých skupin, nejpočetnější jsou katoličtí maronité, přibližně 24% z celkového počtu obyvatel. Na druhém místě bychom našli příslušníky ší'itského islámu, ke kterému se hlásí asi 32% obyvatel. K sunnitské větvi islámu se hlásí přibližně 21% obyvatel a mezi další méně početné skupiny, ale politicky významné, patří drúzové. Jak jsem již popsala ve stručném historickém vývoji Libanonu, země je rozdělena podle konfesního klíče a oficiální sčítání lidu se konalo naposledy za mandátní správy Francie v roce 1932. Od té doby se poměr složení obyvatelstva změnil, ale oficiální sčítání lidu neproběhlo, proto uváděná čísla jsou pouze odhady. Národnostní složení tvoří: 80% Libanonci, 12% Palestinci, 5% Arménci a 3% Syřané, Kurdové a jiní. Tyto údaje platily před nárůstem syrských uprchlíků, Syřané dříve přicházeli do Libanonu za prací (0,3 – 0,5 miliónu), kromě nich i dalších několik desítek tisíc Egyptanů, Malajsijců či obyvatel Srí Lanky a Filipín.<sup>107</sup>

<sup>105</sup> SCHULZE, R. (2007: 283).

<sup>106</sup> Coping strategies among self-settled Syrians in Lebanon. *Forced Migration Review* [online]. September 2014, č. 47 [cit. 2015-04-26]. Dostupné z: <http://www.fmreview.org/en/syria/syria.pdf>

<sup>107</sup> Libanon: Základní informace o teritoriu. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2014 [cit. 2015-04-27]. Dostupné z: [http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie\\_statu/blizky\\_vychod/libanon/](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/libanon/)

V Libanonu žije 450 tisíc registrovaných palestinských uprchlíků, někteří z nich zde žijí už šedesát let a mnoho se jich v Libanonu narodilo, přesto nemají státní občanství a jejich životní podmínky jsou neuspokojivé.<sup>108</sup> Vztahy mezi Libanonci a palestinskými uprchlíky jsou napjaté a další masivní příchod uprchlíků ze Sýrie situaci jen zhoršil. Syrští uprchlíci byli podle některých názorů na počátku syrské krize přijímáni vřele, avšak s postupem času a špatným vývojem situace v Sýrii se Libanon začal obávat o svou křehkou stabilitu. Z demografického hlediska je jasné, že jde o poměr náboženského složení, z historické zkušenosti jde o obavy z přelévání konfliktu a z ekonomického pohledu o obrovskou zátěž pro libanonskou ekonomiku.

#### 4.5 Ekonomika Libanonu

Libanonu se přezdívalo „Švýcarsko Blízkého východu“ a Bejrútu „Paříž Blízkého východu“, sídlilo zde mnoho zahraničních firem, země byla cílem řady zahraničních investic a od získání nezávislosti zažívala ekonomický rozkvět. Vše se změnilo dlouhou občanskou válkou (1975 – 1990), kdy země ztratila většinu svého bohatství, byla zničena průmyslová infrastruktura a celkově snížena produkce země. Následovala mnohaletá ekonomická obnova a snaha snížit růst státního dluhu.<sup>109</sup>

V roce 2011 se zastavil rozmach libanonské ekonomiky po čtyřletém růstu. Zapříčinila to nepříznivá vnitropolitická situace, na začátku roku 2011 padla koaliční vláda národní jednoty a zahraniční média spekovala o křehkosti vnitropolitické situace a možném počátku sektářského násilí. Nová vláda byla jmenována v červnu, předcházela tomu demonstrace stoupenců odvolaného premiéra. Hospodářský pokles reagoval na nestabilní politickou situaci. Libanonská libra byla důsledkem vládní krize pod tlakem, a tak Centrální libanonská banka zahájila devizové intervence. Slabým místem libanonské ekonomiky bylo velké zadlužení země a vysoká dolarizace. Zároveň se v rámci regionálních nepokojů poukázalo na problematiku nezaměstnanosti,

---

<sup>108</sup> Where we work. *UNRWA* [online]. 1 July 2014 [cit. 2015-04-27]. Dostupné z: <http://www.unrwa.org/where-we-work/libanon>

<sup>109</sup> JEŽOVÁ, M; BURGROVÁ, H. (2011: 97).

velkých sociálních rozdílů a požadavky na růst mezd jak ve státním, tak v soukromém sektoru. V roce 2011 poklesl vývoz a cestovní ruch, které zasáhla regionální nejistota, dále pak maloobchod a velkoobchod. Z těchto důvodů růst HDP dosáhl jen mezi 1 a 2%, což výrazně zaostává za průměrem 8% z období 2007-2010. Inlace rostla od poloviny roku 2010, celková inflace v roce 2011 byla v průměru o 5% vyšší (Příloha č. 7). Zvýšily se ceny potravin a pohonných hmot. Trh s nemovitostmi zaznamenal také útlum a tím se zpomalil růst úvěrů.<sup>110</sup>

Ekonomický růst se za poslední tři roky (2012 – 2015) výrazně zpomalil v souvislosti s vypuknutím konfliktu v sousední Sýrii, která měla vždy úzké politické a ekonomické vazby s Libanonem. Ovlivněn byl především zahraniční obchod a cestovní ruch. V roce 2011 služby představovaly 79,7% HDP, o rok později už jen 68%. Cestovní ruch před vypuknutím syrské krize vytvářel více než 20% HDP. Očekával se další růst, ale v roce 2011 se snížil počet turistů o 23,7% (Příloha č. 8). Asi 40% turistů navštěvujících Libanon představovali obyvatelé arabských zemí, kteří projížděli Sýrii. Země Zálivu také své občany před cestami do Libanonu opakovaně varovaly. Co zažilo mírný růst, byla průmyslová výroba. Událo se tak také ve spojitosti se situací v Sýrii, kam Libanon dodával potraviny i zboží každodenní spotřeby. Podobný vývoj zažilo zemědělství, vnitřní trh sice stagnoval, ale export se zvýšil, například v roce 2013 o 5,8%. Libanon zvýšil vývoz zemědělských produktů do Sýrie. Kromě zemědělství, potravinářství a lehkého průmyslu také lodní a letecká doprava dosáhla větších zisků, patrně kvůli odklonu dopravy ze Sýrie. I přes veškerá očekávání negativních dopadů, vzrostlo reálné HDP Libanonu v roce 2013 o 0,9%.<sup>111</sup> Ale celkově zhoršená ekonomická situace měla vliv jak na Libanonce, tak i na syrské uprchlíky. Zvyšuje se chudoba a nezaměstnanost. Podle údajů

---

<sup>110</sup> Lebanon: 2011 Article IV Consultation: Staff Report; Public Information Notice on the Executive Board Discussion; and Statement by the Executive Director for Lebanon. In: *Country Report* [online]. February 2012 [cit. 2015-04-28]. 12/39. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2012/cr1239.pdf>

<sup>111</sup> Libanon: Ekonomická charakteristika země. *BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 29. 9. 2014 [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/libanon-ekonomicka-charakteristika-zeme-19025.html>



ministerstva práce se nezaměstnanost v roce 2013 pohybovala mezi 12-13%. Podle odhadů Syřané zvýšili nabídku pracovní síly téměř o 30% v roce 2013 a o 40% v roce 2014.<sup>112</sup> Podle zprávy Mezinárodní organizace práce (ILO) třetina syrských uprchlíků byla nezaměstnaná. A většina těch, kteří v Libanonu pracovali, čelili tvrdým pracovním podmínkám, za stejnou práci dostávali podstatně nižší mzdu, než libanonští pracovníci. Nejhůře na tom byly ženy, dvě třetiny z nich si nemohly sehnat práci.<sup>113</sup>

Libanon je jedna z velmi zadlužených zemí. Potýká se zadlužeností od obnovy země po vleklé občanské války, která měla za následek zničenou ekonomickou a průmyslovou infrastrukturu. Libanon získal půjčky ze zahraničí a půjčoval si i od místních bank. Díky poměrně vysokému hospodářskému rozmachu se povedlo dluh stabilizovat, v roce 2011 dosahoval 137% HDP, na konci roku 2012 135%, ale v roce 2013 se zvýšil na 146% HDP. Podle údajů z první poloviny roku 2014 se výše zadluženosti stále zvyšovala, dosahovala 144,5% HDP (Příloha č. 9). Pro státní rozpočet činí značnou zátěž splátky dluhu ve výši cca 4 mld. USD ročně. Bankovní sektor i přes zpomalený vývoj ekonomiky zaznamenal růst. Depozita vzrostla o 9% mezi lety 2012-2013 a v roce 2014 zaznamenala další růst. V polovině roku 2014 činily devizové rezervy 38 mld. USD. Libanonské banky mají široké zastoupení svých poboček v zahraničí. V Sýrii se jich nachází sedm, v první polovině roku 2014 představovala ztráta zisků 54% a při výpočtu se znehodnocením syrské libry vůči americkému dolaru činily ztráty dokonce 77%.<sup>114</sup> Pro ekonomický rozvoj

<sup>112</sup> *MENA Quarterly Economic Brief* [online]. January 2014 [cit. 2015-04-06]. Issue 2. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/MNA/QEBissue2January2014FINAL.pdf>

<sup>113</sup> Unemployment among Syrian refugees in Lebanon reaches 33%. *United Nations Radio* [online]. 2 Apr 2014, str. 11 – 12. [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: [http://www.unmultimedia.org/radio/english/2014/04/unemployment-among-syrian-refugees-in-lebanon-reaches-33/?utm\\_source=feedburner&utm\\_medium=feed&utm\\_campaign=Feed%3A+ungen+%28UN+gender+equality+news+feed%29#.VSL6QvmsV8E](http://www.unmultimedia.org/radio/english/2014/04/unemployment-among-syrian-refugees-in-lebanon-reaches-33/?utm_source=feedburner&utm_medium=feed&utm_campaign=Feed%3A+ungen+%28UN+gender+equality+news+feed%29#.VSL6QvmsV8E)

<sup>114</sup> Libanon: Finanční a daňový sektor. *BusinessInfo.cz: oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 29. 9. 2007 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/libanon-financni-a-danovy-sektor-19026.html>

Libanonu bude velice důležitá stabilita vnitropolitické situace a vývoj státního dluhu.

#### 4.5.1 Rozvojová a humanitární pomoc

Libanon od konce občanské války přijímá rozvojovou pomoc. Hlavním z dárců rozvojové pomoci a významným obchodním partnerem Libanonu je Evropská unie. V roce 2002 byla podepsána tzv. asociační dohoda, která vešla v platnost v roce 2006, a Libanon se oficiálně stal členským státem Evropské politiky sousedství (EPS).<sup>115</sup> V rámci EPS byl v roce 2007 přijat tzv. Akční plán EU – Libanon. Mezi obsažené body patřilo snížení státního dluhu, vytvoření univerzálního konceptu lidských práv, včetně práv uprchlíků a minorit a dále pak například vznik kvalitní infrastruktury (energie, voda, doprava). Podle zprávy o pokroku EPS pro rok 2012 realizace reforem v Libanonu stagnuje v důsledku krize v sousední Sýrii. Problémem také zůstává podle zprávy vysoká míra korupce. Podle nového plánu EPS by se měl Libanon zaměřit na zlepšení ochrany uprchlíků, přistěhovalců a žadatelů o azyl, poskytování trvalé ochrany a podpory osobám utíkajícím před násilím v Sýrii. Dále také zlepšení bezpečnostní situace, postavení žen ve veřejném sektoru a hospodářském životě a zvýšení úrovně životních podmínek palestinských uprchlíků.<sup>116</sup>

Kromě financování v rámci EPS poskytla EU Libanonu další finanční prostředky. Snažila se zemi pomoci od následků dopadu syrské krize na Libanon. Mezi lety 2012 – 2014 získal Libanon více než 449,4 mil. €. Finance

---

<sup>115</sup> Association Agreement. *Delegation of the European Union to the Republic of Lebanon* [online]. 2014 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: [http://eeas.europa.eu/delegations/lebanon/eu\\_lebanon/political\\_relations/agreements/index\\_en.htm](http://eeas.europa.eu/delegations/lebanon/eu_lebanon/political_relations/agreements/index_en.htm)

<sup>116</sup> ENP Country Progress Report 2012 – Lebanon. In: *European Commission: Press Release Database* [online]. Brussels, 20 March 2013 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: [http://europa.eu/rapid/press-release\\_MEMO-13-249\\_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-249_en.htm)

měly pomoci zajistit přístup k sociálním službám včetně vzdělávání, zdravotnictví.<sup>117</sup>

Libanonský premiér Tammám Salám při návštěvě Evropského parlamentu komentoval syrskou uprchlickou krizi v Libanonu slovy: „Potřebujeme hodně morální, materiální a finanční pomoci, abychom byli schopni tuto situaci udržet, uprchlíci s námi sdílejí vodu, elektřinu, školy a nemocnice. Naše země na to nebyla nastavena; byla nastavena stěží na to, aby zvládla své vlastní potřeby.“<sup>118</sup>

Česká republika poskytla Libanonu v roce 2014 4,6 mil. Kč z humanitárního rozpočtu Ministerstva zahraničních věcí ČR na spolufinancování projektů pěti škol a jednoho uprchlického tábora.<sup>119</sup>

#### 4.5.2 Ekonomická situace obyvatel Libanonu před rokem 2011

Chudoba byla v Libanonu geograficky nerovnoměrná, obecně vzato obyvatelé žijící v chudobě bychom našli v okrajových oblastech země a to především v zemědělství a neoficiálním sektoru. V roce 2008 vypracoval UNDP a libanonské ministerstvo práce a sociálních věcí studii podloženou

<sup>117</sup> Lebanon. *European Neighbourhood Policy and Enlargement Negotiations* [online]. 8 April 2015 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/enlargement/neighbourhood/countries/libanon/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/enlargement/neighbourhood/countries/libanon/index_en.htm)

<sup>118</sup> Libanonský premiér o syrské uprchlické krizi a o boji proti extremismu na Blízkém východě. *Evropský parlament* [online]. 3. 12. 2014 [cit. 2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/news-room/content/20141203STO82503/html/Libanonsk%C3%BD-premi%C3%A9r-o-syrsk%C3%A9-uprchlick%C3%A9-krizi-a-o-boji-proti-extremismu>

<sup>119</sup> Humanitární pomoc ČR poskytnutá do zahraničí v roce 2014. *Ministerstvo zahraničních věcí ČR* [online]. 09. 04. 2015 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: [http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni\\_vztahy/rozvojova\\_spoluprace/humanitarni\\_pomoc/vyrocni\\_souhrny\\_hp/humanitarni\\_pomoc\\_cr\\_poskytnuta\\_do\\_1.html](http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/humanitarni_pomoc/vyrocni_souhrny_hp/humanitarni_pomoc_cr_poskytnuta_do_1.html)

průzkumem z let 2004 – 2005 o životních podmínkách libanonských domácností.<sup>120</sup>

Podle výzkumu v roce 2004 – 2005 se v provinční oblasti Bejrútu nacházelo nejméně osob žijících pod hranicí extrémní chudoby (méně než jedno procento) a méně než 6% obyvatel žilo v chudobě. Vyšší výskyt chudoby byl zaznamenán v jižním Libanonu a v údolí Beqá<sup>c</sup>. Zde žilo 10-12% obyvatel pod hranicí extrémní chudoby a v chudobě 29% v Beqá<sup>c</sup> a dokonce 42% obyvatel na jihu. Nejhorší situace byla na severu, 18% obyvatel se nacházelo pod hranicí extrémní chudoby a 53% na hranici chudoby.<sup>121</sup>

Podle studie Vývoj životních podmínek v Libanonu - komparativní mapování mezi lety 1995 a 2004 se životní podmínky v Libanonu zlepšily v uvedeném období. Přesto podle studie z roku 2008 29,7% libanonských domácností nemělo uspokojené základní potřeby a 4,4% domácností žilo ve stavu extrémní nouze.<sup>122</sup>

Nezaměstnanost dosahovala v průměru 8,5% (mezi lety 1991 – 2012). Nejvýše se vyšplhala v roce 1994 na 9% a nejnižší byla v roce 2004, kdy činila 7,9%.<sup>123</sup>

---

<sup>120</sup> *Lebanon Millennium Development Goals Report 2013-2014* [online]. 2014, str. 22 - 23. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: [http://planipolis.iiep.unesco.org/upload/Lebanon/Lebanon\\_MDG\\_2013-2014.pdf](http://planipolis.iiep.unesco.org/upload/Lebanon/Lebanon_MDG_2013-2014.pdf)

<sup>121</sup> LAITHY, Heba, Khalid Abu ISMAIL a Kamal HAMDAN. Country Study. In: *Overty, Growth and Income Distribution in Lebanon* [online]. Brazil: International Poverty Centre, © 2008, s. 9-10 [cit. 2015-04-26]. 13. Dostupné z: <http://www.ipc-undp.org/pub/IPCCountryStudy13.pdf>

<sup>122</sup> *Lebanon Millennium Development Goals Report 2013-2014* [online]. 2014, str. 22 – 23. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: [http://planipolis.iiep.unesco.org/upload/Lebanon/Lebanon\\_MDG\\_2013-2014.pdf](http://planipolis.iiep.unesco.org/upload/Lebanon/Lebanon_MDG_2013-2014.pdf)

<sup>123</sup> Lebanon Unemployment Rate. *Trading Economics* [online]. 2015 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/lebanon/unemployment-rate>

### 4.5.3 Ekonomická situace obyvatel po roce 2011

V důsledku pokračující syrské migrace na území Libanonu se objevují mnohé dohady o změnách životní úrovně libanonských obyvatel. V roce 2012 byl zahájen oficiální celostátní průzkum, ale nebyla ještě vydána oficiální data šetření.

Podle souhrnné informace Světové banky ze září 2013 se očekávalo, že do konce roku 2014 se zvýší počet Libanonců žijících pod hranicí chudoby přibližně o 170 tisíc osob. Přičemž situace obyvatel již žijících v chudobě se nezlepší ba naopak. Špatně cílený a nedostatečný sociální program zatížila syrská uprchlická krize a pro Libanonce se stalo ještě více obtížným dosáhnout na některé sociální programy. Dalším zhoršujícím se aspektem je nezaměstnanost. Očekával se dopad především na mladé, nekvalifikované Libanonce, nezaměstnanost se podle odhadů mohla až zdvojnásobit.<sup>124</sup> V roce 2014 byla podle oficiálních údajů nezaměstnanost 12 – 14%. Ovšem podle odhadů byla skutečná míra nezaměstnanost o 10% vyšší. Hůře jsou na tom mladí lidé (ve věku 20 – 24 let), u nich se nezaměstnanost pohybuje okolo 25%. Libanonská vláda potvrdila, že se zdvojnásobila nezaměstnanost v chudších regionech, především v údolí Biqá<sup>6</sup>. Souvisí to s přílivem syrských uprchlíků, kteří pracují za nižší mzdy, než Libanonci.<sup>125</sup>

### 4.6 Syrští uprchlíci a vybrané sociální indikátory

V následujících podkapitolách uvidíme na vybraných ukazatelích sociální podmínky, ve kterých žijí syrští uprchlíci v Libanonu. Počet nezaměstnaných, pracovní příležitosti, mzdy a od toho dále se odvíjející životní podmínky uprchlíků. Přístup ke vzdělání, zdravotní péči a potravinová pomoc jsou úzce

<sup>124</sup> *Lebanon: Economic and Social Impact Assessment of the Syrian Conflict* [online]. September 2013, str. 1 – 2. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/MNA/LBN-ESIA%20of%20Syrian%20Conflict-%20EX%20SUMMARY%20ENGLISH.pdf>

<sup>125</sup> Libanon: Ekonomická charakteristika země. *BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 29. 9. 2014 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/libanon-ekonomicka-charakteristika-zeme-19025.html>

spjaty s mezinárodní humanitární pomocí. Možnosti ubytování a veřejné služby se postupně zhoršují pod náporom nově příchozích a je potřeba stále větší finanční podpora Libanonu, který upadá do politických a ekonomických problémů.

#### 4.6.1 Zaměstnanost syrských uprchlíků

Mezinárodní organizace práce (ILO) provedla výzkum zaměstnanosti a možností syrských uprchlíků v Libanonu získat práci. Shromáždili údaje od 400 domácností, což představovalo celkem 2004 osob. Byl vypracován kvalitativní výzkum pomocí polostrukturovaných rozhovorů. Z výzkumu vyplývalo, že většina uprchlíků žila v obtížných socio-ekonomických podmínkách s omezenými zdroji obživy.

Podle výsledků pracovalo 47% ekonomicky aktivních syrských uprchlíků. Největší nezaměstnanost byla zaznamenána v jižní části Libanonu, nejnižší pak v severní části země. Nezaměstnaných bylo 68% žen, vzhledem k tomu, že mezi uprchlíky převažovaly děti a ženy, představovala nezaměstnanost žen značné nesnáze pro rodiny syrských uprchlíků. Vysokou nezaměstnanost mezi ženami můžeme sledovat již u palestinských uprchlíků v Libanonu. Z průzkumu vyplynulo, že Syřané pracovali především v zemědělství, dále pak ve stavebnictví a ženy jako pracovnice v domácnosti. Avšak tyto pracovní pozice jim nezajistily dostatečné příjmy k obživě. Jen 4% Syřanů získalo zaměstnání na pozicích, které vyžadují vyšší úroveň vzdělání, jako třeba techničtí inženýři. Navíc 92% pracujících nemělo pracovní smlouvu a kolem 72 % osob bylo nájímáno pouze na sezónní nebo dokonce jen na denní či hodinové práce. Jen 23% získávalo pravidelnou měsíční mzdu, většinou v oblasti údolí Biqá<sup>c</sup>, naopak v Tripolisu a okolí převažovali sezónní pracovní příležitosti. Rozdíl mezi výší příjmů mužů a žen činil 40% v neprospěch žen. Nejnižší průměrné měsíční příjmy obdrželi lidé v oblasti okolo Tripolisu a nejvyšší na jihu země. Lidé uvedli, že nízké příjmy jsou nuceni nějakým způsobem kompenzovat z jiných finančních zdrojů, 36% udalo, že svoje životní výdaje hradí ještě z úspor nebo s pomocí UNHCR. Průměrný měsíční příjem činil 418,000 LBP,

přičemž minimální mzda v Libanonu je 675,000 LBP.<sup>126</sup> Důležitým faktorem při úspěšném hledání práce dle dotazovaných osob byly známosti buď mezi Libanonci, nebo mezi Syřany, 40% uprchlíků našlo práci přes syrské známé a 36% přes libanonské. Asi 20% dotázaných pracovalo v Libanonu již v minulosti, což jim zvýšilo šance na uplatnění. Žádná nezaměstnaná žena neuvedla, že by předtím pracovala v Libanonu, některé však nepracovaly ani v Sýrii, protože se staraly o děti a domácnost. Vstupovaly tedy poprvé na trh práce, čímž měly více ztížené podmínky, než většina mužů. Z výzkumu bylo zjištěno, že Syřanům trvalo v průměru 74 dnů najít si zaměstnání. Můžeme však nalézt velké rozdíly v různých regionech. V oblastech s větší mírou nezaměstnanosti, například v Tripolisu, to bylo 118 dnů. Na druhou stranu v jižních oblastech trvalo nalezení práce pouze jeden měsíc. V údolí Biqá<sup>c</sup> Syřané získali zaměstnání za 64 dnů. Tripolis a údolí Biqá<sup>c</sup> měli průměrnou koncentraci uprchlíků stejnou, ale v Biqá<sup>c</sup> se nacházelo mnohem více pracovních příležitostí díky zemědělské produkci. Špatné pracovní podmínky provázely většinu syrských uprchlíků. Prachu a kouři bylo vystaveno 60%, extrémní zimě nebo teplu 49% pracujících a jeden ze dvou pracovníků trpěl na bolesti zad, kloubů nebo čelil velké únavě. Setkali se také s prací bez přestávky a opožděným vyplácením mezd. Špatné životní podmínky jsou spojeny s místem pobytů uprchlíků, přebývají v okrajových, chudých oblastech, kde jsou nuceni přijmout nižší pracovní pozici, než kterou zastávali v Sýrii. Získají nižší mzdu, pracují více hodin a bez jakýchkoliv sociálních výhod. Nižší pracovní pozici musí přijmout z finančních důvodů, protože syrská krize trvá již několik let a lidé si nemohou dovolit zůstat nezaměstnaní. Docházejí jim jejich finanční rezervy, jednak kvůli dlouhému trvání syrského konfliktu, dále pak díky růstu cen nájemního bydlení a základních komodit.<sup>127</sup>

<sup>126</sup> 418,000 LBP = 275,88 USD, 675,000 LBP = 445,50 USD. (Currency Converter. *The Money converter.com* [online]. 2015 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z:<http://themoneyconverter.com/LBP/USD.aspx>)

<sup>127</sup> *Assessment of the impact of Syrian refugees in Lebanon and their employment profile* [online]. 01 April 2014, str. 23 - 32. [cit. 2015-04-12]. ISBN 9789221266769. Dostupné z:[http://www.ilo.org/beirut/publications/WCMS\\_240134/lang--en/index.htm](http://www.ilo.org/beirut/publications/WCMS_240134/lang--en/index.htm)

Zhoršené socio-ekonomické podmínky mají také za následek zvyšující se procento pracujících dětí. Podle výzkumu 8% syrských dětí ve věku 10 – 14 let pracovalo a nechodilo do školy. Kromě toho přibližně 60% dětí ve stejné věkové kategorii nenavštěvovalo školu, což může v budoucnu zapříčinit jejich pracovní vykořisťování. Jako důvod, proč děti pracují, uvedli jejich rodiče, že potřebují další finanční podporu domácnosti nebo že rodina postrádá živitele. Téměř všechny z pracujících dětí tvořili chlapci.<sup>128</sup> Odhaduje se, že více než 1500 syrských dětí pracuje. V zemědělských oblastech pracují na polích, ve městech v supermarketech nebo v restauracích. Jejich práce je silně podhodnocená, pracují mnoho hodin za minimální mzdu. Libanon se zavázal do roku 2016 eliminovat dětskou práci, nicméně libanonská vláda čelí mnoha dalším problémům.<sup>129</sup>

#### 4.6.2 Přístup ke vzdělání

Podle demografických údajů UNHCR se v Libanonu nachází 1,184,813 registrovaných uprchlíků ze Sýrie, z nichž 53,3% tvoří děti do 17 let. V rozmezí 5 -11 let je to 21,8%. Podle Úmluvy o právech dítěte mají všechny tyto děti právo na vzdělání.<sup>130</sup>

Sýrie byla před rokem 2011 jedna z nerozvinutějších zemí v regionu Blízkého východu v oblasti základního vzdělávání. Na základní školu chodilo 97% syrských dětí. Libanonské školství je velice zprivatizované, jen 30% libanonských dětí navštěvuje státní školy. Příliv syrských uprchlíků dvojnásobně zvýšil poptávku po veřejném školství.

---

<sup>128</sup> Tamtéž, str. 22.

<sup>129</sup> Syrian children forced to work on streets of Beirut face severe exploitation. *The Guardian* [online]. 16 February 2015 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2015/feb/16/syrian-children-forced-to-work-on-streets-of-beirut-face-severe-exploitation>

<sup>130</sup> Syria Regional Refugee Response: Inter-agency Information Sharing Portal. *UNHCR: UN Refugee Agency* [online]. 2015 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=122>



V roce 2013 navštěvovalo školu v Libanonu pouhých 20 % syrských dětí.<sup>131</sup> UNHCR koordinoval humanitární pomoc i směrem ke vzdělávání, rodiny získaly finanční pomoc a učitelé druhý plat za odpolední výuku syrských dětí. Díky humanitární finanční pomoci mohlo ve školním roce 2013 – 2014 nastoupit 70 tisíc dětí do školy.<sup>132</sup> Podle údajů z ledna 2014 bylo do škol v Libanonu zapsáno okolo 25% syrských dětí. Podle UNICEF regionální ředitelky pro Blízký východ a Afriku, Maria Calivis, „*Největším problémem syrských dětí, je bez pochyb, vzdělání.*“ Většina syrských dětí nechodila rok nebo dva do školy. Ukončení školní docházky ohrožuje celou řadu dětí, zvyšuje riziko vykořisťování v budoucím zaměstnání a snižuje jim dobré vyhlídky do budoucnosti. Překážek školní docházky syrských dětí existuje hned několik. Jednak výdaje spojené s docházkou do školy, dále pak jazyková vybavenost dětí, některé předměty se v Libanonu vyučují v angličtině a francouzštině a v neposlední řadě nedostatečná kapacita škol. UNICEF vytvořil bezplatný program vzdělávání, otevřel neformální třídy, kam mohou děti docházet a kromě učení je jim zde poskytnuta i psychosociální podpora.<sup>133</sup>

Výzkumu Mezinárodní organizace práce (ILO) viz podkapitola Zaměstnanost syrských uprchlíků, reflektoval i přístup ke vzdělání syrských dětí. Ve školním roce 2012 – 2013 nastoupilo do základní školy 55% syrských dětí a na střední školu už jen 19%. Z geografického hlediska, byly počty dětí navštěvujících školu podobné, až na jižní část země, kde základní školu navštěvovalo pouhých 12 % dětí. V průzkumu odpovědělo 47% respondentů, že děti nemohou chodit do školy, protože si rodina nemůže dovolit platit školné. Dalším nejčastějším důvodem byl nedostatek místa ve školách nebo velká

---

<sup>131</sup> Infographic: Education Crisis in Syria. *Unicef* [online]. December 18, 2013 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://www.unicefusa.org/stories/infographic-education-crisis-syria-statistics>

<sup>132</sup> *Lebanon: Selected Issues* [online]. July 31, 2014, str. 8. [cit. 2015-04-13]. ISBN 9781498351898. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2014/cr14238.pdf>

<sup>133</sup> Bringing learning to Syrian refugee children in Lebanon. *Unicef* [online]. 10 January 2014 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: [http://www.unicef.org/infobycountry/lebanon\\_71753.html](http://www.unicef.org/infobycountry/lebanon_71753.html)

vzdálenost nějaké školy a to pro 27 %. Pro 19% představoval problém cizí jazyk nebo učební osnovy.<sup>134</sup>

Možnosti vzdělání se každý rok zlepšují díky finanční podpoře humanitárních organizací. V roce 2013 UNHCR investoval do vzdělávání 1,54 miliónů USD, o rok později to bylo již 2,84 miliónů USD. Díky tomu bylo v roce 2014 realizováno 30 projektů po celém Libanonu. Mnoho škol potřebovalo opravit, rozšířit, dokoupit stoly a školní potřeby. Například základní škola Qab Elias v údolí Biqá<sup>c</sup> mohla, díky podpoře UNHCR a Rozvojového programu OSN (UNDP), nabídnout vzdělání tisícovce žáků, přitom v roce 2012 měla kapacitu jen pro 400 a ostatní musela odmítat.<sup>135</sup>

Stále však chybí dostatek finančních prostředků, aby všechny syrské děti mohly získat vzdělání. Humanitární pomoc byla rozdělena tak, že pouhá 2% finančních prostředků směřovala na vzdělání. Libanonská vláda vytvořila plán, podporovaný mezinárodními humanitárními organizacemi, podle kterého by 470 tisíc syrských dětí ve věku od tří do osmnácti let, mělo získat přístup ke vzdělání do roku 2016. Zatím se ale podařilo získat pouze 100 miliónů USD z potřebných 263 miliónů USD. Navíc se předpokládá zvýšení počtu syrských dětí na 655 tisíc.<sup>136</sup> „Krise má dětskou tvář“ řekla komisařka pro humanitární pomoc Kriсталina Georgieva v diskuzi o pomoci syrským uprchlíkům v Evropském parlamentu, výkonný ředitel UNICEF Anthony Lake totiž varoval před dopady syrské krize na děti a jejich přístup ke vzdělání.<sup>137</sup>

<sup>134</sup> *Lebanon: Selected Issues* [online]. July 31, 2014, str. 20 - 21. [cit. 2015-04-13]. ISBN 9781498351898. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2014/cr14238.pdf>

<sup>135</sup> *Lebanese Communities in Focus: Supporting Communities Protecting Refugees*. In: *UNHCR* [online]. 2014, str. 9 – 11. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>

<sup>136</sup> We are failing the children of Syria and Lebanon. This tragedy is avoidable. *The Guardian* [online]. 20 January 2015 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/commentisfree/2015/jan/20/failing-children-syria-lebanon-tragedy-avoidable-gordon-brown>

<sup>137</sup> Sýrie: "Krise má dětskou tvář". *Evropský parlament* [online]. 18. 12. 2013 [cit. 2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/news->

### 4.6.3 Přístup ke zdravotní péči

*„Nemoc je pro celou rodinu hnací silou do dluhů. Pro syrské uprchlíky je k dispozici velmi málo práce a většina z nich přišla do Libanonu s málem nebo vůbec s ničím. Lidé tak mají na vybranou mezi tím platit lékařskou péči nebo nájem a jídlo. Nastal čas, aby mezinárodní společenství rozpoznalo důsledky neposkytnutí adekvátní pomoci syrským uprchlíkům. Svět musí plnit humanitární výzvy pro Sýrii a zintenzivnit úsilí přesídlit nejzranitelnější z uprchlíků, včetně těch, kteří zoufale potřebují lékařské ošetření,“* říká Audrey Gaughranová, ředitelka Globálních tematických otázek Amnesty International.

138

Zpráva Amnesty International popisuje problémy syrských uprchlíků k zajištění a získání zdravotní péče v Libanonu. Zdravotnický systém Libanonu je zprivatizovaný a pro většinu uprchlíků tím pádem finančně nedostupný. Musí se tedy obrátit na zdravotnickou péči dotovanou UNHCR. Avšak v důsledku nedostatku finančních prostředků byl zaveden seznam kritérií pro splnění nároku na dotovanou zdravotní péči. I když lidé prošli přísnými měřítky, většina z nich si musela až 25% nákladů uhradit sama. V květnu 2013 musel UNHCR omezit druhotnou zdravotní péči a rovněž snížit finanční příspěvky z 85% na 75%. OSN žádala pro rok 2014 4,2 miliard USD na pomoc syrským uprchlíkům, z čehož mělo 1,7 miliardy USD putovat do Libanonu. Nicméně v březnu 2014 země obdržela pouhých 17% z této částky. Kvůli nedostačenému financování bylo mnoho syrských uprchlíků ponecháno bez potřebné zdravotní péče, jídla a vody. Mnoho Syřanů trpělo chronickými nemocemi nebo potřebovali hospitalizaci v nemocnici. Nemohli si dovolit ani výkon složitějších léčebných procedur, které byly finančně nákladné. Proto zůstali neléčeni nebo se dokonce uchýlili k návratu do Sýrie, aby se jim dostalo léčby, kterou

---

room/content/20131218STO31335/html/S%C3%BDrie-Krize-m%C3%A1-d%C4%9Btskou-tv%C3%A1%C5%99

<sup>138</sup> Syrian refugees in Lebanon desperate for health care amid international apathy. *Amnesty International* [online]. 21 May 2014 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/articles/news/2014/05/syrian-refugees-lebanon-desperate-health-care-amid-international-apathy/>

potřebovali. Některé rodiny se zadlužili, aby mohli platit za soukromou péči, a následně jim chyběly prostředky na další základní potřeby.

Libanonský zdravotní systém je fragmentovaný a nedostatečně organizovaný. Před syrskou krizí mělo libanonské ministerstvo zdravotnictví značný rozpočtový deficit, který se zvýšil s příchodem uprchlíků. Sociálně slabší obyvatelé Libanonu také čelili problémům s přístupem k lékařské péči v důsledku omezování veřejně poskytované péče a vysokým nákladům.<sup>139</sup> Evropská unie prostřednictvím Světové zdravotnické organizace (WHO) poskytla humanitární pomoc libanonskému ministerstvu zdravotnictví, aby mohlo zvýšit své kapacity v oblastech s největší koncentrací syrských uprchlíků. Panovaly totiž obavy z možného propuknutí infekčních nemocí. Objevovaly se plané zvěsti o propuknutí epidemie, které děsily Libanonce, což v důsledku přispívalo k rostoucím předsudkům a k napětí v zemi.<sup>140</sup>

Základní lékařská péče registrovaných uprchlíků ve věku 5 – 60 stojí přibližně 2 – 3 USD za jednu návštěvu. Pokud potřebují například rentgen a další vyšetření, musí si vše hradit sami. Mladší děti a osoby starší 60 let, těhotné ženy a lidé se zdravotním postižením mají vyšetření zdarma. Vedle UNHCR poskytují zdravotní péči syrským uprchlíkům další organizace a charitativní skupiny.<sup>141</sup> Od dubna 2012 pomáhají například Lékaři bez hranic

---

<sup>139</sup> Agonizing Choices: Syrian refugees in need of health care in Lebanon. In: *Amnesty International* [online]. 2014, str. 5 – 10. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/documents/MDE18/001/2014/en/>

<sup>140</sup> Lebanon: Improving health care services in Lebanon in the context of the Syrian crisis: the EU/IfS programme. *World Health Organization: Regional Office for the Eastern Mediterranean* [online]. 2014 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.emro.who.int/lbn/lebanon-news/improving-health-care-services-in-lebanon-in-the-context-of-the-syrian-crisis.html>

<sup>141</sup> Agonizing Choices: Syrian refugees in need of health care in Lebanon. In: *Amnesty International* [online]. 2014, str. 9. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/documents/MDE18/001/2014/en/>

pacientům s chronickými onemocněními, nejčastěji s cukrovkou a hypertenzí.

142

Lékaři bez hranic vydali v únoru 2013 zprávu z průzkumu provedeného v prosinci 2012 mezi 2100 rodinami syrských uprchlíků v Libanonu. Při porovnání s výzkumem provedeným o půl roku dříve bylo zřetelné zhoršení humanitární situace. Mnoho rodin žilo v nevyhovujících podmínkách bez přístupu ke zdravotní péči. Dostupnost hrazené zdravotní péče je podmíněno, jak jsem již zmiňovala registrací UNHCR. To bylo podle průzkumu problémem, více než 40% dotazovaných nebylo ještě registrováno. Podle generálního ředitele Lékařů bez hranic Bruna Jochum *„mnozí uprchlíci čekají na registraci neúměrně dlouho a setkávají se s různými komplikacemi, v krizové situaci by neměla být registrace podmínkou přístupu k pomoci.“* Od minulého šetření se i zhoršila zdravotní situace syrských uprchlíků. Pro většinu uprchlíků bylo například očkování dětí, prenatální a porodnická péče nedostupné. Lidé si nemohli dovolit léčbu chronických nemocí a to více než polovina respondentů a 33% dotázaných muselo ukončit léčbu, protože na ni neměli dostatečné finanční prostředky. Situace syrských uprchlíků je podle šetření neuspokojivá, jeden ze čtyř nemá přístup k humanitární pomoci a 65% syrských uprchlíků dosáhne na částečnou pomoc, přitom z výzkumu vyplývá, že rodiny nemají finanční prostředky na pokrytí nákladů za ubytování, jídlo a ještě navíc zdravotní péči. Syrským uprchlíků v Libanonu pomáhají i dárci z České republiky, v roce 2012 čeští občané přispěli částkou 8 miliónů korun, díky tomu poskytovali Lékaři bez hranic zdravotní péči v údolí Biqá<sup>c</sup> a v Tripolisu. Syřanům byla poskytnuta základní zdravotní péče, porodnická a prenatální péče.<sup>143</sup>

---

<sup>142</sup> Treating Syrian Refugees With Chronic Diseases. *Doctors without borders* [online]. 2014 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.doctorswithoutborders.org/news-stories/video/treating-syrian-refugees-chronic-diseases>

<sup>143</sup> Polovina syrských uprchlíků v Libanonu bez potřebné zdravotní péče. *Humanitarnipomoc.cz* [online]. 7. 2. 2013 [cit. 2015-05-12]. Dostupné z: <http://www.humanitarnipomoc.cz/informace/zpravy/item/45-polovina-syrskych-uprchliku-v-libanonu-bez-potrebne-zdravotni-pece>

#### 4.6.4 Životní podmínky - ubytování

Na začátku syrské krize přišlo mnoho syrských uprchlíků do Libanonu a usadilo se v hostitelských komunitách, převážně v severním Libanonu a údolí Biqá<sup>°</sup>. Vzhledem k dlouhému trvání syrské krize se muselo mnoho Syřanů uchýlit k ubytování v podnájmech. Avšak cena podnájmů se zvyšovala spolu s příchodem uprchlíků a vzhledem k omezeným pracovním příležitostem a nízkým mzdám, se dostala řada Syřanů do finanční krize. Do konce roku 2012 na 6 tisíc syrských domácností využilo pomoc humanitárních a charitativních organizací při hledání ubytování či jejich finanční podporu. Jeden Libanonec žijící v oblasti s vysokou koncentrací syrských uprchlíků, řekl, že: „*dříve bylo možné pronajmout si byt za 150 USD, dnes už se žádný pod 400 USD nesežene.*“ Někdy se proto museli syrští uprchlíci uchýlit k nelegálnímu pobytu v domech či na pozemcích, které ani nebyly vhodné k obývání. Podle statistik můžeme sledovat, jak se ubytovací podmínky nepříznivě vyvíjejí, nově příchozí mají problém sehnat podnájem a uprchlíkům, kteří už nějakou dobu žijí v Libanonu, docházejí úspory. Proto stále vznikají další, nové stanové osady.<sup>144</sup> Ze zprávy Mezinárodního záchranného výboru (IRC) z konce roku 2012 vyplývá, že pokrytí nákladů s bydlením bylo pro většinu rodin obtížné. Z tohoto důvodu často Syřané obývali byt spolu s dalšími rodinami a to téměř v 50% případech. Dle průzkumu žilo 62% uprchlíků v bytech či domech a poptávka po bydlení převyšovala nabídku.<sup>145</sup>

Již před syrskou krizí, která zapříčinila příliv uprchlíků a to především do měst na severu Libanonu, byl okres <sup>°</sup>Akkar v severním Libanonu o 24% více zalidněn, než ostatní okresy v Libanonu. Syrští uprchlíci zde měli větší problém sehnat ubytování, obývali tím pádem i mnohé prostory nevyhovující k bydlení, jako jsou garáže a hromadné improvizované přístřešky. Dle výzkumu UNHCR

<sup>144</sup> *Assessment of the impact of Syrian refugees in Lebanon and their employment profile* [online]. 01 April 2014, str. 16. [cit. 2015-04-17]. ISBN 9789221266769. Dostupné z:[http://www.ilo.org/beirut/publications/WCMS\\_240134/lang--en/index.htm](http://www.ilo.org/beirut/publications/WCMS_240134/lang--en/index.htm)

<sup>145</sup> *Reaching the Breaking Point: An IRC briefing note on Syrian refugees in Lebanon.* In: *International Rescue Committee* [online]. June 2013, str. 4. [cit. 2015-04-17]. Dostupné z:<http://www.rescue.org/sites/default/files/resource-file/Lebanon%20Policy%20Paper,%20Final%20-%20June%202013.pdf>

ve 175 vesnicích v okrese <sup>°</sup>Akkar se cena horšího standardu bytu pohybovala v průměru 159 USD na měsíc a vyšší kvalita ubytování 347 USD. <sup>146</sup> Avšak oblast se vyznačuje vyšším procentem nezaměstnanosti a syrští uprchlíci si v Libanonu vydělají v průměru 276 USD za měsíc, ženy dokonce ještě o 30% méně – 165 USD. Nedostatek pracovních příležitostí, špatné pracovní podmínky, malé finanční prostředky pro zaplacení pronájmu či bytu, to vše vede k tomu, že se tito lidé ocitají v tíživé socio-ekonomické situaci. <sup>147</sup>

V Ba<sup>°</sup>albaku například žije 400 syrských uprchlíků v budově bývalé školy a ve stanech na dvoře. *„V jedné třídě bydlí až 20 lidí, místnosti si dělí umělohmotnými plachtami, které člení prostor pro dvě rodiny. Lidé bydlí, spí, vaří v jedné místnosti. Více než 10 rodin obvykle sdílí jedinou koupelnu, která slouží jako toaleta i sprcha. Nemají žádné úložné prostory, takže je velice těžké uchovávat jídlo. Dopadá to na jejich zdraví, ale také na psychický stav.“* Další Syranka žijící v nedokončené budově v údolí Biqá<sup>°</sup>, vypověděla: *„Náš dům v Sýrii byl zničen před osmi měsíci. Od té doby jsme se na útěku před válkou stěhovali z jednoho místa na druhé, až jsme nakonec přešli hranice do Libanonu. Dokud nám majitel téhle budovy nenabídl přístřeší, museli jsme přespávat na ulici. V noci nás šest sdílí dvě tenké matrace a pár přikrývek. Na jedné straně leží můj manžel a na druhé straně já, mezi sebou máme své děti. To je všechno, co máme.“* <sup>148</sup>

V horských oblastech Libanonu se uprchlíci každoročně potýkají s přívaly sněhu. Letos v lednu se Libanonem prohnala bouře „Zina“. Ohrozila především syrské uprchlíky žijící ve stanových osadách v údolí Biqá<sup>°</sup>.

<sup>146</sup> Lebanese Communities Hosting Syrian Refugees: Akkar Governorate - Lebanon. In: *UNHCR* [online]. July 2014, str. 27. [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>

<sup>147</sup> UNHCR Lebanon: Community Development Update September 2014. In: *UNHCR* [online]. September 2014 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>

<sup>148</sup> Libanon: „Nejsme turisté – prcháme před válkou“. *Humanitarnipomoc.cz* [online]. 21. 6. 2013 [cit. 2015-05-12]. Dostupné z: <http://www.humanitarnipomoc.cz/informace/pribehy-nazory-analyzy/item/68-libanon-nejsme-turisti-prchame-pred-vaalkou/68-libanon-nejsme-turisti-prchame-pred-vaalkou>

V Ba<sup>o</sup>albaku umrzla matka tří dětí v domě, ve kterém s rodinou přebývala. Celkem bylo potvrzeno nejméně osm obětí. Mnoho dalších osob muselo být ošetřeno nebo převezeno do nemocnice s podchlazením.<sup>149</sup>

#### 4.6.5 Veřejné služby

Poskytování veřejných služeb se značně liší podle oblastí. Nárůst počtu uprchlíků znamenal zhoršení úrovně kvality poskytovaných služeb nebo jejich omezenou dostupnost. Podle odhadů UNHCR z roku 2014 by bylo zapotřebí 2,5 mld. USD na obnovu a dostupnost služeb pro všechny obyvatele včetně uprchlíků. UNHCR ve stejném roce provedl výzkum mezi obyvateli libanonského okresu <sup>o</sup>Akkar a dotazoval se jich, jestli a případně jak se změnilo poskytování veřejných služeb od roku 2011. Odpověď obyvatelé mohli, že úroveň služeb je: stejná jako dříve, ovlivněná krizí, ale zvládnutelná, anebo velice ovlivněná krizí. V dotazníku byly zahrnuty otázky: zásobování vodou, elektřinou, nakládání s pevným odpadem a s odpadní vodou. Odpadové hospodářství podle 42 % respondentů fungovalo stejně jako dříve, ale podle 37% bylo silně ovlivněné krizí. Elektřina byla 29% respondentů popisována jako velice ovlivněná krizí a 21% ji označilo za ovlivněnou. Libanonská elektrická soustava nebyla schopná zajistit poptávku už před syrskou krizí, síť je stará a špatně udržovaná, takže výpadky proudu nejsou ničím neobvyklým. Lépe bylo hodnocené zásobování vodou a nakládání s odpadní vodou, v obou případech jen 20% respondentů uvedlo, že tyto dvě služby byly velice ovlivněny. Podle respondentů bylo nejvíce ovlivněno nakládání s tuhým komunálním odpadem. Jako další byly zjišťovány největší obavy obyvatel. Překvapivě, mezi první dvě lidé nezahrnuli služby, které podle nich nejvíce ovlivnila krize, ale znepokojovala je dostupnost zdroje vody (39 %) a dále pak 26 % nakládání s odpadní vodou. Lidé vycházeli z přešlých zkušeností, rozvoj vodní hospodářství zaostával již od konce občanské války. Vyskytovaly se problémy jak s dostupností vody, tak s její kvalitou. Podle údajů Světové banky

---

<sup>149</sup> Syrian refugees among eight dead as ferocious snow storm hits Lebanon. *International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies* [online]. 27 January 2015 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://www.ifrc.org/en/news-and-media/news-stories/middle-east-and-north-africa/lebanon/syrian-refugees-among-eight-dead-as-ferocious-snow-storm-hits-lebanon-68004/>



mělo 79% obyvatel přístup k pitné vodě. Bez napojení k vodovodní přípojce byli většinou obyvatelé severní části Libanonu a údolí Biqá<sup>c</sup>. V Akkaru nemělo 21% obyvatel tekoucí vodu, využívali tedy převážně studně. Mnoho lidí se ale obávalo vodu pít kvůli její špatné kvalitě. S počtem uprchlíků rostla poptávka po pitné vodě, takže rozšíření a opravy stávajícího systému ustoupily do pozadí. Ve venkovských a chudších oblastech často chybí nebo jsou nefunkční čistírný odpadních vod. Na kanalizaci je připojeno 60% domů v Libanonu, zbytek se musí spoléhat na septiky a jímky, z nichž mnohé netěsní a prosakují do půdy a mohou kontaminovat pitnou vodu.<sup>150</sup> I když znalost hygienických zásad je mezi Syřany dobrá, propukají u nich v důsledku zhoršených podmínek epidemie střevních potíží. V letních měsících se zvyšuje počet vodou přenosných průjmových onemocnění. UNHCR poskytuje uprchlíkům základní hygienické balíčky, poskytuje jim vodní filtry a testuje vodu.<sup>151</sup> Podle Lékařů bez hranic syřští uprchlíci v údolí Biqá<sup>c</sup> „žijí ve špatných hygienických podmínkách se špatným přístupem k vodě. Riziko rozšíření nakažlivých chorob je tady vysoké. Vidáme mnoho případů kožních infekcí, jako je třeba svrab, který se snadno přenáší mezi členy rodiny.“<sup>152</sup>

Libanon se podle vyjádření vlády snaží eliminovat energetickou krizi v zemi. V plánu má přestavbu dvou starých elektráren a výstavbu jedné zcela nové. Libanon si pronajal plovoucí elektrárnu pro alespoň částečné pokrytí výpadků proudu. V roce 2012 se zemi nedostávalo 1300 megawattů, tj. je 50% potřeb v čase špičky. V roce 2014 se mělo číslo zvýšit na 1700 megawattů, což představuje 58% potřeb energie. Takto velké nedostatky znamenají

---

<sup>150</sup> Lebanese Communities Hosting Syrian Refugees: Akkar Governorate - Lebanon. In: UNHCR [online]. July 2014, str. 29 – 39. [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>

<sup>151</sup> 2014 Syria Regional Responce Plan. In: *United Nations* [online]. 2013, str. 83 - 85. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/syriarrp6/>

<sup>152</sup> Libanon: „Nejsme turisté – prcháme před válkou“. *Humanitarnipomoc.cz* [online]. 21. 6. 2013 [cit. 2015-05-12]. Dostupné z: <http://www.humanitarnipomoc.cz/informace/pribehy-nazory-analyzy/item/68-libanon-nejsme-turisti-prchame-pred-vaalkou/68-libanon-nejsme-turisti-prchame-pred-vaalkou>

mnohahodinové výpadky proudu a znesnadňují život obyvatelům i představují ekonomické ztráty pro stát.<sup>153</sup>

#### 4.6.6 Potravinová pomoc

Z průzkumu Lékařů bez hranic vyplynulo, že syrští uprchlíci v Libanonu žili v neuspokojivých podmínkách a kromě omezeného přístupu ke zdravotní péči měli problém i se získáním potravinové pomoci. Jeden z uprchlíků vypověděl: *„Jsme v kritické situaci. Nemáme dost jídla a nevíme, kam se obrátit o pomoc. Jediné jídlo nám ze solidarity dávají naši libanonští sousedé. My dospělí se můžeme uskromnit a jíst jen jednou denně, ale naše děti ne. Kdybychom neměli strach z bombardování, vrátíme se hned do Homsu.“*<sup>154</sup>

V květnu a červnu 2013 provedl Světový potravinový program (WFP) spolu s UNHCR a UNICEF výzkum mezi syrskými uprchlíky. Vyplynulo z něho, že 61% domácností si pravidelně půjčovalo, aby mohli zaplatit potraviny pro celou rodinu. Téměř polovina dospělých se uskromnila v jídle kvůli nedostatku potravin i pro děti. Podle studie znamenal nákup potravin polovinu měsíčních výdajů domácnosti. V průměru 52 USD stálo jídlo pro jednoho člena domácnosti. Z důvodů finanční tísně spoléhalo mnoho rodin na pomoc WFP, která poskytovala potravinové poukázky. Díky kartě na 27 USD pro jednu osobu tak pokryly syrské rodiny více než 50% svých měsíčních nákladů na potraviny.<sup>155</sup>

Na podzim roku 2013 WFP vyřadil asi 30% syrských uprchlíků ze systému potravinové pomoci. Organizace údajně ověřila situaci uprchlíků a

<sup>153</sup> Libanon: Očekávaný vývoj v teritoriu. *BusinessInfo.cz: oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 29. 9. 2014 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/libanon-ocekavany-vyvoj-v-teritoriu-19031.html>

<sup>154</sup> Polovina syrských uprchlíků v Libanonu bez potřebné zdravotní péče. *Humanitarnipomoc.cz* [online]. 7. 2. 2013 [cit. 2015-05-12]. Dostupné z: <http://www.humanitarnipomoc.cz/informace/zpravy/item/45-polovina-syrskych-uprchliku-v-libanonu-bez-potrebne-zdravotni-pece>

<sup>155</sup> 2014 Syria Regional Responce Plan. In: *United Nations* [online]. 2013, str. 26 - 27. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/syriarrp6/>

vyloučila ze systému ty, kteří měli být schopni sami se uživit. Podle mluvčího WFP nebyl hlavním důvodem snížení počtu příjemců potravinové pomoci nedostatek finančních prostředků, ale zefektivnění systému a cílená podpora těch, kteří ji nutně potřebují.<sup>156</sup> Na konci března 2014 upozornil čin Syřanky Marjam Chawlíové na častokrát tíživou situaci syrských uprchlíků. Její rodina byla vyřazena z potravinové pomoci WFP, snažili se sice proti rozhodnutí odvolat, nicméně neúspěšně. Z tohoto důvodu se před registračním centrem UNHCR pro syrské uprchlíky v Tripolisu polila benzínem a zapálila se. Podle její výpovědi „se rozhodla raději zemřít, než se dívat, jak ji před očima umírají její děti.“ Tři ze čtyř jejích dětí trpěli onemocněním krve a rodina byla plně závislá na potravinové pomoci WFP.<sup>157</sup>

Začátkem prosince 2014 oznámil Světový potravinový program, že kvůli nedostatku finančních prostředků musí pozastavit přiděl potravinových poukázek syrským uprchlíkům. Týkalo se to 1,7 milionů Syřanů v Libanonu, Egyptě, Jordánsku a Turecku. Aby mohl potravinový program pokračovat, bylo potřeba získat 64 milionů USD do konce měsíce. WFP od propuknutí syrské krize v roce 2011 zajišťovala potravinovou pomoc vnitřně vysídleným Syřanům i uprchlíkům v sousedních zemích. Uprchlíci dostávali elektronické karty a kupovali si jídlo v místních obchodech, čímž přispěli přibližně 800 milionů USD do ekonomik hostitelských zemí.<sup>158</sup> Po týdnu byly obnoveny potravinové poukazy a to díky „masivní podpoře“ soukromých i státních institucí. Podařilo se získat 80 milionů USD. Uprchlíci díky tomu o týden později obdrželi

<sup>156</sup> Syrian Refugees Suffer Cuts To Food Aid And U. N. Bureaucracy. *THEWORLDPOST* [online]. 11 December 2013 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: [http://www.huffingtonpost.com/2013/11/12/syrian-refugees-food-cuts\\_n\\_4261927.html](http://www.huffingtonpost.com/2013/11/12/syrian-refugees-food-cuts_n_4261927.html)

<sup>157</sup> Syria refugee's desperate act: 'They burned my heart before they burned my body'. *CNN* [online]. 3 April 2014 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: [http://edition.cnn.com/2014/04/03/world/meast/syria-refugee-lebanon-damon-razek/index.html?hpt=hp\\_c1](http://edition.cnn.com/2014/04/03/world/meast/syria-refugee-lebanon-damon-razek/index.html?hpt=hp_c1)

<sup>158</sup> Syria: UN forced to suspend food aid, warns of 'disastrous' impact as winter nears. *UN News Center: with breaking news from the UN News Service* [online]. 1 December 2014 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=49474#.VTK0ptLtnZE>

elektronické karty s 30 USD na osobu.<sup>159</sup> Ertharin Cousin, výkonný ředitel WFP byl vděčný za rychlou podporu potravinového programu a prohlásil: „*Jsmo hlavně vděční mnoha jednotlivým členům z řad veřejnosti, kteří sáhli do vlastních kapes a poslali všechno, co mohli, aby pomohli syrským uprchlíkům, kteří přišli o všechno. Dokázali, že tak málo jako dolar může něco změnit.*“ WFP zahájila on-line kampaň (I Need) 1 Dollar For Syrian Refugees<sup>160</sup>, která měla za cíl během 72 hodin vybrat prostřednictvím dolarových příspěvků potřebných 64 miliónů USD. Mezi jednotlivci byli největšími dárci Američané, Kanaďané a Syřané.<sup>161</sup>

#### 4.7 Právní postavení syrských uprchlíků a jejich status

Libanon není signatářem Úmluvy o právním postavení uprchlíků, proto syrští uprchlíci pobývající na libanonském území jsou označováni pouze jako „vysídlení“ a nemají plná občanská práva. Jejich omezený právní status má negativní dopad na získání pomoci a ochrany státu během jejich pobytu v Libanonu. Tím se zvyšuje riziko možného vykořisťování. Pobyt si musí uprchlíci obnovovat a platit za to poplatek. Mnoho uprchlíků přišlo do Libanonu přes nelegální hraniční přechody či bez jakýchkoliv dokumentů. Situace je ještě komplikovanější pro palestinské uprchlíky ze Sýrie. Libanon se řídí Všeobecnou deklarací lidských práv, ve které je zaneseno, že: „*Každý má právo opustit kteroukoli zemi, i svou vlastní, a vrátit se do své země. Každý má právo vyhledat si před pronásledováním útočiště v jiných zemích a požívat tam*

<sup>159</sup> WFP revives food vouchers for Syrian refugees. *Theguardian* [online]. 10 December 2014 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/global-development/2014/dec/10/world-food-programme-vouchers-syrian-refugees>

<sup>160</sup> (I Need) 1 Dollar For Syrian Refugees. *YouTube* [online]. 5. 12. 2014 [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=bdbWI46RMoY>

<sup>161</sup> WFP obnoví potravinovou pomoc syrským uprchlíkům, jako kampaň na získávání financí překračuje cíl. *Eureporter* [online]. 9. 12. 2014 [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: <http://www.eureporter.co/cs/world/2014/12/09/wfp-resumes-food-assistance-to-syrian-refugees-as-fundraising-drive-exceeds-goal/>

azylu.“<sup>162</sup> Syrští uprchlíci by měli mít garantována základní lidská práva. Registraci syrských uprchlíků v Libanonu zajišťuje UNHCR, poskytují uprchlíkům právní ochranu, přístup ke službám a to i včetně ke zdravotní péči.<sup>163</sup> V červnu 2014 Libanon zpřísnil podmínky, podle nichž uprchlíci, kteří vstoupí zpět do Sýrie, ztrácejí status uprchlíka udělený UNHCR a všechna práva s ním spojená. Dotklo se to vážně syrských uprchlíků, kteří se například vraceli do Sýrie kvůli léčbě nebo kvůli získání osobních dokumentů, například pasu. Mnoho Syřanů žije v Libanonu bez platných povolení k pobytu, mají strach opouštět své domovy, aby nebyli zadrženi policií. To jim pak současně znemožňuje najít si práci a zaplatit nájem. Za prodloužení pobytu o rok musí každá osoba starší 15 let zaplatit 200 USD, což pro většinu rodin představuje výdaj, na který nemají finanční prostředky.<sup>164</sup> Některé rodiny řeší situaci tím, že si prodloužení povolení pobytu zaplatí jen jeden člen domácnosti, většinou otec, který chodí do práce a přináší rodině peníze. Ostatní členové rodiny se drží doma, protože nemají obnovené povolení k pobytu. Brání jim to ve volném pohybu, nemohou se přestěhovat, přibýlo kontrolních stanovišť, kde by mohli být odhaleni a zatčeni. V některých případech zůstávají muži doma a ženy se vydávají do humanitárních center například pro potravinou pomoc. Ženy ovšem mohou být vystaveny zvýšenému riziku sexuálního obtěžování a vykořisťování, protože jejich omezený právní status jim brání nahlásit jakoukoliv událost příslušným orgánům ve strachu, že budou zatčeny.<sup>165</sup>

---

<sup>162</sup> Všeobecná deklarace lidských práv. *Informační centrum OSN v Praze* [online]. © 2005 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/vseobecna-deklarace-lidskych-prav.pdf>

<sup>163</sup> Legal status for refugees from Syria in Lebanon. *Forced Migration Review* [online]. September 2014, č. 47 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.fmreview.org/en/syria/syria.pdf>

<sup>164</sup> Syrian refugees fear deportation from Lebanon. *Deutsche Welle* [online]. 6 June 2014 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.dw.de/syrian-refugees-fear-deportation-from-lebanon/a-17689817>

<sup>165</sup> *The Syria crisis, displacement and protection* [online]. September 2014 [cit. 2015-04-24]. Dostupné z: <http://www.fmreview.org/en/syria/syria.pdf>

Od nového roku zavedl Libanon poprvé v historii vízovou povinnost pro Syřany. Je to další snaha omezit uprchlickou vlnu ze sousední Sýrie. Na hranicích musí uprchlíci získat jedno z několika typů víz, jako například studentské, obchodní nebo tranzitní. Uprchlické mezi nimi chybí. Humanitární organizace upozorňují, že opatření může mít fatální důsledky pro Syřany. Libanon se snaží monitorovat pobyt syrských uprchlíků na svém území.<sup>166</sup> Ještě nebyla vydána přesná čísla od libanonských úřadů, ale podle odhadů prudce klesl počet příchozích Syřanů. Na hraničních přechodech úředníci pečlivě zkoumají dokumenty, jestli nově příchozí splňují přísná kritéria pro udělení víz. Je zřejmé, že vízová povinnost snížila oficiální počet syrských uprchlíků, ale uprchlickou krizi v žádném případě nevyřešila, ba naopak, hrozí větší množství nelegálních uprchlíků.<sup>167</sup>

#### 4.7.1 Státní příslušnost

Mezi březnem 2011 a listopadem 2014 se podle UNHCR v Libanonu narodilo asi 42 tisíc dětí, z nichž přibližně 70% nemá rodný list. V Libanonu žije tedy asi 30 tisíc dětí syrských uprchlíků bez státní příslušnosti, jejich rodiče je nemohou registrovat, protože nemají potřebné dokumenty. Číslo ale není konečné, podle odhadů žije v Libanonu dalších půl miliónu uprchlíků bez registrace UNHCR a většina dětí narozená těmto neregistrovaným uprchlíkům bude také bez jakéhokoliv dokladu.<sup>168</sup> „*Jestliže nemůžete doložit svou národnost, nemůžete získat doklady totožnosti. To znamená, že nebudete schopni cestovat přes hranice a nebudou se na vás vztahovat základní práva,*

<sup>166</sup> As Refugee Tide Swells, Lebanon Plans a Visa Requirement for Syrians. *The New York Times* [online]. 2 January 2015 [cit. 2015-04-24]. Dostupné z: [http://www.nytimes.com/2015/01/03/world/as-refugee-tide-swells-lebanon-plans-a-visa-requirement-for-syrians.html?ref=world&\\_r=1](http://www.nytimes.com/2015/01/03/world/as-refugee-tide-swells-lebanon-plans-a-visa-requirement-for-syrians.html?ref=world&_r=1)

<sup>167</sup> Tight Lebanon entry rules dissuade would-be Syria refugees. *The Daily Star* [online]. 10 March 2015 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.dailystar.com.lb/News/Lebanon-News/2015/Mar-10/290206-tight-lebanon-entry-rules-dissuade-would-be-syria-refugees.ashx>

<sup>168</sup> Life goes from bad to worse for Syrians after Lebanon tightens border controls. *Theguardian* [online]. 12 March 2015 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2015/mar/12/syrians-lebanon-border-controls-un-refugee>

*jaká má stát svým občanům zajistit,*“ řekla Isabella Castrogiovanniová z UNICEF. V budoucnu bude pro děti bez dokladů problematické nastoupit do školy, do zaměstnání nebo se provdat a oženit. Státní příslušnost je zcela zásadní pro plné zapojení do společnosti. OSN spustila kampaň, která má pomoci řešit situaci osob bez státní příslušnosti, podle odhadů jich je až deset miliónů po celém světě.<sup>169</sup>

#### 4.7.2 Palestiňští uprchlíci ze Sýrie

V roce 1948 začali do Sýrie přicházet palestiniští uprchlíci, Sýrie jim zřizovala uprchlické tábory, celkem jich vzniklo dvanáct. Počet registrovaných palestinských uprchlíků dosáhl 560 tisíc osob, z toho se 480 tisíc nachází stále na území Sýrie. Před vypuknutím syrské krize žily v Libanonu dvě třetiny palestinských uprchlíků pod hranicí chudoby, s omezenými právy, přístupem k zaměstnání a veřejným službám.<sup>170</sup> Libanonská vláda za několik desítek let nedokázala integrovat Palestince a podle některých názorů ani nechtěla. Děti palestinských uprchlíků narození v Libanonu nemají libanonské občanství a potýkají se mnoho let s problémy, které jsem již nastínila v přecházející podkapitole.

Palestinci přicházející ze Sýrie do Libanonu museli hradit víza, i když platila dohoda mezi Sýrií a Libanonem o bezvízovém styku. Na hranicích museli zaplatit 25 000 LBP (16,5 USD) za týdenní vstup, ovšem za čtrnáct dnů museli uhradit 50 000 LBP (33 USD) za prodloužení víz na měsíc. Jen velmi málo palestinských uprchlíků mělo dostatek finančních prostředků, aby mohli uhradit požadovaná víza. Úřad pro palestinské uprchlíky na Blízkém východě (UNRWA) žádal Libanon, aby s palestinskými uprchlíky ze Sýrie bylo

<sup>169</sup> Syrští uprchlíci v Libanonu nedokážou sehnat doklady pro své děti. *České noviny.cz* [online]. 19. 12. 2014 [cit. 2015-04-24]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/syrsti-uprchlici-v-libanonu-nedokazou-sehnat-doklady-pro-sve-deti/1160851>

<sup>170</sup> Syria regional crisis emergency appeal 2015. In: *Unrwa* [online]. 2014 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: [http://www.unrwa.org/sites/default/files/syria\\_regional\\_crisis\\_emergency\\_appeal\\_2015\\_english.pdf](http://www.unrwa.org/sites/default/files/syria_regional_crisis_emergency_appeal_2015_english.pdf)

zacházeno stejně jako se syrskými uprchlíky, protože odcházejí ze Sýrie ze stejných humanitárních důvodů a měli by získat azyl před ozbrojeným konfliktem.<sup>171</sup>

Od začátku srpna 2013 však platí ještě přísnější opatření pro palestinské uprchlíky ze Sýrie. Musejí dokládat výjezdní povolení od syrských úřadů.<sup>172</sup> UNRWA potvrdil, že v dubnu 2014 se na území Libanonu nacházelo více než 53 tisíc palestinských uprchlíků ze Sýrie. V květnu 2014 byly zavedeny opět přísnější pravidla pro vstup palestinských uprchlíků a dostat se do Libanonu se stalo téměř nemožným. Podle zprávy UNRWA bylo 41 Palestinců deportováno zpět do Sýrie. Rada bezpečnosti OSN znovu zdůraznila důležitost zásady nevracení a vyzvala všechny sousední země Sýrie, aby chránili všechny uprchlíky ze Sýrie, včetně Palestinců.<sup>173</sup>

---

<sup>171</sup> Palestinian refugees from Syria hit with visa fees. *The Daily Star* [online]. 4 January 2013 [cit. 2015-04-26]. Dostupné z: <http://www.dailystar.com.lb/News/Local-News/2013/Jan-04/200834-palestinian-refugees-from-syria-hit-with-visa-fees.ashx#axzz2z25QPmMU>

<sup>172</sup> Amnesty vyzývá mezinárodní společenství: je třeba zlepšit podmínky syrských uprchlíků. *Amnesty International* [online]. 4. 11. 2013 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.amnesty.cz/z839/amnesty-vyzyva-mezinarodni-spolecenstvi-je-treba-zlepsit-podminky-syrskych-uprchliku>

<sup>173</sup> PRS In Lebanon. *Unrwa* [online]. 2014 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.unrwa.org/prs-lebanon>



## 5 SHNUTÍ EKONOMICKÝCH A SOCIÁLNÍCH DOPADŮ SYRSKÉ KRIZE NA SITUACI SYRSKÝCH UPRCHLÍKŮ V LIBANONU

Přímým důsledkem ozbrojeného konfliktu v Sýrii je nucená migrace. Migrace se dělí na vnitřní a vnější, přičemž vnitřně vysídlených obyvatel je přibližně 7,6 miliónů a do sousedních států odešlo na 3,2 miliónů Syřanů. Nejvíce syrských uprchlíků směřovalo do Turecka, Libanonu a Jordánska. V menším počtu pak do Iráku a Egypta. Počty zabitých se značně liší dle různých zdrojů, podle zprávy OSN zemřelo mezi březnem 2011 - dubnem 2014 191 tisíc osob. Podle slov Vysoké komisařky pro lidská práva Navi Pillay je nejspíš počet mrtvých bohužel ještě vyšší. Většinu obětí tvoří muži, ale přibližně 9% jsou ženy a kolem 5% i děti. Počet zraněných není přesně znám, ale odhady hovoří o statisících osob.<sup>174</sup> Podle Evropské komise potřebovalo na začátku roku 2015 12,2 milionů Syřanů humanitární pomoc.<sup>175</sup>

Ozbrojený konflikt a stupňující se násilí spolu se zintenzivněním bojů v syrských městech, ale i v rurálních oblastech, měly za následek zvyšující se počet Syřanů prchajících před boji do sousedních zemí. V Libanonu nyní nalezneme syrské uprchlíky rozptýlené asi na 1700 místech. Vzhledem k tomu, že Libanon nezřídil oficiální uprchlické tábory, syrští uprchlíci žijí v podnájmech, provizorně vybudovaných stanových osadách či v nevyhovujících stavbách jako jsou garáže, opuštěné budovy. Vzhledem ke zvýšené poptávce po ubytovacích kapacitách se ceny podnájmu výrazně zvýšily. Konflikt v Sýrii trvá již čtyři roky a ekonomická situace syrských uprchlíků v sousedním Libanonu není uspokojivá. S postupem času syrským rodinám docházejí úspory a tito lidé jsou odkázáni na pomoc humanitárních organizací.

---

<sup>174</sup> More than 191,000 people killed in Syria with 'no end in sight' – UN. 2014. *UN News Centre* [online]. 22 August 2014 [cit. 2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=48535#.VU5O9o7tnZE>

<sup>175</sup> Jak Evropská unie pomáhá obětem konfliktu v Sýrii. *Evropský parlament* [online]. 11. 2. 2015 [cit. 2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/news-room/content/20130719STO17431/html/Jak-Evropsk%C3%A1-unie-pom%C3%A1h%C3%A1-ob%C4%9Btem-konfliktu-v-S%C3%BDrii>

Důležitým faktorem posouzení ekonomické situace je nezaměstnanost syrských uprchlíků. Podle dat výzkumu Mezinárodní organizace práce (ILO) polovina syrských uprchlíků v Libanonu hledala zaměstnání, ještě hůře na tom byly ženy. Tři čtvrtiny uprchlíků přitom tvoří právě ženy a děti a ženská nezaměstnanost je tudíž ještě tíživějším problémem pro syrské rodiny. Od konkrétního místa pobytu syrských uprchlíků se dále odvíjí výše doby strávené hledáním zaměstnání. Problémem je, že Syřané se usadili v regionech zatížených nezaměstnaností již před jejich příchodem. Jsou tedy nuceni přijmout nižší pracovní pozice, než ty které zastávali v Sýrii, pracují více hodin, bez sociálních výhod a za nižší mzdu, přičemž čelí špatným pracovním podmínkám. Nejčastějším odvětvím, kde naleznou práci je zemědělství a stavebnictví, finanční ohodnocení je zde ale malé a syrští uprchlíci jsou velmi často zaměstnání bez řádné pracovní smlouvy a pouze na sezónní práce. Zvýšení konkurence na trhu práce dopadlo i na situaci obyvatel Libanonu, mezi lety 1991 – 2012 byla průměrná nezaměstnanost Libanonců 8,5%. V roce 2012 byla podle oficiálních údajů nezaměstnanost již 12 – 14%, avšak podle odhadů byla skutečná nezaměstnanost o 10% vyšší. Od roku 2012 probíhá šetření životních podmínek libanonských domácností, bohužel studie nebyla ještě oficiálně uveřejněna. Podle Světové banky nárůst poskytování pracovních míst syrským uprchlíkům až zdvojnásobil nezaměstnanost mladých, nekvalifikovaných Libanonců. Syrští pracovníci jsou ochotni pracovat za nižší mzdu, než ti libanonští. Dalším palčivým dopadem syrské krize je dětská práce, neuspokojivá ekonomická situace má tedy za následek nárůst počtu pracujících dětí.

Na základě dalších sociálních indikátorů jsem vyhodnocovala přístup Syřanů ke vzdělání a zdravotní péči a jejich kvalitu. Vzhledem k tomu, že tři čtvrtiny syrských uprchlíků tvoří ženy a děti, libanonské školství se ocitlo pod nápor, na který nebylo kapacitně připraveno. Otázka nedostatečné kapacity ve školách však není jediným problémem, finanční náklady spojené s docházkou do školy jsou překážkou pro mnoho syrských rodičů. V lednu 2014 docházelo do školy pouhých 25% dětí syrských uprchlíků, často se hovoří o tzv. ztracené generaci syrských dětí, kvůli konfliktu nechodili měsíce, ne-li roky do školy a v hostitelské zemi opět nemají přístup nebo možnost získat vzdělání.

System zdravotní péče je podobně jako školství v Libanonu značně zprivatizován, již před příchodem syrských uprchlíků se Libanon potýkal s problémem pokrytí základní zdravotní péče pro sociálně slabší Libanonce, kteří si nemohli dovolit soukromou, placenou péči. S nárůstem syrských uprchlíků se zhoršila situace Libanonců především z chudších oblastí země. Syřané se především obrací na dotovanou péči poskytovanou UNHCR, avšak v důsledku nedostatku finančních prostředků byla péče omezena a uprchlíci musí projít přísnými pravidly pro získání nároku na dotovanou péči.

Životní podmínky Syřanů by se daly označit za katastrofální. Situace se nelepší, ba naopak zhoršuje vlivem nekončícího ozbrojeného konfliktu. Za dobu, co Syřané přicházejí do Libanonu, se prudce zvýšila cena podnájmu. Uprchlíkům často docházejí úspory, a jak jsem již uváděla, sehnat zaměstnání je problematické a ten, kdo je zaměstnán získává ve většině případů minimální mzdu. Nedostatek finančních prostředků nutí syrské uprchlíky sdílet malé prostory s dalšími rodinami. Najít bydlení je velice problematické, ceny se vyšplhaly vysoko a mnoho pronajimatelů chce i několik nájmů dopředu. Tíživá finanční situace má za následek život velké části syrských uprchlíků v nevyhovujících podmínkách. V horských oblastech se navíc musí vypořádat v zimních měsících se sněhem a zimou, na kterou většina není připravena. Spolu s velkým počtem nových obyvatel se váže problematika dostupnosti veřejných služeb. Libanon se potýkal s nedostatečnou elektrickou soustavou již před syrskou krizí. Nejen cena podnájmu se s nárůstem obyvatelstva Libanonu zvýšila, rostly i ceny paliva a potravin. Životní náklady jsou v zemi vysoké a podle průzkumu polovinu měsíčních nákladů musí syrské rodiny vynaložit na nákup potravin. Světový potravinový program pomáhá s pokrytím více než poloviny měsíčních nákladů na nákup potravin, ovšem od podzimu 2013 se situace zhoršuje, nejdříve vyřadil ze svého programu asi 30% příjemců pomoci, přičemž v prosinci 2014 došlo k výpadku veškeré pomoci jak v Libanonu, tak i Turecku, Jordánsku a Egyptě. Kvůli nedostatku peněz se ocitlo najednou 1,7 miliónů Syřanů bez potravinové pomoci.

## 6 ZÁVĚR

Konflikt v Sýrii vyvolal největší uprchlickou krizi od dob druhé světové války. Uplynulo již pět let od vypuknutí syrské krize a OSN označuje aktuální situaci za humanitární katastrofu. Přímým důsledkem ozbrojeného konfliktu na území Sýrie je migrace obyvatel do sousedních států i migrace uvnitř Sýrie. Vnitřně přesídlených je 7,6 miliónů Syřanů, další 3,2 miliónů odešlo přes hranice do okolních zemí a přibližně 200 tisíc lidí bylo zabito. „*Žádný konflikt si nikdy nepřipsal tolik mrtvých, tolik uprchlíků a vnitřně vysídlených lidí v tak krátkém čase,*“ řekl Frej Fennich vedoucí sekce Blízký východ a severní Afrika v Úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva.<sup>176</sup>

Jak jsem uvedla v úvodu, tato diplomová práce se zaměřovala především na ekonomické dopady syrské krize na ekonomickou a sociální situaci syrských uprchlíků v Libanonu. V práci jsem stručně nastínila politické a ekonomické pozadí Sýrie a vypuknutí tzv. Arabského jara. Dílčím a souvisejícím cílem práce bylo zmapování syrské ekonomiky a její vývoj ve vztahu k současné krizi. Hypotézu, podle které měl ozbrojený konflikt negativní vliv na syrskou ekonomiku, mohu podle výsledků srovnání ekonomických ukazatelů před a po vypuknutí krize potvrdit. Ozbrojený konflikt má za následek devastaci syrské ekonomiky, ta byla ochromena především boji, které měly za následek rozsáhlou destrukci infrastruktury. Průmysl, především pak ropný průmysl, ale i zemědělství bylo konfliktem zasaženo a doznalo značných ekonomických ztrát. Celkové ekonomické ztráty od počátku konfliktu do konce roku 2014 se odhadují na 202,6 mld. USD, což představuje téměř čtyřnásobek HDP roku 2010. Vzhledem k aktuálnímu HDP zřetelně narůstá veřejný dluh a to z 104% v roce 2013 na 147% v roce 2014. Dalším faktorem výše zmíněných ekonomických ztrát je dopad na nezaměstnanost Syřanů. Podle dat OSN ztratilo až 80% syrských obyvatel práci. Životní úroveň Syřanů rapidně klesla,

<sup>176</sup> Sýrie a Irák: Rostoucí počet uprchlíků zvyšuje tlak na sousední země. *Evropský parlament* [online]. 14. 10. 2014 [cit. 2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/news-room/content/20141013STO73809/html/S%C3%BDrie-a-Ir%C3%A1k-Rostouc%C3%AD-po%C4%8Det-uprchl%C3%ADk%C5%AF-zvy%C5%A1uje-tlak-na-sousedn%C3%AD-zem%C4%9B>

podle výzkumu každý druhý Syřan potřebuje humanitární pomoc. Výše indexu lidského rozvoje klesla o 20,6% své hodnoty oproti roku 2010 a Sýrie spadla ze 113. příčky (v roce 2010) na 173. z celkových 187.

V úvodu jsem položila stěžejní otázku, zda a případně jak se změnila ekonomická a sociální situace syrských uprchlíků v Libanonu. Hypotéza, podle které je jejich ekonomická situace neuspokojivá a sociální úroveň silně klesla, se srovnáním vybraných ekonomických ukazatelů a indikátorů sociální úrovně potvrdila. Pokud se podíváme na srovnání se situací v Sýrii před vypuknutím krize, uvidíme sice zvyšující se nezaměstnanost, především mladých Syřanů, ale na druhou stranu stát zajišťoval občanům sociální jistoty v podobě bezplatného vzdělání a zdravotní péče. I když Sýrie čelila uprchlické krizi ze sousedního Iráku, nabídla dětem uprchlíků vzdělání zdarma stejně jako syrským dětem. Syrští uprchlíci naopak v Libanonu čelí neuspokojivým životním podmínkám, mnoho syrských rodin je odkázáno pouze na humanitární pomoc mezinárodních organizací. Životní náklady v Libanonu jsou vysoké a s příchodem Syřanů se ceny bydlení, energií i potravin ještě zvýšily. Dílčím cílem práce bylo zmapování libanonské ekonomiky a jejího vývoje ve vztahu k současné syrské krizi. Libanon zaznamenal výrazné zpomalení ekonomického růstu v souvislosti s vypuknutím syrské krize, ovlivněn byl především zahraniční obchod a cestovní ruch. V roce 2011 se snížil počet turistů o 23,7%, cestovní ruch přitom vytvářel do vypuknutí syrské krize 20% ročního HDP. Dopady syrského konfliktu jsou viditelné i na ekonomické situaci obyvatel Libanonu, důsledkem syrské migrace se zvyšuje u nich nezaměstnanost a zhoršují se platové podmínky, protože Syřané jsou ochotni pracovat za nižší mzdu. Situace Libanonců žijících v chudobě se zhoršuje, sociální programy jsou více zatíženy syrskými uprchlíky a dosáhnout na podporu některého z nich je obtížnější než před syrskou krizí.

Na základě analýzy jednotlivých ukazatelů a nastínění aktuální situace v Libanonu jsem našla řadu konkrétních dopadů a ohrožení základních životních jistot syrských uprchlíků. Syrský ozbrojený konflikt jak se zdá nesměřuje k ukončení. Aktuální situace by měla být varováním pro mezinárodní společenství a výzvou pro větší podporu Libanonu a mezinárodních organizací pomáhajících syrským uprchlíkům.

## 7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

### Odborná literatura:

BECKER, Jillian. *The PLO: The Rise and Fall of The Palestine Liberation Organization*. New York: St. Martin's Press, 1984. ISBN 0-312-59379-1.

ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. Brno: Barrister & Principal, 2005. ISBN 80-903333-9-7.

GOMBÁR, Eduard. *Dramatický půlměsíc: Sýrie, Libye a Irán v procesu transformace*. 1. vyd. Praha: Kalolinum, 2001. ISBN 80-246-0370-5.

JEŽOVÁ, Michaela ed. a BURGROVÁ, Helena, ed. *Současný Blízký východ: politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*. Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-45-7.

KONTÝNKOVÁ, Magdaléna. *Sociální ochrana chudých v České republice*. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-802-4513-027.

KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, 2006. ISBN 80-7021-821-5.

KŘÍŽEK, Daniel et al. *Arabské jaro: příčiny, průběh, důsledky. II. díl: Sýrie a Arabský poloostrov*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2014. ISBN 978-80-261-0441-4.

PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie: Základní kurz*. Slaný: Melandrium. 2007. ISBN 978-80-86175-58-4.

PERTHES, Volker. *Syria under Bashar al-Asad: Modernisation and the Limits of Change*. London: Oxford University Press, 2004. ISBN 0-19-856750-2.

*Příručka k postupům pro určování právního postavení uprchlíků a vybraná doporučení UNHCR z oblasti mezinárodní ochrany*. Praha: Úřad Vysokého komisaře pro uprchlíky, 2006.

RUSMICHOVÁ, Lada et al. *Makroekonomie: základní kurs*. Praha: Melandrium, 1997. ISBN 80-901801-8-3.

SAMUELSON, Paul Anthony a William D. NORDHAUS. *Ekonomie: 18. vydání*. Praha: NS Svoboda, 2007. ISBN 978-802-0505-90-3.

SCHULZE, Reinhard. *Dějiny islámského světa ve 20. století*. Brno: Atlantis, 2007. ISBN 978-80-7108-284-2.

SLANÝ, Antonín et al. *Makroekonomická analýza a hospodářská politika*. Praha: C.H.Beck, 2003. ISBN 80-7179-738-3

VAN DAM, Nikolaos. *The struggle for power in Syria: politics and society under Asad and the Ba'th Party*. London: Tauris, 2011. ISBN 978-1-84885-760-5.

#### **Elektronické zdroje:**

(I Need) 1 Dollar For Syrian Refugees. *YouTube* [online]. 5. 12. 2014 [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=bdbWI46RMoY>

2014 Syria Regional Responce Plan. In: *United Nations* [online]. 2013 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/syriarrp6/>

Agonizing Choices: Syrian refugees in need of health care in Lebanon. In: *Amnesty International* [online]. 2014 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/documents/MDE18/001/2014/en/>

AL-KHALIDI, Ashraf, Sophia HOFFMANN a Victor TANNER. *Iraqi Refugees in the Syrian Arab Republic: A Field-Based Snapshot* [online]. Washington DC: The Brookings Institution, June 2007 [cit. 2015-04-25].

Amnesty vyzývá mezinárodní společenství: je třeba zlepšit podmínky syrských uprchlíků. *Amnesty International* [online]. 4. 11. 2013 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.amnesty.cz/z839/amnesty-vyzyva-mezinarodni-spolecenstvi-je-treba-zlepsit-podminky-syrskych-uprchliku>

As Refugee Tide Swells, Lebanon Plans a Visa Requirement for Syrians. *The New York Times* [online]. 2 January 2015 [cit. 2015-04-24]. Dostupné

z: [http://www.nytimes.com/2015/01/03/world/as-refugee-tide-swells-lebanon-plans-a-visa-requirement-for-syrians.html?ref=world&\\_r=1](http://www.nytimes.com/2015/01/03/world/as-refugee-tide-swells-lebanon-plans-a-visa-requirement-for-syrians.html?ref=world&_r=1)

*Assessment of the impact of Syrian refugees in Lebanon and their employment profile* [online]. 01 April 2014 [cit. 2015-04-12]. ISBN 9789221266769. Dostupné z: [http://www.ilo.org/beirut/publications/WCMS\\_240134/lang-en/index.htm](http://www.ilo.org/beirut/publications/WCMS_240134/lang-en/index.htm)

Association Agreement. *Delegation of the European Union to the Republic of Lebanon* [online]. 2014 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: [http://eeas.europa.eu/delegations/lebanon/eu\\_lebanon/political\\_relations/agreements/index\\_en.htm](http://eeas.europa.eu/delegations/lebanon/eu_lebanon/political_relations/agreements/index_en.htm)

Bringing learning to Syrian refugee children in Lebanon. *Unicef* [online]. 10 January 2014 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: [http://www.unicef.org/infobycountry/lebanon\\_71753.html](http://www.unicef.org/infobycountry/lebanon_71753.html)

Coping strategies among self-settled Syrians in Lebanon. *Forced Migration Review* [online]. September 2014, č. 47 [cit. 2015-04-26]. Dostupné z: <http://www.fmreview.org/en/syria/syria.pdf>

Currency Converter. *The Money converter.com* [online]. 2015 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: <http://themoneyconverter.com/LBP/USD.aspx>

DANIEL, Jan. Bez vyhlídky na budoucnost. *A2larm* [online]. 5. 12. 2014 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <http://a2larm.cz/2014/12/bez-vyhličky-na-budoucnost/>

Daraa: The spark that lit the Syrian flame. *CNN* [online]. March 1, 2012 [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2012/03/01/world/meast/syria-crisis-beginnings/index.html>

Definition of the Arab Spring: Middle East Uprisings in 2011. *About News* [online]. © 2015 [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://middleeast.about.com/od/humanrightsdemocracy/a/Definition-Of-The-Arab-Spring.htm>



Dětský fond OSN (UNICEF). *Informační centrum OSN v Praze* [online]. © 2005 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/system-osn/programy-a-dalsi-organy-osn/?i=104>

Dozens of Syrians reported killed in Daraa. *CNN* [online]. April 26, 2011 [cit. 2015-04-02]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2011/WORLD/meast/03/25/syria.unrest/index.html>

Ekonomická charakteristika země. *Ministerstvo zahraničních věcí české republiky* [online]. 01.04.2010 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: <http://www.export.cz/blizky-vychod/syrie/syrie-ekonomicka-charakteristika-zeme/2242-syrie-ekonomicka-charakteristika-zeme>

ENP Country Progress Report 2012 – Lebanon. In: *European Commission: Press Release Database* [online]. Brussels, 20 March 2013 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: [http://europa.eu/rapid/press-release\\_MEMO-13-249\\_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-249_en.htm)

*European Commission - Press release: EU steps up humanitarian assistance to Syria crisis* [online]. 29 January 2015 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: [http://europa.eu/rapid/press-release\\_IP-15-3883\\_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-3883_en.htm)

Full Dollarization. In: *ECONOMIC ISSUES* [online]. Washington: International Monetary Fund, 2000 [cit. 2015-04-28]. 24. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/issues/issues24/>

Guide to the Syrian opposition. *BBC* [online]. 17 October 2013 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-15798218>

Health Indicators. *Syrian Ministry Of Health* [online]. © 2015 [cit. 2015-04-26]. Dostupné z: <http://www.moh.gov.sy/Default.aspx?tabid=248&language=en-US>

High Unemployment Rates in The Syrian Crisis. *Syrian economic forum* [online]. 2013 [cit. 2015-01-25]. Dostupné z: <http://www.syrianef.org/En/?p=3594>

Human Development Index (HDI). *Human Development Reports* [online]. 2014 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi>

Humanitární pomoc ČR poskytnutá do zahraničí v roce 2014. *Ministerstvo zahraničních věcí ČR* [online]. 09. 04. 2015 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: [http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni\\_vztahy/rozvojova\\_spoluprace/humanitarni\\_pomoc/vyrocní\\_souhrny\\_hp/humanitarni\\_pomoc\\_cr\\_poskytnuta\\_do\\_1.html](http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/humanitarni_pomoc/vyrocní_souhrny_hp/humanitarni_pomoc_cr_poskytnuta_do_1.html)

Humanitární pomoc. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. © 2015 [cit. 2015-05-13]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/humanitarni-pomoc.aspx>

Humanity, hope and thoughts of home: Syrian refugees in southern Lebanon. *UNHCR* [online]. 25 February 2015 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/54ede4b16.html>

Infographic: Education Crisis in Syria. *Unicef* [online]. December 18, 2013 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://www.unicefusa.org/stories/infographic-education-crisis-syria-statistics>

Jak Evropská unie pomáhá obětem konfliktu v Sýrii. *Evropský parlament* [online]. 11. 2. 2015 [cit. 2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/news-room/content/20130719STO17431/html/Jak-Evropsk%C3%A1-unie-pom%C3%A1h%C3%A1-ob%C4%9Btem-konfliktu-v-S%C3%BDrii>

LAITHY, Heba, Khalid Abu ISMAIL a Kamal HAMDAN. Country Study. In: *Overty, Growth and Income Distribution in Lebanon* [online]. Brazil: International Poverty Centre, © 2008 [cit. 2015-04-26]. 13. Dostupné z: <http://www.ipc-undp.org/pub/IPCCountryStudy13.pdf>

*Launching of "Syria: Alienation and Violence" Report: Impact of Syria Crisis 2014* [online]. 10th of March 2015 [cit. 2015-03-22]. Dostupné z: [http://scpr-syria.org/att/Press\\_Release\\_Alienation\\_2014\\_En.pdf](http://scpr-syria.org/att/Press_Release_Alienation_2014_En.pdf)

Lebanese Communities Hosting Syrian Refugees: Akkar Governorate - Lebanon. In: *UNHCR* [online]. July 2014 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>

Lebanese Communities in Focus: Supporting Communities Protecting Refugees. In: *UNHCR* [online]. 2014 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>

*Lebanon Millennium Development Goals Report 2013-2014* [online]. 2014 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: [http://planipolis.iiep.unesco.org/upload/Lebanon/Lebanon\\_MDG\\_2013-2014.pdf](http://planipolis.iiep.unesco.org/upload/Lebanon/Lebanon_MDG_2013-2014.pdf)

Lebanon Unemployment Rate. *Trading Economics* [online]. 2015 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/lebanon/unemployment-rate>

Lebanon. *European Neighbourhood Policy and Enlargement Negotiations* [online]. 8 April 2015 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/enlargement/neighbourhood/countries/lebanon/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/enlargement/neighbourhood/countries/lebanon/index_en.htm)

LEBANON. *Syrian Refugees: A snapshot of the crisis – in the middle east and europe* [online]. 2014 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: [http://syrianrefugees.eu/?page\\_id=72](http://syrianrefugees.eu/?page_id=72)

Lebanon: 2011 Article IV Consultation: Staff Report; Public Information Notice on the Executive Board Discussion; and Statement by the Executive Director for Lebanon. In: *Country Report* [online]. February 2012 [cit. 2015-04-28]. 12/39. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2012/cr1239.pdf>

LEBANON: Aarsal Influx Inter-Agency Update. In: *Syria Regional Refugee Response* [online]. 12 December 2013 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/documents.php?page=1&view=grid&Settlement%5B%5D=194>

LEBANON: Aarsal Influx Inter-agency Update. In: *Syria Regional Refugee Response* [online]. 18 February 2014 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/documents.php?page=1&view=grid&Settlement%5B%5D=194>

*Lebanon: Economic and Social Impact Assessment of the Syrian Conflict* [online]. September 2013 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/MNA/LBN-ESIA%20of%20Syrian%20Conflict-%20EX%20SUMMARY%20ENGLISH.pdf>

Lebanon: Improving health care services in Lebanon in the context of the Syrian crisis: the EU/IfS programme. *World Health Organization: Regional*

*Office for the Eastern Mediterranean* [online]. 2014 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.emro.who.int/lbn/lebanon-news/improving-health-care-services-in-lebanon-in-the-context-of-the-syrian-crisis.html>

*Lebanon: Selected Issues* [online]. July 31, 2014 [cit. 2015-04-13]. ISBN 9781498351898. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2014/cr14238.pdf>

Legal status for refugees from Syria in Lebanon. *Forced Migration Review* [online]. September 2014, č. 47 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.fmreview.org/en/syria/syria.pdf>

Libanon: „Nejsme turisti – prcháme před válkou“. *Humanitarnipomoc.cz* [online]. 21. 6. 2013 [cit. 2015-05-12]. Dostupné z: <http://www.humanitarnipomoc.cz/informace/pribehy-nazory-analyzy/item/68-libanon-nejsme-turisti-prchame-pred-vaalkou/68-libanon-nejsme-turisti-prchame-pred-vaalkou>

Libanon: Ekonomická charakteristika země. *BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 29. 9. 2014 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/libanon-ekonomicka-charakteristika-zeme-19025.html>

Libanon: Finanční a daňový sektor. *BusinessInfo.cz: oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 29. 9. 2007 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/libanon-financni-a-danovy-sektor-19026.html>

Libanon: Očekávaný vývoj v teritoriu. *BusinessInfo.cz: oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 29. 9. 2014 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/libanon-ocekavany-vyvoj-v-teritoriu-19031.html>

Libanon: Základní informace o teritoriu. *BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 29. 9. 2014 [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/libanon-zakladni-informace-o-teritoriu-19022.html#sec3>

Libanon: Základní informace o teritoriu. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2014 [cit. 2015-04-27]. Dostupné z: [http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie\\_statu/blizky\\_vychod/libanon/](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/libanon/)

Libanonský premiér o syrské uprchlické krizi a o boji proti extremismu na Blízkém východě. *Evropský parlament* [online]. 3. 12. 2014 [cit. 2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/news-room/content/20141203STO82503/html/Libanonsk%C3%BD-premi%C3%A9r-o-syrsk%C3%A9-uprchlick%C3%A9-krizi-a-o-boji-proti-extremismu>

Life goes from bad to worse for Syrians after Lebanon tightens border controls. *Theguardian* [online]. 12 March 2015 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2015/mar/12/syrians-lebanon-border-controls-un-refugee>

*MENA Quarterly Economic Brief* [online]. January 2014 [cit. 2015-04-06]. Issue 2. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/MNA/QEBissue2January2014FINAL.pdf>

Mezinárodní organizace práce (ILO). *Informační centrum OSN v Praze* [online]. © 2005 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/system-osn/specializovane-agentury/?i=116>

Mezinárodní sankce uvalené na Sýrii. 2015. *Kurzycz* [online]. [cit. 2015-05-05]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/tema/detail/mezinarodni-sankce-uvalene-na-syrii-998799.html>

Million Syria refugees registered in Lebanon - UN. *BBC* [online]. 3 April 2014 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-26864485>

More than 191,000 people killed in Syria with 'no end in sight' – UN. 2014. *UN News Centre* [online]. 22 August 2014 [cit. 2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=48535#.VU5O9o7tnZE>

NAUFAL, HALA. *Syrian Refugees in Lebanon: The Humanitarian Approach under Political Divisions*. San Domenico di Fiesole (FI): European University Institute, 2012.

O'DONNELL, Kelly a NEWLAND. *The Iraqi Refugee Crisis: The Need for Action* [online]. Washington DC: Migration Policy Institute, 2008 [cit. 2015-04-25].

Obama welcomes Syria chemical weapons deal but retains strikes option. *The Guardian* [online]. 14 September 2013 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2013/sep/14/barack-obama-syria-chemical-weapons-deal>

*Oficiální rozvojová pomoc (ODA)* [online]. © AMO 2011 [cit. 2015-05-13]. Dostupné také z: [http://www.studentsummit.cz/data/1408812209517GA\\_Oficialni-rozvojova-pomoc-\(ODA\).pdf](http://www.studentsummit.cz/data/1408812209517GA_Oficialni-rozvojova-pomoc-(ODA).pdf)

Palestinian refugees from Syria hit with visa fees. *The Daily Star* [online]. 4 January 2013 [cit. 2015-04-26]. Dostupné z: <http://www.dailystar.com.lb/News/Local-News/2013/Jan-04/200834-palestinian-refugees-from-syria-hit-with-visa-fees.ashx#axzz2z25QPmMU>

Polovina syrských uprchlíků v Libanonu bez potřebné zdravotní péče. *Humanitarnipomoc.cz* [online]. 7. 2. 2013 [cit. 2015-05-12]. Dostupné z: <http://www.humanitarnipomoc.cz/informace/zpravy/item/45-polovina-syrskych-uprchliku-v-libanonu-bez-potrebne-zdravotni-pece>

Population: total in Syria. *Trading economics* [online]. ©2015 [cit. 2015-04-03]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/syria/population-total-wb-data.html>)

Poverty. *UNESCO* [online]. © UNESCO 2009 - 2014 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/international-migration/glossary/poverty/>

Profile: Syria's ruling Baath Party. *BBC* [online]. 9 July 2012 [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-18582755>

PRS In Lebanon. *Unrwa* [online]. 2014 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.unrwa.org/prs-lebanon>

Reaching the Breaking Point: An IRC briefing note on Syrian refugees in Lebanon. In: *International Rescue Committee* [online]. June 2013 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://www.rescue.org/sites/default/files/resource-file/Lebanon%20Policy%20Paper,%20Final%20-%20June%202013.pdf>

Regional situation report for syria crisis. In: *UNFPA* [online]. November 2014 [cit. 2014-12-11]. 27. Dostupné z: <http://syria.unocha.org/sites/default/files/UNFPA%20Regional%20SitRep%201%20-%2030%20November%202014%20%20%23%2027.pdf>

*Report from the Commission to the European Parliament and to the Council: Annual Report on the European Union's Humanitarian Aid and Civil Protection Policies and their Implementation in 2012* [online]. 25. 9. 2013 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/files/media/publications/annual\\_report/2012/COM\\_2013\\_658\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/echo/files/media/publications/annual_report/2012/COM_2013_658_en.pdf)

*Report: The United Nations* [online]. 14. 9. 2013 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: [http://www.un.org/disarmament/content/slideshow/Secretary\\_General\\_Report\\_of\\_CW\\_Investigation.pdf](http://www.un.org/disarmament/content/slideshow/Secretary_General_Report_of_CW_Investigation.pdf)

Rozvojový program OSN (UNDP). *Informační centrum OSN v Praze* [online]. © 2005 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/system-osn/programy-a-dalsi-organy-osn/?i=99>

Statement by 99 Syrian Intellectuals. *Middle East Intelligence Bulletin* [online]. 27 September 2000, roč. 2, č. 9 [cit. 2015-01-21]. Dostupné z: [http://www.meforum.org/meib/articles/0010\\_sdoc0927.htm](http://www.meforum.org/meib/articles/0010_sdoc0927.htm)

*Statistical Abstract of the ESCWA Region* [online]. 28. vyd. 2005 [cit. 2015-04-18]. ISBN 978-92-1-128327-3 09-0197. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?isbn=9211283272>

Step by Step to an Open Economic System: Syria Sets Course for Liberalization. *British Journal of Middle Eastern Studies* [online]. 1996, roč. 23, č. 2 [cit. 2015-01-21]. Dostupné

z:<http://www.jstor.org/discover/10.2307/195533?sid=21105738421451&uid=4&uid=2&uid=3737856>

Světový potravinový program (WFP). *Informační centrum OSN v Praze* [online]. © 2005 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/system-osn/programy-a-dalsi-organy-osn/?i=105>

Syria chemical attack: What we know. *BBC* [online]. 24 September 2013 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-23927399>

Syria refugee's desperate act: 'They burned my heart before they burned my body'. *CNN* [online]. 3 April 2014 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: [http://edition.cnn.com/2014/04/03/world/meast/syria-refugee-lebanon-damon-razek/index.html?hpt=hp\\_c1](http://edition.cnn.com/2014/04/03/world/meast/syria-refugee-lebanon-damon-razek/index.html?hpt=hp_c1)

Syria regional crisis emergency appeal 2015. In: *Unrwa* [online]. 2014 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: [http://www.unrwa.org/sites/default/files/syria\\_regional\\_crisis\\_emergency\\_appeal\\_2015\\_english.pdf](http://www.unrwa.org/sites/default/files/syria_regional_crisis_emergency_appeal_2015_english.pdf)

Syria Regional Refugee Response: Inter-agency Information Sharing Portal. *UNHCR: The UN Refugee Agency* [online]. 2015 [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>

Syria Regional Refugee Response: Inter-agency Information Sharing Portal. *UNHCR: The UN Refugee Agency* [online]. 2015 [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=224>

Syria Regional Refugee Response: Inter-agency Information Sharing Portal. *UNHCR: The UN Refugee Agency* [online]. 2015 [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=122>

Syria Regional Refugee Response: Inter-agency Information Sharing Portal. *UNHCR: The UN Refugee Agency* [online]. © UNHCR 2001 - 2015 [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=107>



Syria rockets kill 7, mostly children, in Aarsal. *The Daily Star: Lebanon* [online]. Jan. 17, 2014 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://www.dailystar.com.lb/News/Lebanon-News/2014/Jan-17/244335-syria-rocket-attack-wounds-five-in-lebanons-aarsal.ashx>

Syria Unemployment Rate. *Trading economics* [online]. ©2015 [cit. 2015-01-25]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/syria/unemployment-rate>

Syria. *WORLD REPORT 2015* [online]. 2015 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.hrw.org/world-report/2015/country-chapters/syria>

*Syria: Constitution*. © 1994 - May 29th, 2010 [cit. 2015-01-27]. Dostupné z: [http://www.servat.unibe.ch/icl/sy00000\\_.html](http://www.servat.unibe.ch/icl/sy00000_.html)

Syria: Food crisis set to worsen as drought returns. *Economist Intelligence Unit* [online]. April 9th 2014 [cit. 2015-04-02]. Dostupné z: <http://country.eiu.com/article.aspx?articleid=151710999&Country=Syria&topic=Economy>

Syria: UN forced to suspend food aid, warns of 'disastrous' impact as winter nears. *UN News Center: with breaking news from the UN News Service* [online]. 1 December 2014 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=49474#.VTK0ptLtnZE>

*Syria: War on development: socioeconomic monitoring report of Syria: Second quarterly report (April – June 2013)* [online]. October 2013 [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: [http://scpr-syria.org/att/1382759391\\_c6yBX.pdf](http://scpr-syria.org/att/1382759391_c6yBX.pdf)

*SYRIAN ARAB REPUBLIC*. 2011 [cit. 2015-01-27]. Dostupné z: <http://www.ifad.org/events/gc/34/nen/factsheet/syria.pdf>

Syrian Arab Republic. In: *UNDP* [online]. 2013 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/sites/default/files/Country-Profiles/SYR.pdf>

Syrian fighters pull out of Lebanon's Aarsal. *ALJAZEERA* [online]. 07 Aug 2014 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/08/syrian-fighters-pull-out-lebanon-aarsal-201487105723472949.html>

Syrian children forced to work on streets of Beirut face severe exploitation. *Theguardian* [online]. 16 February 2015 [cit. 2015-04-18].

Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2015/feb/16/syrian-children-forced-to-work-on-streets-of-beirut-face-severe-exploitation>

Syrian refugees among eight dead as ferocious snow storm hits Lebanon. *International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies* [online]. 27 January 2015 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://www.ifrc.org/en/news-and-media/news-stories/middle-east-and-north-africa/lebanon/syrian-refugees-among-eight-dead-as-ferocious-snow-storm-hits-lebanon-68004/>

Syrian refugees fear deportation from Lebanon. *Deutsche Welle* [online]. 6 June 2014 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.dw.de/syrian-refugees-fear-deportation-from-lebanon/a-17689817>

Syrian refugees in Lebanon desperate for health care amid international apathy. *Amnesty International* [online]. 21 May 2014 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/articles/news/2014/05/syrian-refugees-lebanon-desperate-health-care-amid-international-apaty/>

Syrian Refugees Suffer Cuts To Food Aid And U.N. Bureaucracy. *THEWORLDPOST* [online]. 11 December 2013 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: [http://www.huffingtonpost.com/2013/11/12/syrian-refugees-food-cuts\\_n\\_4261927.html](http://www.huffingtonpost.com/2013/11/12/syrian-refugees-food-cuts_n_4261927.html)

Syria's President Assad vows to defeat 'plot'. *BBC* [online]. 30 March 2011 [cit. 2015-04-02]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-12904156>

Syria's refugee exodus. *BBC* [online]. 29 May 2014 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-24900116>

Sýrie a Irák: Rostoucí počet uprchlíků zvyšuje tlak na sousední země. *Evropský parlament* [online]. 14. 10. 2014 [cit. 2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/news-room/content/20141013STO73809/html/S%C3%BDrie-a-Ir%C3%A1k-Rostouc%C3%AD-po%C4%8Det-uprchl%C3%ADk%C5%AF-zvy%C5%A1uje-tlak-na-sousedn%C3%AD-zem%C4%9B>

Sýrie oznámila zrušení výjimečného stavu. *Český rozhlas* [online]. 19. dubna 2011 [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: [http://www.rozhlas.cz/zpravy/blizkyvychod/\\_zprava/syrie-oznamila-zruseni-vyjimecneho-stavu--881524](http://www.rozhlas.cz/zpravy/blizkyvychod/_zprava/syrie-oznamila-zruseni-vyjimecneho-stavu--881524)

Sýrie. *Člověk v tísní* [online]. © 2013 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.clovekvtsni.cz/cs/humanitarni-a-rozvojova-pomoc/zeme/syrie>

Sýrie: "Krise má dětskou tvář". *Evropský parlament* [online]. 18. 12. 2013 [cit. 2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/news-room/content/20131218STO31335/html/S%C3%BDrie-Krise-m%C3%A1-d%C4%9Btskou-tv%C3%A1%C5%99>

Sýrie: Ekonomická charakteristika země. *Businessinfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 11. 3. 2015 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/syrie-ekonomicka-charakteristika-zeme-17636.html>

Sýrie: Souhrnné teritoriální informace. *Businessinfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 11. 3. 2015 [cit. 2015-01-21]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/zahranicni-obchod-eu/teritorialni-informace-zeme/syrie.html>

Syrští uprchlíci v Libanonu nedokážou sehnat doklady pro své děti. *České noviny.cz* [online]. 19. 12. 2014 [cit. 2015-04-24]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/syrsti-uprchlici-v-libanonu-nedokazou-sehnat-doklady-pro-sve-deti/1160851>

*The Importance of Gender Mainstreaming in Syria* [online]. 2006 [cit. 2015-04-26]. Dostupné z: <http://pogar.org/publications/other/undp/gender/syria-gender-toolkit-06e.pdf>

*The Syria crisis, displacement and protection* [online]. September 2014 [cit. 2015-04-24]. Dostupné z: <http://www.fmreview.org/en/syria/syria.pdf>

The World Factbook: Middle East: Syria. *Central Intelligence Agency* [online]. 2014 [cit. 2015-04-03]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sy.html>

Tight Lebanon entry rules dissuade would-be Syria refugees. *The Daily Star* [online]. 10 March 2015 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.dailystar.com.lb/News/Lebanon-News/2015/Mar-10/290206-tight-lebanon-entry-rules-dissuade-would-be-syria-refugees.ashx>

Timeline: Exodus into Lebanon following Damascus fighting. *Syrian refugees: A snapshot of the crisis – in the middle east and europe* [online]. July 18, 2012 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: [http://syrianrefugees.eu/?page\\_id=163](http://syrianrefugees.eu/?page_id=163)

Treating Syrian Refugees With Chronic Diseases. *Doctors without borders* [online]. 2014 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.doctorswithoutborders.org/news-stories/video/treating-syrian-refugees-chronic-diseases>

Úmluva o právním postavení uprchlíků. *Informační centrum OSN v Praze* [online]. © 2005 [cit. 2014-12-11]. Dostupné z: [:www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/uprchlici.pdf](http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/uprchlici.pdf)

UN: Lebanon's Syrian Refugee Crisis Could Explode into Sectarian Violence. *Voice of Amerika* [online]. July 14, 2014 [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: <http://www.voanews.com/content/syrian-refugee-crisis-in-lebanon-could-explode-into-sectarian-violence/1956988.html>

Unemployment among Syrian refugees in Lebanon reaches 33%. *United Nations Radio* [online]. 2 Apr 2014 [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: [http://www.unmultimedia.org/radio/english/2014/04/unemployment-among-syrian-refugees-in-lebanon-reaches-33/?utm\\_source=feedburner&utm\\_medium=feed&utm\\_campaign=Feed%3A+ungen+%28UN+gender+equality+news+feed%29#.VSL6QvmsV8E](http://www.unmultimedia.org/radio/english/2014/04/unemployment-among-syrian-refugees-in-lebanon-reaches-33/?utm_source=feedburner&utm_medium=feed&utm_campaign=Feed%3A+ungen+%28UN+gender+equality+news+feed%29#.VSL6QvmsV8E)

UNHCR Lebanon: Community Development Update September 2014. In: *UNHCR* [online]. September 2014 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>

*UNHCR: The UN Refugee Agency* [online]. © UNHCR 2001 - 2015 [cit. 2014-12-11]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/43ce1cff2.html>

Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR). *Informační centrum OSN v Praze* [online]. © 2005 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/system-osn/programy-a-dalsi-organy-osn/?i=103>

Všeobecná deklarace lidských práv. *Informační centrum OSN v Praze* [online]. © 2005 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/vseobecna-deklarace-lidskych-prav.pdf>

We are failing the children of Syria and Lebanon. This tragedy is avoidable. *Theguardian* [online]. 20 January 2015 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/commentisfree/2015/jan/20/failing-children-syria-lebanon-tragedy-avoidable-gordon-brown>

WFP obnoví potravinovou pomoc syrským uprchlíkům, jako kampaň na získávání financí překračuje cíl. *Eureporter* [online]. 9. 12. 2014 [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: <http://www.eureporter.co/cs/world/2014/12/09/wfp-resumes-food-assistance-to-syrian-refugees-as-fundraising-drive-exceeds-goal/>

WFP revives food vouchers for Syrian refugees. *Theguardian* [online]. 10 December 2014 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/global-development/2014/dec/10/world-food-programme-vouchers-syrian-refugees>

Where we work. *UNRWA* [online]. 1 July 2014 [cit. 2015-04-27]. Dostupné z: <http://www.unrwa.org/where-we-work/lebanon>

World Data on Education. *International Bureau of Education* [online]. 2011 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: [http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user\\_upload/](http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user_upload/)

Youth exclusion in Syria: Social, economic and institutional dimensions. *Journalist's resource: Research on today's news topics* [online]. 2011 [cit. 2015-01-27]. Dostupné z: <http://journalistsresource.org/studies/international/development/youth-exclusion-in-syria-economic#>

## 8 RESUMÉ

My diploma thesis is concerned with refugees from Syria in Lebanon and their economic situation. It's divided into four parts. Basic economic terms and definition of escapee in international law are explained in first part as well as international organisations affected in Syria and Lebanon and short political development of Syria. The reader can find general characteristic of economy in Syria and economical situation of people living in Syria till crisis in the year 2011 and then progress in times after beginning of crisis in second part. Locality and number of refugees in Lebanon are introduced in third part. This part is dedicated to analysis of chosen economical and social indicators as well. There is outlined economical situation of inhabitants of Lebanon before and after outbreak of crisis and refugee wave to Lebanon in this work. For better understanding of context of accepting refugees from Syria there is introduced short history of Lebanon. In fourth part can be find results of the work as summary of economic and social impact of crisis. There is a research of macroeconomic indicators of unemployment and gross domestic product and social indicators evaluating quality of social environment (access to health care, education and quality of public services).

## 9 PŘÍLOHY

**Příloha č. 1:** Nezaměstnanost v Sýrii mezi rokem 2006 – 2012



Zdroj: Syria Unemployment Rate. *Trading economics* [online]. ©2015 [cit. 2015-01-25]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/syria/unemployment-rate>

**Příloha č. 2:** Hrubý domácí produkt Sýrie

	2010	2011	2012	2013	2014
HDP v běžných cenách (mil.USD)	60 185	52 589	43 976	41 254	36 484
Reálný růst HDP	3,2 %	- 3,5	- 19,5	- 20,6	0,5
Inflace spotřebitelských cen	4,4 %	4,8 %	37,4%	89,6%	26%
Obyvatelstvo (mil.)	21,5	21,8	21,2	19,1	18,1
Celkový zahr. dluh (mld. USD)	18,9	32,2	48,3	53,4	58,9

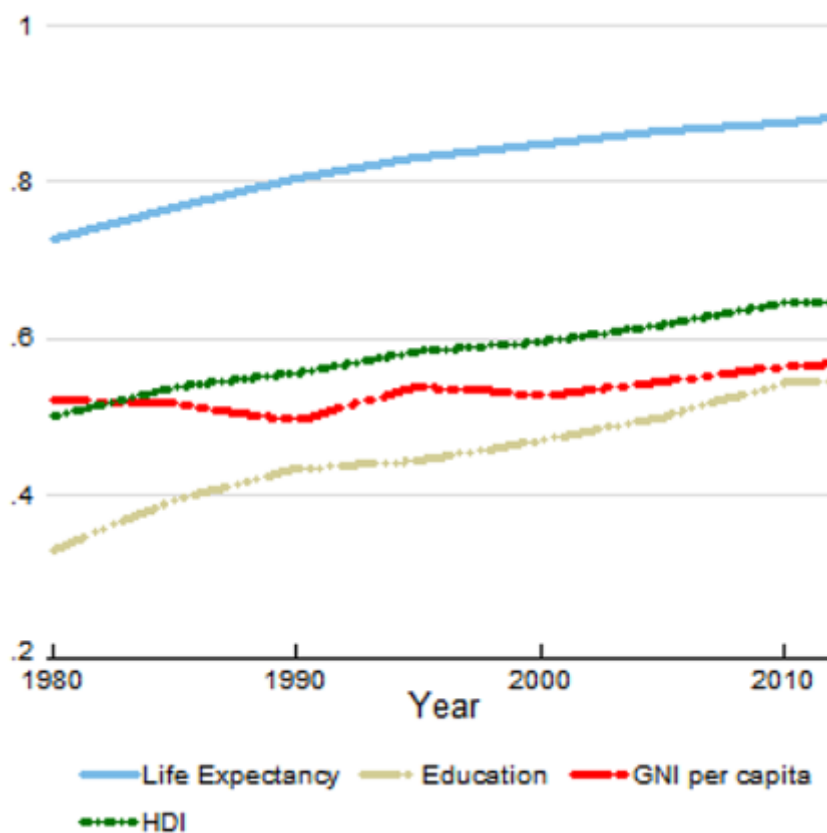
Zdroj: Sýrie: Ekonomická charakteristika země. *Businessinfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 11. 3. 2015 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/syrie-ekonomicka-charakteristika-zeme-17636.html>

**Příloha č. 3:** Sýrie: podíl na tvorbě HDP podle odvětví (reálné změny v %)

	2010	2011	2012	2013	2014
Služby	5,6	-5,0	-12	-21	-0,1
Průmysl	7,8	-3,3	-32,8	-20,6	0,8
Zemědělství	-9,6	0	-21	-15	-6

Zdroj: Sýrie: Ekonomická charakteristika země. *Businessinfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 11. 3. 2015 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/syrie-ekonomicka-charakteristika-zeme-17636.html>

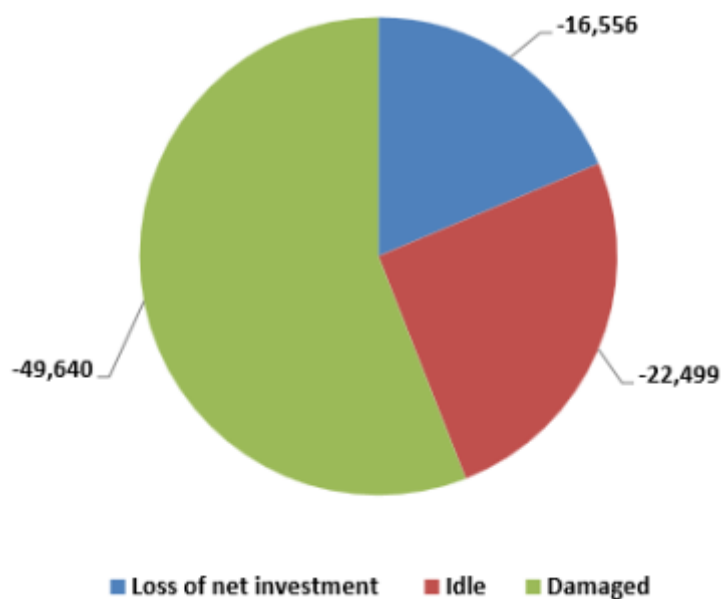
**Příloha č. 4:** Vývoj komponentů HDI v Sýrii mezi lety 1980 - 2012



Zdroj: Syrian Arab Republic. 2013. In: *UNDP* [online]. [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/sites/default/files/Country-Profiles/SYR.pdf>

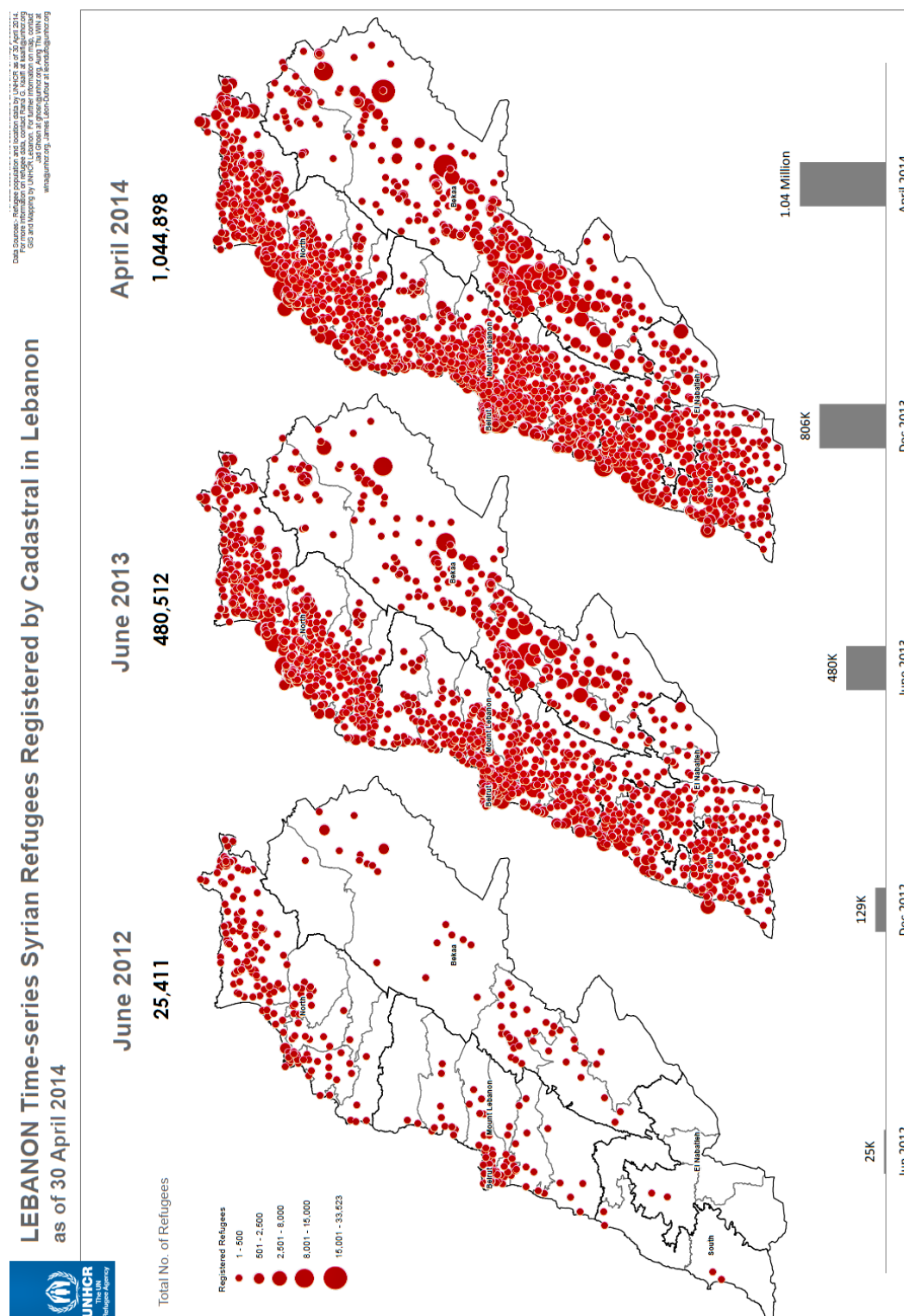


**Příloha č. 5:** Odhadovaná ztráta základního kapitálu Sýrie od roku 2010 do června 2013 (mld. USD)



Zdroj: *Syria: War on development: socioeconomic monitoring report of Syria: Second quarterly report (April – June 2013)*[online]. 2013. [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: [http://scpr-syria.org/att/1382759391\\_c6yBX.pdf](http://scpr-syria.org/att/1382759391_c6yBX.pdf)

## Příloha č. 6: Mapa počtu registrovaných syrských uprchlíků v Libanonu



Zdroj: *Syria Regional Refugee Responce* [online]. 2014. [cit.

2015-05-11].

Dostupné

také

z:

<http://data.unhcr.org/syrianrefugees/documents.php?page=6&view=grid&Country%5B%5D=122&Type%5B%5D=1&Sector%5B%5D=14>

**Příloha č. 7:** Hrubý domácí produkt Libanon

	2010	2011	2012	2013	2014 (odhad)
HDP v mld. USD	37,1	39,0	41,8	42,9	48,3
HDP per capita (USD)	9.501	9.862	10.416	9,190	
% růstu reál. HDP	7,0%	1,5%	0,8%	0,9 %	2,0
index růstu spotřebitelských cen (%)	4,5	5,0	6,5	2,6	4,0

Zdroj: Libanon: Ekonomická charakteristika země. *BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 29. 9. 2014 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/libanon-ekonomicka-charakteristika-zeme-19025.html>

**Příloha č. 8:** Počet zahraničních turistů (v tisících), v údajích tabulky nejsou zahrnuti návštěvníci ze Sýrie, Palestinci a libanonští krajané žijící v zahraničí

Rok	2009	2010	2011	2012	2013
Počet zahraničních turistů	1.851	2.167	1.655	1.365	1.275

Zdroj: Libanon: Ekonomická charakteristika země. *BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 29. 9. 2014 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/libanon-ekonomicka-charakteristika-zeme-19025.html>

### Příloha č. 9: Zadluženost Libanonu

	2010	2011	2012	2013	2014-I.pol.
Vnitřní mld. USD	32,13	33,2	32,4	37,3	39,6
Zahraniční mld. USD	20,59	20,4	25,3	26,2	26,1
<b>CELKEM mld. USD</b>	<b>52,72</b>	<b>53,6</b>	<b>57,7</b>	<b>63,5</b>	<b>65,7</b>

Zdroj: Libanon: Finanční a daňový sektor. *BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 29. 9. 2014 [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/libanon-financni-a-danovy-sektor-19026.html>

### Příloha č. 10: Údolí Biqá<sup>c</sup> a příklad příbytků syrských a palestinských uprchlíků ze Sýrie



Zdroj: No Shelter from the cold in Lebanon. *Unrwa* [online]. 2013 [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: <http://www.unrwa.org/content/no-shelter-cold-lebanon>